

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПРИКЛАДНОЇ СТАТИСТИКИ

УДК 314.02

Ю.І. Адаменко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
Adamenko.yuliya@yandex.ua

СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ ШЛЮБНОЇ СИТУАЦІЇ

Під шлюбністю у демографічній статистиці розуміють процес створення шлюбних пар у населенні. У взаємозв'язку з процесами розлучень та вдівства, шлюбність визначає відтворення шлюбної структури населення і знаходиться у тісному зв'язку з відтворенням населення, виступаючи як один з найважливіших чинників народжуваності і смертності. У сьогоденні великий науковий інтерес має вивчення демографічного процесу шлюбності у взаємозв'язку із соціальними та економічними умовами життя населення. Одним із аспектів вивчення шлюбності є аналіз шлюбного стану за даними перепису населення та поточного обліку. Демографічна статистика оперує рядом показників для аналізу шлюбності. Одні з них вивчаються тільки на основі даних про шлюб і мають назву - екстенсивні. Інші розраховуються за сукупністю населення, яка продукує розглянуті явища, і називаються інтенсивними. Ці показники дозволяють з'ясувати, які явища в продукуючих сукупностях відносяться до вимірників інтенсивності демографічних подій і характеризують напруженість демографічних процесів [1]. Таким чином, показники шлюбної ситуації поділяються на абсолютні й відносні. Абсолютні вимірюються кількістю шлюбів та розлучень, а відносні уявляють собою коефіцієнти: загальні, спеціальні, повікові. Крім того, відносні величини можуть бути поділені на кілька типів. Основними з них є показники динаміки, порівняння, координації та структури.

Показниками шлюбної ситуації є коефіцієнти шлюбності та розлучуваності, які уявляють відносні величини, що відображають частоту укладення шлюбів (розлучень) і обчислюються як відношення числа шлюбів (розлучень), укладених протягом деякого періоду, або числа чоловіків (жінок), що вступили в шлюб (розірвали шлюб), до відповідного числа населення або сукупності людей, які можуть вступити в шлюб [2].

Загальні коефіцієнти розраховуються на 1000 осіб населення (за рік), і показують інтенсивність розвитку шлюбної ситуації у всьому населенні. Дані коефіцієнти обчислюють, як відношення кількості шлюбів (розлучень) на певній території за певний період до середньої чисельності населення цієї території. Спеціальні коефіцієнти розраховуються окремо для всього населення в шлюбоздатному віці, а також для шлюбоздатного населення (окремо чоловіків і жінок, які не перебувають у шлюбі). Спеціальні коефіцієнти дозволяють як проводити більш точні міжтериторіальні порівняння (між країнами, між різними регіонами), так і порівнювати шлюбність в різні періоди часу. Однак спеціальні коефіцієнти не вільні від впливу вікового складу шлюбоздатного населення [3]. У зв'язку з цим розраховують часткові (повікові) коефіцієнти (по відношенню до кожного віку). Розглянуті вище показники шлюбної ситуації, крім загального коефіцієнта, характеризують шлюбність окремо для чоловіків і жінок. Аналіз шлюбності для кожної статі має важливе значення. Використання в аналізі, так би мовити, «гендерно-специфічних» показників страждає одним дуже серйозним недоліком, тобто передбачає відсутність взаємозв'язку між шлюбністю чоловіків і жінок. Враховуючи даний факт, демографами [3] була розроблена система показників так званої потенційної шлюбності, що враховує взаємозв'язок чоловічої та жіночої шлюбності. Ці показники розраховуються по відношенню до максимального числа шлюбів, яке теоретично можливо укласти в той чи інший період (у роки, близькі до перепису населення). Цінною особливістю показників потенційної шлюбності є те, що вони можуть служити для початкової, вихідної оцінки ролі шлюбної поведінки у формуванні статистично спостережуваного рівня шлюбності.

Дослідження шлюбної ситуації розширюють знання про вплив соціально - демографічних та соціально - економічних факторів на демографічні процеси та дозволяють враховувати ці знання при розробці ефективних заходів, спрямованих на оптимізацію відтворення населення.

Список літератури: 1. Архангельский В.Н. Система показателей для анализа демографической ситуации // 1997 2. Глинский В.В., Ионин В.Г. Статистический анализ. Учебное пособие. Изд. 2, М. Филинь. 1998. 3. Медков В.М. Демография: Учебное пособие. - Ростов-на-Дону: "Феникс", 2002. - 448 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

А.В. Альохіна,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
anelia.alokhina@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ СТАНУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для виробничого підприємства актуальним є завдання забезпечення автоматизації процесу статистичної діагностики його діяльності. Побудова зазначеної системи потребує обґрунтованого алгоритму дій. У зв'язку з цим, метою даної роботи є розробка схеми інформаційного забезпечення статистичної діагностики ТОВ «Східний Регіон» з використанням OLAP-технологій, що представлена на рис. 1.

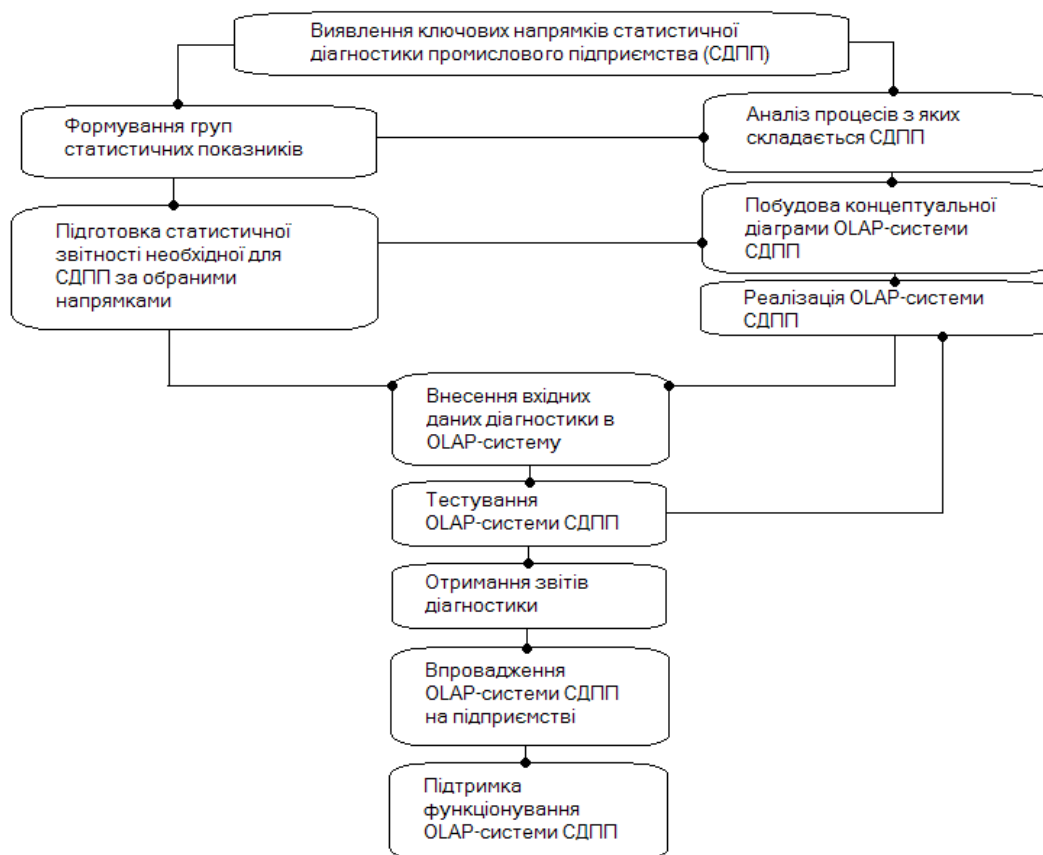

Рис. 1. Логічна схема розробки інформаційного забезпечення статистичної діагностики ТОВ «Східний Регіон»

На першому етапі виявлено напрямки комплексної статистичної діагностики підприємства, а саме: фінансовий аналіз діяльності підприємства, економіко-статистичний аналіз виробництва продукції, діагностика конкурентоспроможності підприємства.

Відповідно до обраних напрямків діагностики сформовано групи статистичних показників, які в найбільшій мірі віддзеркалюють стан певного аспекту діяльності підприємства. Перш ніж створити OLAP-систему, необхідно проаналізувати, як має працювати бажана система діагностики, які мають бути результати діяльності системи, які вхідні дані необхідні та яким чином будуть отримані результати [1, с. 14]. Таким чином реалізується етап аналізу діагностичних процесів.

На основі обраних показників діагностики виділяють джерела вихідних даних, серед яких виділяють: звітність підприємства і підрозділів; плани підприємства і підрозділів; діючі інвестиційні та інші проекти; дані про виробничу структуру; дані про організаційну структуру управління; матеріали ревізій, перевірок; матеріали спостережень [2, с. 45].

Виходячи з попереднього аналізу того, як має функціонувати OLAP-система діагностики підприємства, формується концептуальна діаграма OLAP-системи, в яку входить опис і параметри бізнес-процесів, опис вхідних та вихідних даних, визначення потоків даних та довідників.

Побудована концептуальна модель перетворюється в фізичну OLAP-систему на етапі реалізації. Створення інформаційної системи - це основний етап проектних робіт та найтриваліший, в рамках якого проводиться поетапна модифікація системи, її розгортання, налаштування, налагодження. Одночасно складаються регламентироботи в OLAP-системі, інструкції для користувачів [2, с. 135]. Даний етап потребує окремої уваги та має певну ієрархію процесів, які мають бути описані як окремий розділ циклу розробки OLAP-системи.

Етапи реалізації OLAP-системи, внесення вхідних даних та тестування OLAP-системи являють собою цикл, який повторюється, доки система повністю не відповідає визначеним вимогам підприємства. Після того як OLAP-система налагоджена коректно, та відтворює результати діагностики у вигляді звітів, вона впроваджується на підприємстві.

Етап підтримки OLAP-системи слідує за впровадженням проекту. Поточний супровід охоплює моніторинг OLAP-системи та її модифікацію. Частиною цього процесу є визначення того, наскільки OLAP-система відповідає цілям її побудови. Крім того, супровід охоплює такий вид робіт,

як модифікація OLAP-системи у зв'язку із змінами у сфері діяльності організації або у зв'язку із змінами законодавства.

Запропонована схема розробки інформаційного забезпечення статистичної діагностики підприємства сприяє кращому розумінню цього процесу та формує логіку реалізації робіт, які забезпечують створення системи автоматизації процесу діагностики діяльності промислового підприємства з використанням OLAP-технологій.

Список літератури: 1. Исаев Д.В. Системы бизнес-интеллекта и аналитические приложения. – Финансовая газета, 2005, №31. – с.14-15.
2. Методы и модели анализа данных: OLAP и Data Mining. / А.А.Барсегян, М.С.Куприянов, В.В.Степаненко. СПб.: БХВ-Петербург, 2010. – 276 с.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвнева О.В.

УДК 332.021.8

О.Ю. Бобкова,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

draga-alexa@mail.ru

ЗАГАЛЬНА СХЕМА ПОДОЛАННЯ НЕРІВНОМІРНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Стійкий розвиток країни перш за все обумовлюється стійким розвитком її регіонів. Високій рівень неоднорідності регіонального розвитку перешкоджають нормальному функціонуванню країни, є загрозою її єдності та призводять до регіонального антагонізму.

Таким чином особливу актуальність набуває рішення проблем скорочення регіональних контрастів, диференціації соціально-економічного розвитку регіонів на базі формування ефективної просторової економіки країни та державного контролю.

Метою роботи є побудова схеми процесу подолання соціально-економічної диференціації регіонів України.

Під соціально-економічною диференціацією розуміється стійкі в часі та просторі відхилення та розриви в умовах та результатах розвитку регіонів, які обумовлюють відмінності в розвитку соціально-економічного стану відносно законодавчих та нормативних стандартів та рівнів розвитку

[1, с. 356]. Скорочення цих розривів забезпечує умови для більш повної реалізації прав громадян та задоволення їх потреб та сприяє економічному розвитку країни в цілому.

Процес формування збалансованого регіонального розвитку регіонів та скорочення розривів між рівнями розвитку територій передбачає використання двох взаємозв'язаних напрямів економічної політики держави, реалізація яких є передумовою для вирівнювання регіональних диспропорцій, а саме: формування ефективної просторової структури економіки, системне врахування територіальних особливостей та на їх базі формування інвестиційної привабливості регіону (рис.1).

Регіональна політика вирівнювання включає два найважливіших завдання: сприяння економічному розвитку, та за умов асиметричного розвитку регіону, укріплення державного устрою шляхом вирівнювання соціально-економічних умов в регіонах, забезпечення однорідності економічного простору країни.

Рис. 1. Схема процесу подолання соціально-економічної диференціації регіонів [побудовано автором на підставі літ. 1, 2]

Державна політика вирівнювання та економічна політика регіонів повинні взаємодоповнювати та відповідати один одному. Це пов'язано з необхідністю обов'язкового врахування та узгодження економічних інтересів всіх регіонів та систем управління різних рівнів, формування та реалізації ефективної та скоординованої регіональної політики, максимально направленої на результат.

Література: 1. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. Учебник для вузов / А. Г. Гранберг, М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2004. – 495с.; 2. Польшев. А. О. Межрегиональная экономическая дифференциация. Методология анализа и государственного регулирования / А. О. Польшев, М.: Едиториал УРСС, 2011. – 208 с.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

УДК 331.56

В.В. Бондаренко,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

bonyu2091@rambler.ru

АНАЛІЗ СТАНУ БЕЗРОБІТТЯ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ

Досягнення високого рівня зайнятості - одна з основних цілей макроекономічної політики держави. Економічна система, що створює додаткову кількість робочих місць, ставить задачу збільшити кількість суспільного продукту і тим самим у більшому ступені задовольнити матеріальні потреби населення. При неповному використанні наявних ресурсів робочої сили система працює не досягаючи границі своїх виробничих можливостей [1].

Для аналізу сучасного стану безробіття в Харківському регіоні, розглянемо рівень зареєстрованого безробіття, який розраховується як відношення офіційно зареєстрованих безробітних к числу економічно активного населення. Рівень зареєстрованого безробіття представлений на гістограмі (рис. 1).

З рис.1 можна зробити висновок, що у 2000 році найбільший рівень зареєстрованого безробіття 5,6 %.

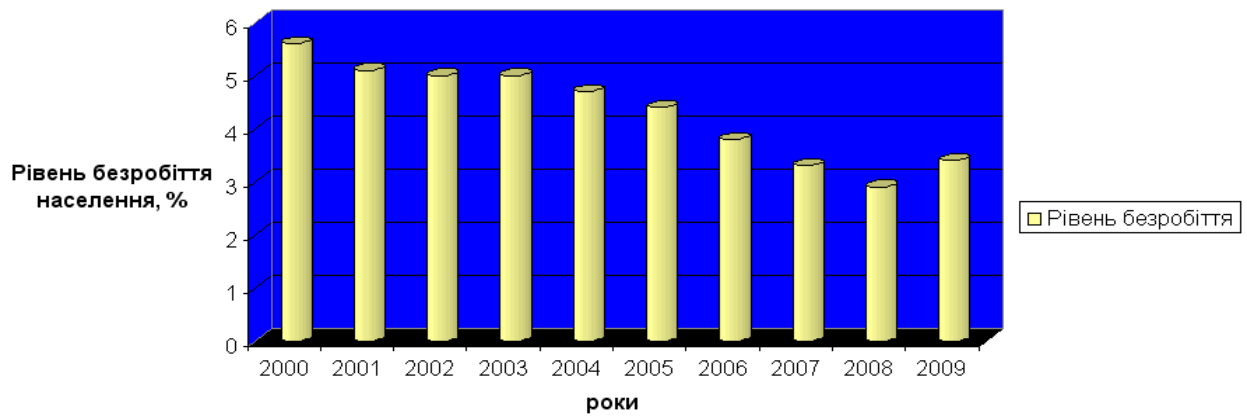

Рис.1. Рівень зареєстрованого безробіття населення в Україні

На протязі восьми років цей показник мав тенденцію к зменшенню, і в 2008 році склав 2,9%, можна сказати, що рівень зареєстрованого безробіття зменшився у 2 рази, але вже у 2009 році він знову піднявся і склав 3,4%, збільшився у 0,5 рази.

Рівень безробіття населення в Харківському регіоні за віковими групами

Таблиця 1

(у середньому за період, у % до кількості економічно активного населення відповідної вікової групи)

Роки	Все населення	у тому числі за віковими групами, років					
		15-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-70
2009	8,8	17,8	10,4	8,2	8	5,8	0,1
2008	6,4	13,3	7	5,3	6,1	4	0

Для наглядного аналізу рівня безробітного населення за віковими групами побудуємо графік (рис. 2).

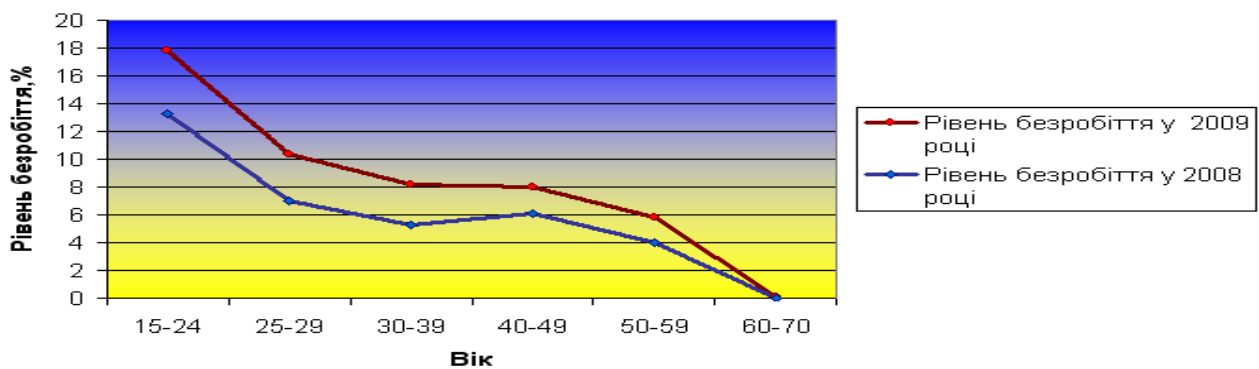

Рис. 2. Рівень безробіття за віковими групами

З рис. 2 можна сказати, що структура безробітного населення за зрівнювальні роки майже однакова. Найвищий рівень безробіття за аналізуючи періоди спостерігається серед людей які знаходяться у віці 15-24 роки, тобто серед молоді. Таким чином, можна сказати, що значну роль у рівні безробіття населення відіграє молодь. Самий низький рівень безробіття спостерігається серед людей, які перебувають у віковій структурі 60-70 та 50-59 років, що свідчить про невеликий вплив цієї вікової структури населення на рівень безробіття.

Виходячи з вищевикладеного, мабуть, що проблема безробіття є ключовим питанням у ринковій економіці, і, не вирішивши його неможливо налагодити ефективну діяльність економіки. Особливо гостро проблема безробіття стоїть зараз перед Україною, що не дивно, тому що стан економіки України зараз обтяжуюче. За останні 4 роки чисельність зайнятого населення скоротилася. Здонедавна Уряд України не звертав належної уваги на дану проблему, що викликало досить справедливий побоювання. Але положення частково змінилося з прийняттям деяких законів і положень, у яких натиск робиться на удосконалювання ринкових механізмів регулювання зайнятості [2].

Список літератури: 1. Правільєв О. В. Проблеми та перспективи зайнятості населення та основні напрямки їх вирішення // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. - №7. – с. 56-60 2. Ковальова Н. О. Деякі аспекти механізму регулювання ринку праці в світовій економічній теорії //Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. - №5.- с. 82-86.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

УДК 333.329.0.5

Л.А. Бондаренко,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

Liliya_flower2009@mail.ru

**ПРОБЛЕМИ ЗНИЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ КРАЇНИ:
СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Сучасну ситуацію, що склалася в економіці України, відрізняє той факт, що за наявності в країні значних фундаментальних і технологічних наробіток, відбувається зниження активності інноваційної діяльності, пов'язаної передусім із браком власних коштів у підприємств і обмеженістю бюджетного фінансування.

Вирішення наявної на сьогодні проблеми збільшення обсягів вітчизняного виробництва можна зумовити двома чинниками: збільшенням купівельної спроможності підприємств і населення і зростанням конкурентоспроможності товарів вітчизняного виробника на внутрішньому і зовнішньому ринках. Інноваційний шлях розвитку економіки якраз і забезпечує цю конкурентоспроможність шляхом постійного оновлення технологій, товарів і послуг різноманітного призначення, стабілізацією і розширенням ринків збуту, ефективним використанням науково-технічного потенціалу і стимулюванням його зростання. В активізації інноваційної діяльності зацікавлені як сфера підприємництва, адже це випуск нових конкурентоспроможних товарів, який дає гарантований прибуток, так і держава, оскільки розвиток інноваційної діяльності - це збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, надходження до держави іноземного капіталу у вигляді прямих інвестицій [2].

Як було зазначено вище, інноваційна діяльність підприємств та організацій країни багато в чому залежить від фінансування. Розглянемо стан та розвиток інноваційної діяльності в Україні в табл. 1 [1].

Таблиця 1

Стан та розвиток інноваційної діяльності в Україні за 2000-2010рр.

Роки	Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %.	Питома вага під-в, що займалися інноваціями, %.	Питома вага під-в, що впроваджували інновації, %.
2000	1490	1,16	18	14,8
2001	1479	1,11	16,5	14,3
2002	1477	1,11	18	14,6
2003	1487	1,24	15,1	11,5
2004	1505	1,19	13,7	10
2005	1510	1,09	11,9	8,2
2006	1452	0,98	11,2	10
2007	1404	0,93	14,2	11,5
2008	1378	0,9	13	10,8

2009	1340	0,95	12,8	10,7
2010	1303	0,9	13,8	11,5

Як видно з даних, в цілому, протягом 2000-2010рр. спостерігалась тенденція до зменшення кількості організацій, які виконують наукові дослідження й розробки. Найбільша їх кількість була зафіксована в 2005 році–1510 організацій, при цьому питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт склала 1,09 %, підприємств, що займалися інноваціями–11,9%, підприємств, що впроваджували інновації–8,2%. Найгірший стан інноваційної діяльності зафіксовано в 2010 році, кількість організації, які виконують наукові дослідження й розробки, склала 1303 шт. Таким чином, розвиток інноваційної діяльності є необхідною умовою та запорукою успішного розвитку кожної країни. Нажаль, в Україні відсутні дієві механізми підтримки, стимулювання та розвитку інноваційної діяльності.

Список літератури: 1. Державний Комітет Статистики України [Електронний ресурс] - режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua 2. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації //Я.А. Жаліло, Я.Б. Базі люк, Я.В. Белінська та ін.; За ред.. Я.А. Жаліла. –К.: НІСД, 2005. – 332 с.

Науковий керівник: к е.н., доц. Аксьонова І.В.

УДК 311.331.56

І.О. Борзило,
*Харківський національний економічний університет
 м. Харків, Україна
 ribka7@rambler.ru*

ВИЯВЛЕННЯ ДИПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ БЕЗРОБІТТЯ

В економічному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом і вважається, з одного боку, важливим стимулятором активності працюючого населення, а з іншого - великим суспільним лихом.

В роботі розглянуті депресивні регіони за рівнем безробіття, що в подальшому аналізі дає змогу визначити певні рекомендації щодо поліпшення соціально-економічної проблеми, тому ця тема є актуальною.

Мета роботи є виявлення регіонів, які мають найвищий рівень безробіття та перевірка їх на стабільність розвитку процесу безробіття.

Безробіття за регіонами з 2005 по 2007 рік має тенденцію на спад, а у 2008 і 2009 роках спостерігається тенденція підвищення (рис. 1).

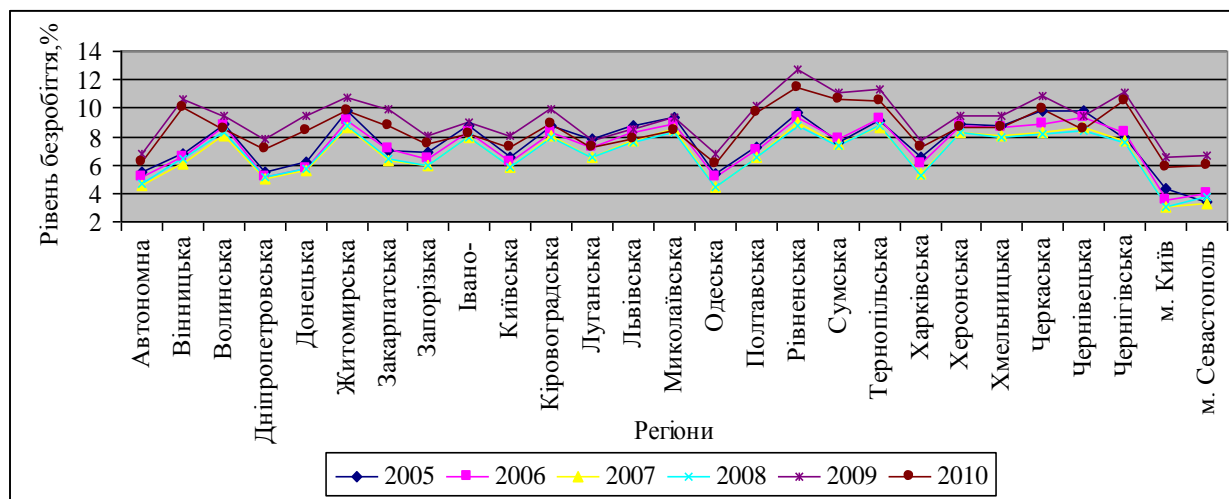

Рис.1. Тенденція безробіття за регіонами

Для виявлення депресивних регіонів проведений кластерний аналіз методом k-середніх, який показав поділ регіонів на три кластера: 1 кластер - має найменший рівень безробіття, 2 кластер – має середній рівень безробіття, 3 кластер – має найвищий рівень безробіття (табл.1).

Таблиця 1

Кластеризація регіонів за рівням безробіття

Регіони	Роки					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Автономна Республіка Крим	1	1	1	1	2	2
Вінницька	1	2	2	2	3	3
Волинська	2	3	3	3	1	1
Дніпропетровська	1	1	2	2	2	2
Донецька	1	2	2	2	1	1
Житомирська	3	3	3	3	3	3
Закарпатська	1	2	2	2	1	1
Запорізька	1	2	2	2	2	2
Івано-Франківська	2	3	3	3	1	1
Київська	1	2	2	2	2	2

Кіровоградська	2	3	3	3	1	1
Луганська	2	2	2	2	2	2
Львівська	2	3	3	3	1	1
Миколаївська	3	3	3	3	1	1
Одеська	1	1	1	1	2	2
Полтавська	2	2	2	2	1	3
Рівненська	3	3	3	3	3	3
Сумська	2	3	3	3	3	3
Тернопільська	3	3	3	3	3	3
Харківська	1	2	2	2	2	2
Херсонська	2	3	3	3	1	1
Хмельницька	2	3	3	3	1	1
Черкаська	3	3	3	3	3	3
Чернівецька	3	3	3	3	1	1
Чернігівська	2	3	3	3	3	3
м. Київ	1	1	1	1	2	2
м. Севастополь	1	1	1	1	2	2

За табл.1 видно що такі регіони як Житомирський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Черкаський та Чернігівський мають найбільший рівень безробіття (3 кластер) на протязі 6 років і на 100% не змінюють свою позицію у кластері і мають найстабільніший розвиток.

Причиною цього є відсутність системних економічних реформ, програми створення робочих місць та порушення трудового законодавства. Середній рівень безробіття має Дніпропетровський, Запорізький, Київський, Луганський, Харківський регіони, що на 67% не змінюють свою позицію у 2 кластері. До 1 кластеру ввійшли тільки 4 регіони (АРК, м. Київ, м. Севастополь, Одеський) з 27, які мали мінімальний рівень безробіття і на 67% не змінювали свою позицію у кластері.

Усі останні регіони хоч й мають не найбільший рівень безробіття, але за 6 років змінили на 75% свою позицію у кластері. Що говорить про нестабільність розвитку регіонів. В результаті аналізу виявилось 8 депресивних регіонів (Житомирський, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Черкаський, Чернівецький), які складають 29,6% усіх регіонів України, що свідчить про недостатній розвиток економіки країни.

Список літератури: 1. Дюран Б., Одетт П. Кластерный анализ. - М.: Статистика, - 2007, - 128с. 2. www.ukrstat.gov.ua – сайт Державної служби статистики України.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

УДК 330.322.2

О.С. Боярчук,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
stat_hneu@list.ru

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙ В ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

Стимулювання відтворювальних процесів, які мають суттєво вплинути на подолання наявних негативних явищ і промисловості країни та досягти економічної сталості, безпосередньо пов'язане з інвестиційною діяльністю.

В умовах перехідної економіки в Україні гострою проблемою є потреба у великих іноземних інвестиціях, які виступають як зовнішнє джерело, необхідне для модернізації та розширення української промисловості [1].

Прямі іноземні інвестиції здійснюють позитивний вплив на економіку країни тільки за умови зваженої політики їх використання. Необхідною умовою позитивного впливу іноземного капіталу є високий рівень конкуренції в галузях, до яких він залучається. Головними напрямками розвитку промисловості, до яких може бути залучений іноземний капітал, є:

1. удосконалення структури промислового комплексу;
2. посилення інноваційної спрямованості розвитку промисловості;
3. забезпечення умов для розвитку регіональних напрямків промисловості;
4. посилення екологічно орієнтованого розвитку промисловості.

Кожний з цих напрямків розвивається в залежності від завдань розвитку секторів промисловості, які за технічною ознакою можна поділити на сектор високих (машинобудування – виробництво машин, електричного, транспортного та електронного устаткування), середніх (харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів, легка промисловість, хімічна та нафтохімічна промисловість) та низьких (добувна промисловість, металургія) технологій.

Для економіки України, яка обрала інноваційний шлях розвитку, пріоритетним стає інвестування сектора високих технологій [3].

Причинами недостатнього інвестування промисловості є наступні чинники:

1) Ігнорування протягом тривалого часу на державному рівні проблем інвестиційної діяльності.

2) Суттєве уповільнення інвестиційних процесів у світі у зв'язку з економічною кризою.

3) Високий рівень інфляції.

4) Несприятливий інвестиційний і бізнес-клімат.

5) Неефективна система споживання природних ресурсів, велика енергоємність економіки України.

Розвиток промисловості України у після кризовий період вимагає забезпечення відновлення та ефективної реалізації виробничого, інвестиційного та науково-технологічного потенціалу.

На інвестиційний потенціал промисловості впливала низка чинників, що пов'язані із державною політикою України минулих років, коли протягом тривалого часу ігнорувалися проблеми інвестиційної діяльності, внаслідок чого відбулось обвальне падіння виробництва, та сучасними процесами у світовій економіці, обумовленими уповільненням інвестиційної активності у світі та низьким рівнем кредитування промислового виробництва з боку міжнародних фінансових організацій [2].

Підвищення виробничого та інвестиційного потенціалу промисловості має відбуватися через поліпшення інвестиційного клімату у відповідних галузях економіки та регіонах, активізацію інвестиційного попиту, капіталізацію заощаджень шляхом розширення доступу суб'єктів економіки до інвестиційного ресурсу, створення комфортних умов для ведення виробничої та підприємницької діяльності.

Список літератури: 1. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика. – К.: Знання, 2005, - 470 с. 2. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. – К.: ЦУЛ, 2003. – 376 с. 3. Щедрина Т.І. Трансфер інновацій, як реалізація знань: аналіз для України // Економіка підприємства. – 2004. - №1. – С.84 – 90.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

Л.В. Верзіліна,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

luiza.verzilina @ inbox.ru

АНАЛІЗ СТАНУ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Система банків грає провідну роль у фінансово-кредитної діяльності будь-якої країни, будучи її «кровоносною системою». Саме банківський сектор багато в чому визначає рівень економічного розвитку держави, впливаючи через інвестиції в різні сектори економіки на темпи їхнього економічного зростання.

Банківська система України є дворівневою і складається з Національного банку України та банків різних видів і форм власності. Національний банк України є центральним банком, який проводить єдину державну грошово-кредитну політику з метою забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Комерційні банки створюються на акціонерних або пайових засадах юридичними або фізичними особами.

Послугами комерційних банків користуються, не тільки господарюючі суб'єкти, але чи не кожен громадянин України. Звідси випливає, що всі споживачі ринку банківських послуг зацікавлені в стабільності даних фінансово-кредитних установ, що дозволяє визначити банківська статистика.

Важливу роль у визначенні стабільності банківської системи України займають показники фінансової стійкості банків. Відповідно до вимог НБУ [1] сильні сторони та вразливі місця банківських установ можуть аналізуватися по розділам достатності капіталу, якості активів, прибутку і рентабельності, ліквідності та чутливості до банківського ризику. Наприклад: недостатня диверсифікація кредитного портфеля свідчить про значну вразливість фінансової системи країни. Концентрація кредитів і позик в конкретному економічному секторі робить банки вразливими по відношенню до несприятливого розвитку подій у даному секторі або в даній сфері діяльності; рівень ліквідності впливає на здатність банківської системи протистояти потрясінням.

Але банківський ринок України залишається стабільним та стійким, про що свідчить звіт НБУ [1] і також збільшення вливань іноземного капіталу в цю сферу, це відображає привабливість банківського ринку для іноземних інвесторів, і це вже починає становити погрозу для фінансового ринку країни. На 01.01.2011 за даними Нацбанку в Державному реєстрі банків зареєстровано 194 банки, з яких 176 мали ліцензію на здійснення банківських операцій та письмовий дозвіл на здійснення операцій з валютними цінностями. У звітному році в Україні функціонують всього 2 банки в яких 100% статутного капіталу належить державі - «Державний ощадний банк» та «Державний експортно-імпортний банк України». З іншого боку банків з 100% іноземним капіталом в Україні налічується 20. Розглянемо графік відображає зміну кількості банків в Україні з 2006 року:

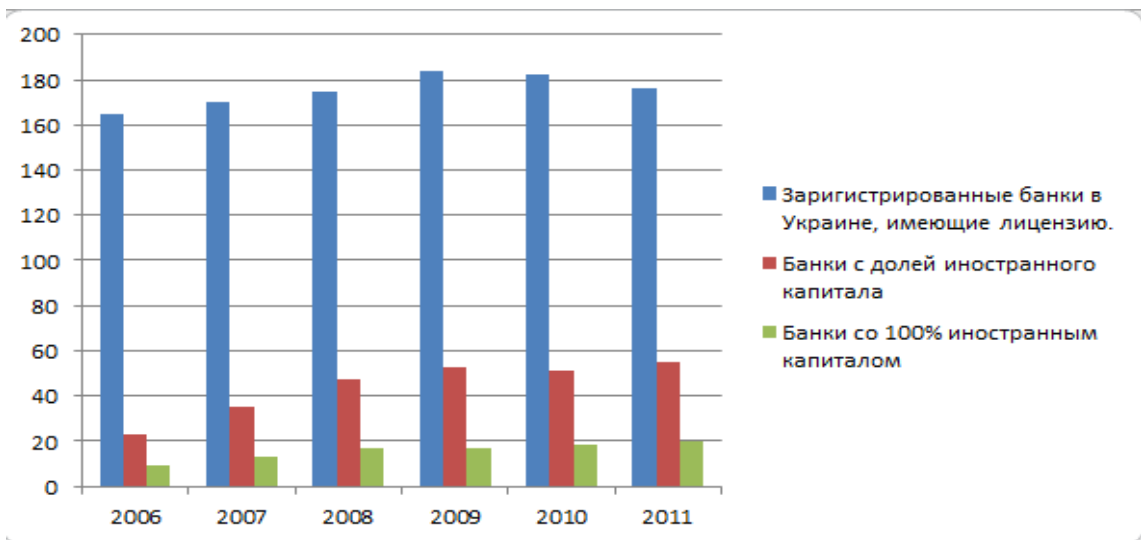

Рис.1. Графік зміни кількості банків

Бачимо, що банки з 100% іноземним капіталом займають близько третини всіх діючих комерційних банків з іноземною участю та їх тенденція з часом тільки зростає, при цьому ці банки незначно постраждали від впливу кризи, на відміну від вітчизняних, вони є більш стабільними, а тому й затребуваними і займають провідні позиції в банківському секторі України. Це свідчить про те, що уряд поступово втрачає контроль над банківською сферою і її заповнюють іноземні інвестори.

У 2010 році НБУ організував і забезпечив контроль за 176 банками з ліцензією на здійснення банківських операцій. Система банківського нагляду базується на оцінці діяльності банків за рейтинговою системою CAMELS, яка полягала в оцінці загального стану на підставі єдиних

критеріїв, які охоплюють діяльність банків в усіх напрямках і визначенні основних ризиків, яким піддається банк.

Список літератури: 1. <http://www.bank.gov.ua> - сайт Національного Банку України. 2. <http://economics.lb.ua> – сайт бібліотеки для економістів. 3. Вступ до банківської справи / Відп. ред. М. І. Савлук. – К.: Лібра, 1998.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

УДК 336.748

К.В. Войтенко,

Харківський національний економічний університет

м.Харків, Україна

kristinkos@mail.ru

ВАЛЮТНИЙ КУРС ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Важливим елементом міжнародних валютних відносин є валютний курс як вимірювач вартісного змісту валют [1].

Валютний курс - ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошовій одиниці іншої країни, дорогоцінних металах, цінних паперах [2].

Необхідність використання валютного курсу пов'язана з:

- міжнародною торгівлею;
- рухом капіталів і кредитів;
- порівнянням цін світових та національних ринків, а також вартісних показників різних країн, виражених у національних або іноземних валютах;
- періодичною переоцінкою рахунків в іноземній валюті фірм та банків [1].

Валютні курси можна класифікувати за двома основними видами: фіксовані та плаваючі. Режим фіксованого валютного курсу означає, що центральний банк встановлює певний обмінне співвідношення національної валюти по відношенню до іноземних і зобов'язується продавати і купувати валюту у суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за даним курсом. В умовах вільного валютного ринку на основі попиту і пропозиції на певну валюту складається плаваючий валютний курс [3].

Зміни курсу валют впливають на перерозподіл між країнами частини сукупного суспільного продукту, яка реалізується на зовнішніх ринках. Особливо істотний вплив валютний курс здійснює на зовнішню торгівлю різних країн, виступаючи інструментом зв'язку між вартісними показниками національного і світового ринку, впливаючи на цінові співвідношення експорту й імпорту і викликаючи зміну внутрішньоекономічної ситуації, а також змінюючи поведінку фірм, що працюють на експорт або конкуруючих з імпортом.

Отже, будь-яке коливання валютного курсу позначається як на провідних і значущих галузях господарства, так і на будь-яких малих підприємствах і на житті кожного конкретного людини окремо. Тому актуальність вивчення динаміки інструмента (валютний курс) є досить важливою в період світової економічної кризи.

Список літератури: 1. Бурлачков В. Современные проблемы теории валютного курса // Вопросы экономики – 2002. 2. Википедия - http://ru.wikipedia.org/wiki/Валютный_курс. 3. Валютный курс как экономическая категория - http://otherreferats.allbest.ru/bank/00076698_0.html

Науковий керівник: к.е.н., доц. Погасій С.С.

УДК 339.137

А.А. Гелецкая,

Харьковский национальный экономический университет

г. Харьков, Украина

Geletskaya.anna@yandex.ua

ВОПРОСЫ ОЦЕНКИ УРОВНЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

В современных условиях усиливающегося процесса глобализации и интернационализации одной из основных является проблема международной конкуренции. Уровень конкурентоспособности страны и структура ее конкурентных преимуществ определяют место государства на мировом рынке, на основе существующих методик сопоставления. Информацию для существующих и потенциальных партнеров, для потенциальных инвесторов о допустимом уровне доверия и рисках

делового взаимодействия можно получить используя рейтинговые сопоставления.

В экономических исследованиях наиболее широко используется технология сопоставления стран по рейтингу конкурентоспособности, так как она основывается на комплексном подходе и позволяет отражать как сравнительную эффективность функционирования хозяйственной системы, так и рост благосостояния страны [1].

Существующие методики составления рейтингов представляют собой агрегирование ряда частных показателей в более общий, характеризующий относительные позиции страны (региона) по данному показателю. В качестве основы при оценке уровня национальной конкурентоспособности рассмотрим методику М. Портера, используемая исследователями ВЭФ. Основная суть состоит в создании системы факторов, разработке статистических показателей, расчете интегрального показателя и анализа динамики национальной конкурентоспособности.

Проведем сравнительную оценку уровня национальной конкурентоспособности трех стран (табл. 1).

Таблица 1

Расчетные значения интегрального показателя, 2000-2010 гг.

Страна	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Россия	0,26	0,24	0,28	0,33	0,38	0,44	0,55	0,63	0,67	0,69	0,75
Украина	0,19	0,20	0,17	0,42	0,48	0,41	0,47	0,55	0,62	0,56	0,67
Молдова	0,18	0,20	0,22	0,29	0,36	0,33	0,35	0,33	0,32	0,42	0,50

Рассчитанный по странам результирующий интегральный показатель, представленный в виде интегральной оценки по предложенным в модели национальной конкурентоспособности 35 частным статистическим показателям. Наиболее высокого значения интегрального показателя национальной конкурентоспособности достигает Россия.

Учитывая тот факт, что в современных методиках рейтингования стран по уровню конкурентоспособности присутствуют «узкие места», то используемый алгоритм должен учитывать опыт формирования всех интегральных индексов конкурентоспособности, а именно включать в себя не только экономические факторы (рис. 1).

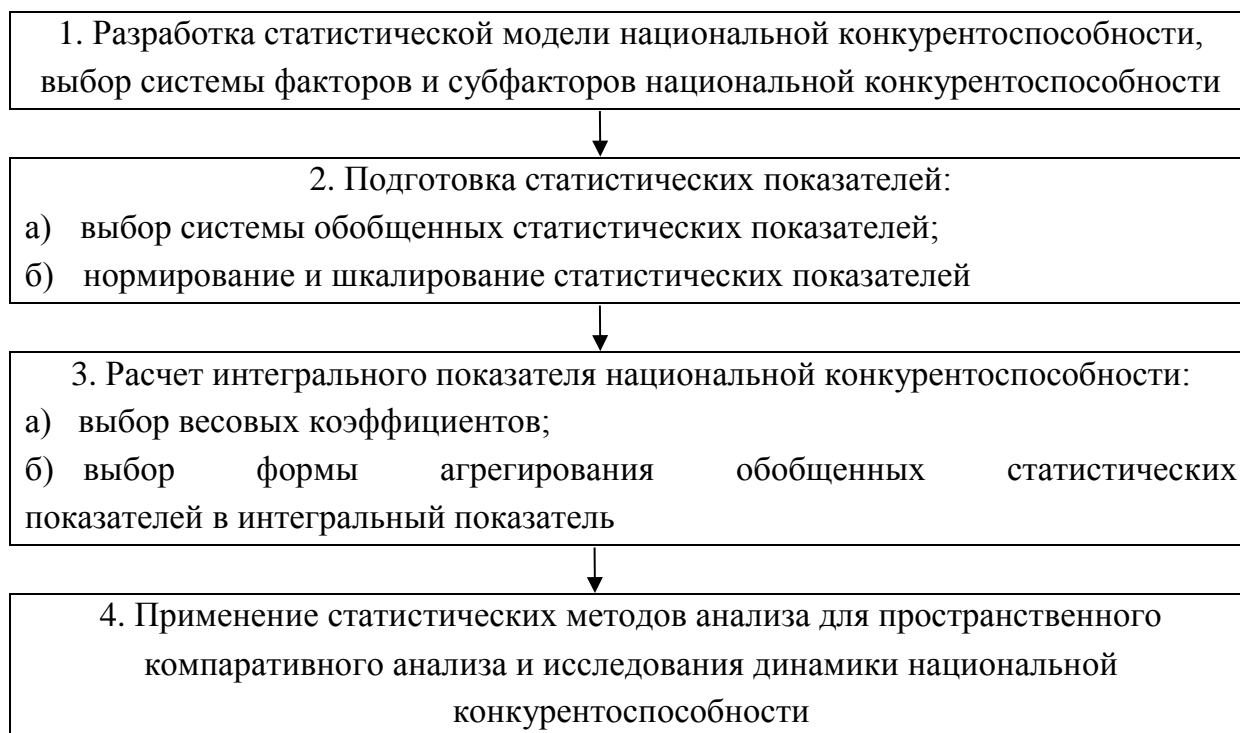

Рис. 1. Алгоритм проведения экономико-статистического анализа национальной конкурентоспособности

Таким образом, данная схема позволит учесть комплекс факторов при формировании интегральных показателей и дать более оптимальную характеристику полученных результатов исследования.

Список литературы: 1. Калюжная Н. Я. Регион на перекрестке Востока и Запада: глобализация и конкурентоспособность // Н.Я. Калюжной, К.Л. Лидина, А.Я. Яковсона. – М.: ТЕИС, 2003. - 359с. 2. Портер М. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. - 454 с.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Серова И.А.

М.С. Голубенко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
golubenko.marina@yandex.ua

РЕЙТИНГИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

На сьогодні існує декілька основних підходів до складання глобальних рейтингів, а також створена Міжнародна експертна група з ранжирування (IREG) на базі Європейського центру вищої освіти ЮНЕСКО та Інституту політики у сфері вищої освіти у Вашингтоні з метою забезпечення аналізу проблематики ранжування вищих навчальних закладів (ВНЗ). Початком епохи складання рейтингів ВНЗ став 1983 р., коли у журналі *US News & World Report* був опублікований перший у світі рейтинг університетів. Проте поява глобальних світових рейтингів ВНЗ припала на початок XXI ст. з виходом у 2003 р. Академічного рейтингу університетів світу (ARWU), розробленого Інститутом вищої освіти Шанхайського університету Цзя Тонг; у 2004 р. – рейтинг «Таймс». У 2004 р. також було започатковано проект *Webometrics*, що формується за критеріями наповнюваності, ступенями підтримки і популярності веб-сайтів ВНЗ. Якщо розглядати критерії світових рейтингів, то можна зробити висновок, що за всієї їх різноманітності існує одна спільна риса – намагання авторів врахувати різноманітні аспекти діяльності університетів [1; 4]. У новому рейтингу «Таймс», який визначається на основі 13-ти окремих індикаторів, що об'єднані у п'ять категорій, найвагомим критерієм, на думку експертів, виступає цитування – впливовість науково-дослідницької діяльності співробітників університету (вага 32,5%). Наступні категорії: якість викладання – середовище для навчання (30%); науково-дослідницька робота – обсяги, дохід і авторитетність (30%); інтернаціоналізація університету – залучення іноземних викладачів і студентів (5%); дохід від інноваційної діяльності (2,5%) [1].

Автори ARWU більше уваги приділяють академічним та дослідницьким аспектам діяльності ВНЗ. Найбільша питома вага припадає на критерії показників наукової роботи та на високу якість професорсько-викладацького складу – по 20% на кожен з показників критерію [2]. Якість

навчання та розмір навчального закладу отримали по 10% ваги у результативному показнику. В Україні жоден з вищих учбових закладів не був представлений у світових рейтингах університетів, окрім рейтингу Webometrics, де найбільш престижний український ВНЗ зустрічається вперше лише на 1443 місці. Причини того, що жоден український ВНЗ не потрапляє до топ-200 або топ-500 університетів світу потрібно шукати у недостатньому бюджеті ВНЗ. Так, наприклад, річний бюджет Гарварду наближається до 2 млрд. доларів, університет може собі дозволити запрошувати на роботу високопрофесійних вчених та науковців, а також мати досконалу матеріально-технічну базу. Як було зазначено вище, наявні світові рейтинги фокусуються на дослідницькій діяльності ВНЗ, і в їхню основу покладені показники наукових публікацій і цитованості. Міжнародному визнанню навіть найкращих українських закладів істотно заважає низький рівень цитування українських науковців, а також їхня слабка упізнаваність у міжнародних академічних та рекрутингових сферах. Крім того, західні ВНЗ є, передусім, науковими центрами, а в другу чергу – джерелами знань: теоретичні та прикладні дослідження проводяться на замовлення найбільших фірм країни і виступають одним з основних джерел доходів установи. Українські ВНЗ займають не перше місце у студентській мобільності. Світові ВНЗ жорстко конкурують один з одним за студентів, особливо іноземних. В таких умовах необхідно приділяти увагу збільшенню бюджетування ВНЗ з боку держави та створенню інтеграційних зв'язків самих ВНЗ з роботодавцями.

Список літератури: 1. Отчет о результатах проекта «Компас-2011» [Електронний ресурс]: <http://www.yourcompass.org> – Назва з екрану. 2. О.Ю. Красовська Рейтинги вищих навчальних закладів як інструмент оцінки міжнародної конкурентоспроможності національних освітніх систем // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму – 2010. – № 1 (3) Т.2 – С. 161–170. 3. Рейтинговая оценка вузов: международный и украинский опыт [Електронний ресурс]: <http://www.yourcompass.org/information/index.php>– Назва з екрану. 4. Суловська Т. Є. Трансформація ролі та функцій університетів у сучасному глобальному середовищі // Стратегія економічного розвитку України: зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2009. – Вип. 24–25. – С. 221–227.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Аксьонова І. В.

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

В умовах сучасної світової глобалізації проблема економічного зростання країни та її конкурентоспроможності є найголовнішою серед основних макроекономічних проблем. Оскільки вирішення цієї проблеми може забезпечити прийняття інноваційної моделі розвитку, перехід до неї поступово стає головною задачею державної політики.

Одним з найбільш важливих показників, що характеризують інноваційну сферу країни, є частка інноваційно-активних підприємств, тобто питома вага підприємств, що активно проводять інноваційну діяльність.

В останнє десятиліття в інноваційній сфері склалися негативні тенденції: недостатня фінансова підтримка держави, високий економічний ризик, недосконалість законодавчої бази країни, тощо. Як наслідок, спостерігається зниження кількості інноваційно активних промислових підприємств, але в той же час зростає обсяг реалізованої інноваційної продукції (з 12148,3 млн. грн. у 2000 р. до 33697,6 млн. грн. у 2010 р., або у 2,77 рази). [1] З цього можна зробити висновок, що основну частину інноваційної продукції реалізує порівняно менша кількість підприємств (рис. 1).

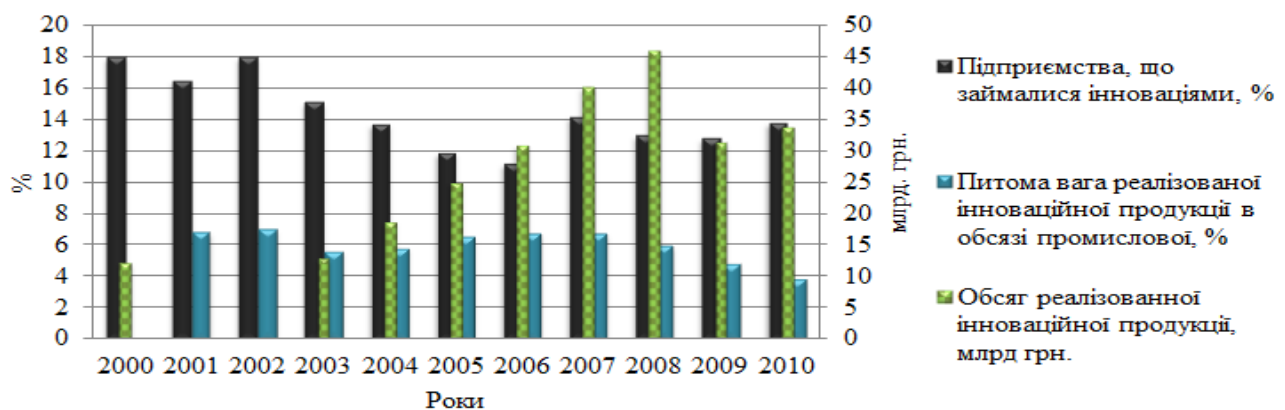

Рис. 1. Інноваційна активність промислових підприємств

Якщо у 2007 році реалізували інноваційну продукцію 1035 підприємств, з них 40,6% або 420 підприємств реалізували продукцію, що була новою для ринку, то у 2010 році кількість таких підприємств дорівнювала 964, з них лише 28% або 270 підприємств реалізували продукцію, що була новою для ринку (табл. 1) [1, 2].

Таблиця 1

Промислові підприємства, що реалізовували інноваційну продукцію

Вид промислової діяльності	Питома вага підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, %		У т.ч. продукцію, що є новою для ринку	
	2007	2010	2007	2010
Промисловість	100	100	40,58	28,01
Добувна промисловість	1,16	1,76	0,58	0,62
Переробна промисловість	98,45	97,93	39,90	2,39
у тому числі				
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	23,86	24,79	6,28	4,36
легка промисловість	4,73	3,63	1,16	0,52
хімічна та нафтохімічна промисловість	11,21	11,62	4,93	2,80
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	7,73	8,40	2,42	1,35
машинобудування	33,33	34,34	20,48	15,98

У зв'язку з усім вищевикладеним виникає потреба у подальшому детальному розгляді та аналізі чинників, що впливають на інноваційну діяльність підприємств, розробці заходів піднесення інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Список літератури: 1. Україна у цифрах у 2007 році: Стат. зб. – К.: Держкомстат України, 2008. – 260 с. 2. Україна у цифрах у 2010 році: Стат. зб. – К.: Держкомстат України, 2011. – 252 с. 3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>)

Науковий керівник: к.е.н., доц. Стрижиченко К.А.

О.І. Горохова,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

olya_gorokhova@mail.ru

УЗАГАЛЬНЕННЯ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах нестабільної економіки, уповільнення платіжного обороту, високої інфляції, нестабільності податкової системи, політичної нестабільності, невизначеності, недостатньої кваліфікації менеджерів підприємства прогнозування та кількісний опис критичних станів підприємств залежить від своєчасності прийняття рішень при плануванні і управлінні.

Так як, процес виникнення кризових явищ на підприємстві має свій життєвий цикл, то однією з актуальних задач внутрішнього менеджменту підприємства являється визначення адекватного інструментарію для прогнозування виникнення кризових явищ, діагностики їх наявності та розробки комплексних управлінських рішень для локалізації чи невілювання кризи.

У зв'язку з цим метою статті є спроба класифікувати найбільш використовуваних методів та моделей діагностики кризи по виділених вище стадіям життєвого циклу кризи.

В системі управління підприємством важливе місце займає прогнозування кризи на підприємстві, які призводять або до банкрутства або максимально наближають їх до такої ситуації (положенню неспроможності). Для діагностики настання такої ситуації доцільно використовувати формалізовані моделі, які базуються на даних фінансової звітності. Незважаючи на апріорну ефективність цього методу існують суттєві недоліки його використання [1]:

1) підприємства, які відчувають фінансові труднощі часто затримують публікацію своїх звітів;

2) опубліковані фінансові звіти мають односторонню спрямованість в силу тих обмежень, які закладені сучасною системою бухгалтерського обліку;

3) коефіцієнти, що аналізуються відображають різні сторони

фінансової діяльності підприємств, а отже, мають різну спрямованість, тому не є достатньою базою для побудови достовірних прогнозів.

Основною ідеєю створення моделей прогнозування криз на підприємствах є те, що за даними спостережень тренду фінансових показників виявити показники, які погіршують фінансовий стан на підприємстві та сформулювати заходи спрямовані на запобігання значного ризику невиконання зобов'язань та банкрутства.

Аналіз та узагальнення існуючих наробок в даному напрямі дозволив сформулювати наступну класифікацію:

1. Методи прогнозування кризових явищ призначені для прогнозування виникнення кризових явищ на підприємстві по латентним ознакам, так звані «слабкі сигнали». До подібних методів відносяться: двофакторна модель оцінки ймовірності банкрутства; прогнозна модель Таффлера, модель Фулмера

2. Методи діагностики наявності кризи на підприємстві призначені для виявлення кризи на підприємстві та визначення класу тяжкості кризи. До цієї класифікації належать методи: оцінка фінансового стану за показниками У. Бівера, модель Романа Лиса для оцінки фінансового стану, метод рейтингової оцінки фінансового стану (рейтингове число), модель Спрінгейта та PAS-коефіцієнт

3. Методи, за допомогою яких розробляється сценарій виходу з кризи: когнитивне моделювання та імітаційне моделювання. За допомогою цих методів проводиться розробка різноманітних сценаріїв уникнення кризи або зменшення її тяжкості.

Таким чином, в практиці менеджменту підприємства доцільно розробити комплекс управлінських рішень, який базується на використанні запропонованих методів, направлених на локалізацію латентних джерел виникнення кризових явищ, що дозволить змінити вектор розвитку підприємства

Список літератури: 1. Тимчев М., Логинова Н./ Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1(19) . С.370-374. 2. Яковець Ю.В. Циклы. Кризисы. Прогнозы. - М.: Наука, 1999. 3. Altman E. Financial Ratios, Discriminate Analysis and the prediction of Corporate Bankruptcy // Journal of Finance. 1968/ N 22 (September).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

А.В. Деміденко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
alena_demydenko@mail.ru

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКІВ УКРАЇНИ У ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

На сьогодні кредитування є пріоритетною економічною функцією банків. Кредитні операції банку є найбільш доходними (2/3 усіх доходів), але разом з тим і найбільш ризикованими. Аналіз сучасних тенденцій розвитку банківської системи в Україні свідчить, що в цілому обсяг кредитного портфелю поступово збільшується, проте, якість кредитів все ще дуже низька.

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена тим, що для поліпшення стану кредитного портфеля банків необхідно дослідити динаміку зміни його структури до початку кризи, під час її перебігу та у після кризовий період, що дозволить розробити заходи для зниження рівня проблемної заборгованості за кредитами.

Важлива роль кредиту у економічному розвитку, підкреслювалась у роботах А. Сміта, Дж. М. Кейнса, А. Маршалла, М. Туган-Барановського, В. Базилевича, З. Васильченко та ін.

Протягом 2005-2008 років банківський сектор України дотримувався агресивної політики розвитку, що мало прояв у високих темпах зростання кредитних портфелів банків за рахунок зовнішніх запозичених ресурсів, наданих закордонними власниками. Надзвичайно високою та економічно необґрунтованою була питома вага валютних кредитів у структурі кредитних портфелів банків. Починаючи з другої половини 2008 року, все це створило для української банківської системи значні ризики та проблеми [3].

Аналіз динаміки кредитного портфелю у розрізі валют свідчить про те, що до початку кризи приріст кредитів у доларах США склав 119,14% у 2008 році у порівнянні з 2007, такого стрімкого розвитку було досягнуто через експансію іноземного капіталу в банківську систему [1]. Оскільки через значну зміну курсу валюти частина позичальників не змогла їх

повернути, то наступного 2009 року кількість таких кредитів зменшилась на 39,04% або на 19709 млн. грн. (рис 1).

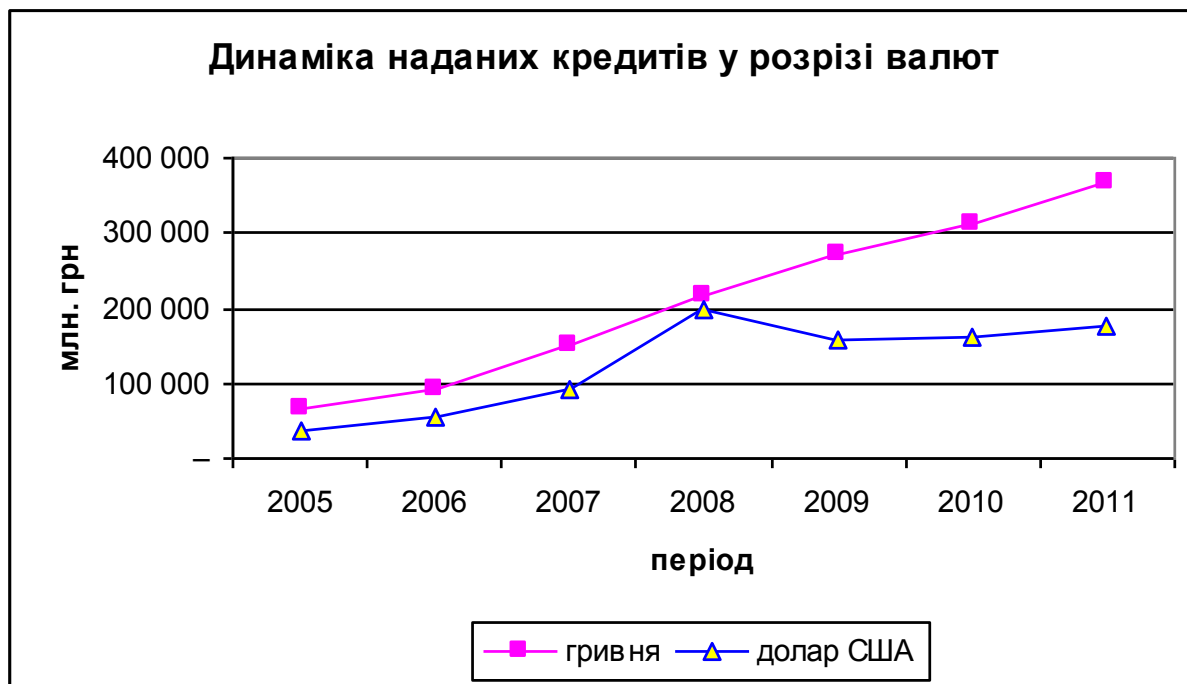

Рис. 1. Динаміка наданих кредитів у розрізі валют

Для підвищення якості кредитного портфеля банками було проведено реструктуризацію та пролонгацію проблемних позик, більш детально стала досліджуватися платоспроможність кожного окремого позичальника, та збільшено резерви під кредитні операції [2].

Подальшого дослідження потребує проблема ефективного управління якістю кредитного портфеля, для цього потрібно проводити аналіз кредитної діяльності банків на трьох рівнях: на рівні банку (прибутковість, ліквідність та ін.), на рівні кредитного портфелю (диверсифікація, резервування, тощо) та на рівні окремої позики.

Список літератури: 1. Вашків П. Г. Фінансово-банківська статистика: навч. посіб. // П. Г. Вашків – К.: Либідь, 2007. – с. 121. 2. Владичин У. В. Банківське кредитування: навч. посіб. // У. В. Владичин. – Київ: Атіка, 2008. – 648 с. 3. Хмеленко А.В., Вовк В. Я. Кредитування та контроль – Київ: Знання, 2008. – 463 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Молдавська О.В.

Є.Г. Дикань,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
j888j@e-mail.ua

АНАЛІЗ ПРИВАБЛИВОСТІ ВНЗ ДЛЯ АБІТУРІЄНТА

У зв'язку з демографічною ситуацією на Україні в середині 90-х років ХХ століття, на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти виникає серйозна потреба у реорганізації освітніх установ, зокрема для підвищення їх конкурентоспроможності у боротьбі за абітурієнта.

Різке скорочення абітурієнтів у 2011/2012 навчальному році (в середньому по Україні кількість випускників шкіл цього року скоротилася на 40%, за регіонами в порівнянні з минулим роком зниження склало до 76% [1]), гостро поставило задачу оцінки привабливості ВНЗ.

На тлі того, що існує багато показників привабливості ВНЗ, одними з найцікавіших є кількість поданих заяв та чисельність зарахованих на 1 курс навчання [2]. За даними інформаційної системи «Конкурс» аналізувалися ці показники за ВНЗ, які випускають спеціалістів з напрямку підготовки «прикладна статистика» [3].

Аналіз показав, що всі державні ВНЗ мали набір на 1 курс у кризовому 2011/12 навчальному році (н. р.). Крім того, якщо у 2010/11 н. р. у ці ВНЗ було зараховано 10,49% всіх першокурсників країни, то у 2011/2012 році їм віддало перевагу 15,01%. Це свідчить про високу привабливість ВНЗ та очікувану високу якість освіти для абітурієнтів.

Розглянемо показники привабливості ВНЗ у динаміці на прикладі ХНЕУ (табл. 1, рис. 1).

В середньому за останні три навчальні роки кількість студентів, що прийняті до ХНЕУ на початковий цикл навчання на денну форму навчання за контрактом скоротилася на 22,1% (за середнім темпом приросту), на бюджет щорічно вступають на 11,6% менше абітурієнтів. В абсолютному вираженні це менше на 111 та 42 студента відповідно. При кожному відсотку зниження чисельності студентів ВНЗ втрачає 7 студентів на контрактній та 5 на бюджетній формі навчання. Все це є результатом суттєвого скорочення кількості абітурієнтів за рахунок особливостей демографічної ситуації в країні та певних дій з модернізації початкової освіти.

Динаміка вступу абітурієнтів до ХНЕУ
за джерелами фінансування навчання

Назва показника	Кількість поступивших за роками прийому															
	2008/09				2009/10				2010/11				2011/12			
	ДФН держбюджет		ДФН фізичні особи		ДФН держбюджет		ДФН фізичні особи		ДФН держбюджет		ДФН фізичні особи		ДФН держбюджет		ДФН фізичні особи	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Харківський національний економічний університет	576	40,5	847	59,5	521	42,1	716	57,9	515	53,4	450	46,6	345	61,2	219	38,8

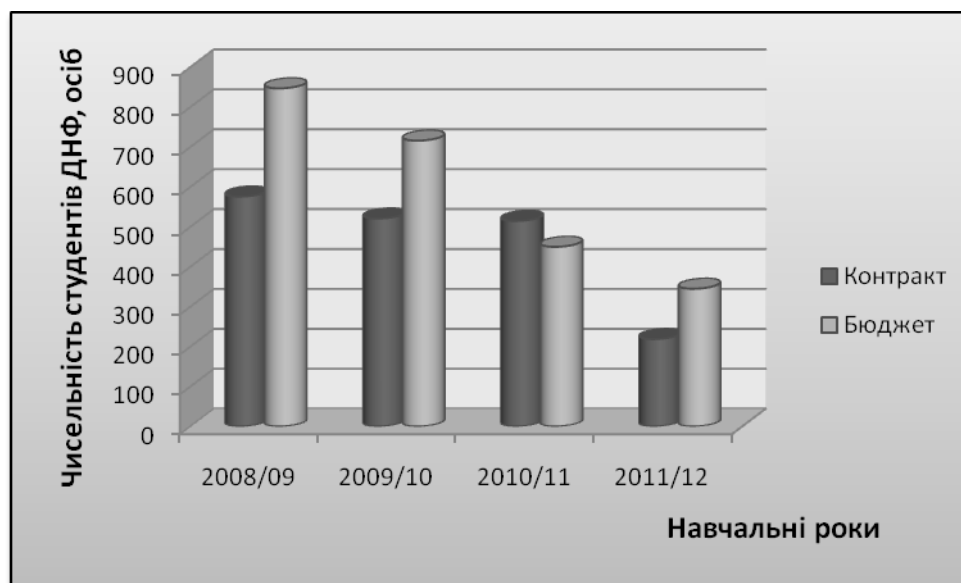

Рис. 1. Динаміка вступу до ХНЕУ на ДФН

З метою порівняння темпів зростання вступу студентів на контрактну та державну форми навчання розраховуємо коефіцієнт випередження за наступною формулою:

Т 8 В 11
Київ, 19

де $K_{\text{вип}}$ – коефіцієнт випередження;
 i, j – часові ряди, темпи зростання яких порівнюються.

Коефіцієнт випередження показує, що зниження темпів зростання кількості студентів, що займають бюджетні місця, випереджає зниження контрактників на 13%, що свідчить не тільки про зниження чисельності абітурієнтів у зв'язку з демографічною ситуацією на Україні, а й про скорочення бюджетних місць у ХНЕУ, які мали попит навіть у кризовому 2011/12 навчальному році.

Таким чином, щодо вступної компанії треба зазначити, що спостерігається стійка тенденція зменшення кількості студентів, що пов'язано з об'єктивними причинами зниження чисельності випускників шкіл. Крім того, розрахунок показав, що до ВНЗ України та окремо ХНЕУ спостерігається тенденція зниження кількості студентів, що вступають на контрактну форму навчання, що пов'язано зі зниженням рівня доходів населення та постійним підвищенням оплати навчання. Однак, в скрутних демографічних умовах Харківський національний економічний університет займає високу позицію привабливості серед потенційних абітурієнтів, що підтверджує середньорічний темп зниження кількості абітурієнтів за останні 4 роки, який складає 5% (у порівнянні з середньорічним темпом зниження кількості абітурієнтів по Україні 37%).

Список літератури: 1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 2. Вісник ТІМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.timo.com.ua/node/7206>. 3. Інформаційна система «Конкурс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vstup.info/>. 4. Доповідь ректора Харківського національного економічного університету професора Пономаренка В. С. про підсумки роботи у 2008 році // Х.: Вид. ХНЕУ, 2008. – 43 с. 5. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2010/11 навчального року // Державний комітет статистики України. – Статистичний бюлетень, Київ, 2010. – 267 с.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвцева О.В.

О.В. Довбыш,

Харьковский Национальный Экономический Университет

г.Харьков, Украина

Dovbyshoksana@rambler.ru

АНАЛИЗ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ БАЗЫ УКРАИНЫ О НАРОДОНАСЕЛЕНИИ

В Украине создано демократическое общество и сформировалась рыночная экономика. Однако процессы, связанные с государственным строительством и переходом к новой модели функционирования экономики, неизбежно сопряжены с наличием острых социальных проблем, для разрешения которых требуется время и определенные объективные предпосылки. Поэтому особое значение приобретает приоритетность и последовательность в реализации антикризисных мер, вытекающих из реалий настоящего времени.

Народонаселение – совокупность людей, живущих в пределах конкретной территории – континента, страны, области и т.д. [1]. Конституция – основной закон страны, нормативно-правовой акт высшей юридической силы государства, закрепляющий основы политической, правовой и экономической систем данного государства [2].

Законодательство – система нормативных актов, действующих в какой-либо отрасли и регулирующих определенную сферу общественных отношений [2].

Основой для осуществления взвешенной государственной политики в области народонаселения является законодательство Украины, которое предусматривает гарантию и защиту большинства международно-признанных прав человека. Ратифицированные Украиной международные договоры, провозглашающие общечеловеческие ценности, нашли свое воплощение в Конституции Украины [3], принятой в 1996 году. Так, в соответствии со ст.3 КУ, человек, его жизнь и здоровье, честь и достоинство – это высшая социальная ценность. Каждый человек имеет неотъемлемое право на жизнь и право на защиту жизни и здоровья (ст.27 КУ). Каждый человек имеет право на свободу и личную неприкосновенность (ст.29 КУ). Каждый имеет право на охрану здоровья, медицинскую помощь и медицинское страхование (ст.49 КУ). Семья,

детство, материнство и отцовство охраняются государством (ст.51 КУ). Основным законом государства также провозглашено равенство конституционных прав и свобод для всех граждан. Запрещены какие-либо привилегии или ограничения по признакам расы, пола, этнического или социального происхождения, политических, религиозных и иных убеждений и т.д. (ст.24 КУ).

Анализ литературных источников позволил выделить следующую законодательную базу о народонаселении (рис.1).

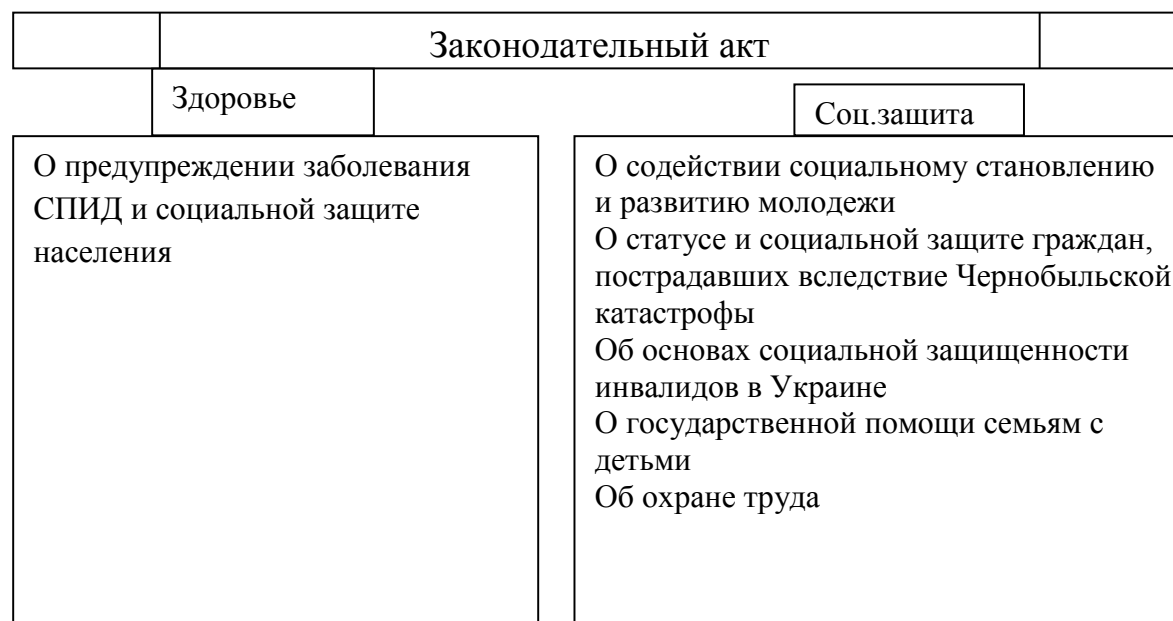

Рис. 1. Законодательная база о народонаселении

В целях законодательного регулирования отдельных социальных аспектов, например, охраны здоровья населения Украины, предусмотрена широкая программа работ по совершенствованию действующего законодательства, которая охватывает подготовку таких законопроектов, как: «О первичной медико-санитарной помощи», «О защите прав пациента», «О социальном медицинском страховании», «О борьбе с инфекционными болезнями».

Список литературы: 1.http://www.glossary.ru/cgi-bin/gl_sch2.Rlrltol.
2. <http://ru.wikipedia.org>. 3.www.zakon.ua

Научный руководитель: Шаповалова В.А.

К.Ю. Долженко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
kristinadl082008@rambler.ru

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ УКРАЇНИ

Прискороного зростання Україна може досягнути шляхом переходу національної економіки на інноваційну модель розвитку та формування в країні іншого інвестиційного середовища, про це свідчить аналіз економічного розвитку країн-лідерів світових рейтингів конкурентоспроможності національних економік [4].

Україна вибрала курс на розвиток інноваційної моделі в національній економіці, підписавши 14 червня 1994 року Угоду про партнерство і співробітництво з Європейськими співтовариствами та їх державами-членами, який набув чинності 1 березня 1998 року [2]. Також, від 11 червня 1998 року Указом Президента України було затверджено «Стратегію інтеграції України до Європейського союзу» [1]. Вибір такого курсу означав, що головним джерелом економічного зростання в Україні будуть нові (наукові) знання, процеси їх розширеного творення та комерційного використання [4].

Інноваційна політика держави передбачає розвиток необхідних галузей промисловості і фінансування розробок, створення і впровадження науково-технічних винаходів, необхідність яких диктує ринок. Та для цього потрібно розуміти, які світові тенденції простежуються в розробках інноваційних ідей.

Шкода, але участь науково-дослідницьких інститутів об'єктивно знижується, а вплив у науці навчальних закладів посилюється. Ми втрачаємо наукові кадри та матеріально-технічну базу, яка створювалась десятиліттями. Дуже важливо навчитися управляти цими процесами й залучати як можна більше грамотних менеджерів для відродження колишнього іміджу України, як передової держави на світовому ринку наукоємних технологій [3].

Останнім часом все частіше чути, що нібито вигідніше купувати ліцензії, а не витратити час на винахід чогось нового. Україна має досить великий науковий потенціал який є інтелектуальною і матеріально-

технічною базою для винаходів, тобто не має сенсу бюджетні та не бюджетні кошти для купівлі ліцензій та винаходів.

Багато вітчизняних підприємств використовують власні кошти, які служать джерелом розвитку та впровадження інновацій, так як залучити довгострокові і дешеві кредити практично неможливо. Але цих коштів, як правило, не вистачає, від чого страждає якість інноваційного процесу [3]. Проте, інноваційний процес у нашій країні розвивається. Ми сильно відстаємо від Заходу, але для того, щоб наздогнати нам потрібна допомога держави.

Уряд повинен сприяти збереженню та примноженню наукового і технологічного потенціалу власної країни. Тим більше що вона володіє інтелектуальними, матеріальними, фінансовими, а також кадровими ресурсами. Тому варто погодитися з тезою, що державна структура з питань науково-технічної та інноваційної політики не може бути поганою тільки тому, що вона державна. Її якість залежить від того, як вона збудована і наскільки серйозно ставиться уряд до власних зобов'язань [3].

Інноваційна програма повинна стати вектором який визначить майбутній розвиток України.

Список літератури:

1. Закон України «Об инновационной деятельности» №40-IV от 4.07.2002 г. // Ведомости Верховной Рады Украины. - 2002. - №36. - с.882-892.
2. Закон України «Про інвестційну діяльність» від 18.09.91// Ведомости Верховного Совета Украины. - 1991. - №47. - ст. 646. - с.1351-1359.
3. Закон України «Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами» № 237/94-ВР від 10.11.1994р. - <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=237%2F94-%E2%F0>.
4. http://debaty.org/article/tehnology_ukr/analitik_teh/366.html.
5. www.biznes.od.ua/files/claster/koncept_principy.doc.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Стрижиченко К.А.

Д.О. Дригола,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
drugola@mail.ru

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах прискорення глобалізації економічних процесів та інтеграції окремих національних економік в єдиний світовий ринок, зовнішньоекономічна діяльність стає невід'ємною складовою функціонування та розвитку підприємства. Зовнішньоекономічну діяльність можна визначити як сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій підприємства, пов'язаних з його виходом на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях [1].

Досліджено діяльність підприємства, що орієнтовано на зовнішній ринок. Основним видом його діяльності є виробництво керамічної плитки. Підприємство реалізує свою продукцію в більш ніж 25 країн світу. Тільки за 2010 рік підприємством на внутрішній ринок було реалізовано 42,4% від загального обсягу, а на зовнішній ринок було збуто, відповідно, 67,6 %.

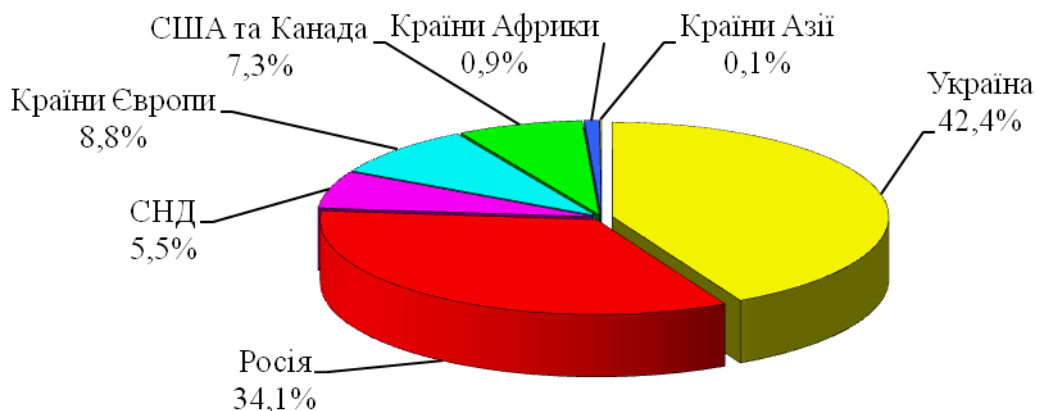

Рис. 1. Географічна структура реалізації плитки на підприємстві за 2010 рік, %

Рівень зацікавленості підприємства у виході на світовий ринок дає змогу обґрунтувати пропозицію по реалізації плитки з урахуванням географічної та товарної структури. Товарна структура експорту характеризується в розрізі колекцій керамічної плитки: «PietreEleganti»,

«Damasco», «Baviera», «EastSlate», «CottoClassico». Аналіз структури показав, що неможливо визначити однозначність переваг в споживанні колекцій плитки по територіям – імпортерам. Це обумовлено тим, що колекції розподіляються за певними кількісними та якісними ознаками, за яким обираються споживачами та реалізуються відповідно до країн – імпортерів. Різні обсяги продукції реалізуються по різній вартості, відповідно до укладених договорів та контрактів з кожною країною. Тому доцільна розробка системи аналітичних показників, що характеризує ЗЕД з позиції її ефективності (рис. 2).

Рис. 2. Система аналітичних показників, що характеризує ЗЕД підприємства з позиції її ефективності [2]

Для проведення аналізу ефективності здійснення ЗЕД на підприємстві доцільно розглядати наступні питання програми спостереження: визначення зміни обсягу випуску плитки; визначення зміни обсягу продукції, що реалізується на експорт, у вартісному та натуральному виразі; динаміка змін структури країн-імпортерів; визначення системи оцінюючих показників щодо ЗЕД підприємства ЗАТ

(розмір та якісні характеристики колекцій керамічної плитки, що виробляється на підприємстві); визначення методів аналітичних узагальнень щодо конкретної ситуації, що склалась на підприємстві, з реалізації продукції на експорт.

Список літератури: 1. Багрова І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : Підруч. / За ред. Багрової І.В. - К.: Центр навч. л-ри, 2004.- 580 с. **2.** Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - Львів: Афіша, 2004.-140 с.

Науковий керівник: к.т.н. Чернишов С.І.

УДК 336.717

Н.В. Дудко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
Natulai@inbox.ru

ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТИТУТ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Фінансовий ринок – це особливий ринок, на якому продається і купується особливий товар – гроші, надані в користування на час у формі позик або назавжди [1]. Основну роль відіграють фінансові інститути, що спрямовують потоки грошових коштів від власників позичальникам. На сьогоднішній день найбільшим попитом користується такий фінансовий інститут як банк. Банк (від італ. banco – стіл, на якому мінйла розкладали монети) – фінансово-кредитна установа, яка провадить різноманітні види операцій з грошима і цінними паперами, і що надає фінансові послуги уряду, юридичним і фізичним особам [2].

У зв'язку з розвитком інноваційних засобів комунікації, таких як інтернет, з'явилася можливість досить оперативно і ефективно здійснювати різні операції з грошовими коштами для суб'єктів економічної діяльності за допомогою послуг інтернет-банкінгу. Інтернет-банкінг (On-line banking, e-banking, Internet banking (IB)) – надання банківських послуг через електронні канали передачі інформації, у тому числі через інтернет.

Вперше сайти банків у всесвітній комп'ютерній мережі з'явилися не так давно – в середині 90-х років у США. Перший інтернет-банк називався Security First Network Bank, який з'явився в глобальній мережі 18 жовтня 1995 року. Конкуренція не потребувала чекати на себе! Переваги таких проектів були очевидні – від зниження організаційних витрат до витіснення традиційних банків з ринку.

Така «електронізація» охопила всі куточки планети, де є інтернет. За даними дослідження Touchpoll, в Україні сьогодні користувачами інтернет-банкінгу є 22% користувачів інтернету, а це близько 3,5 млн. чоловік. У найближчий рік інтернет-банкінгом мають намір скористатися ще 11% юзерів [3].

Різні банки України надають різний спектр послуг в системі інтернет-банкінгу. Але управління електронними рахунками надають тільки великі банки. Тому керівництво великих банків, щоб підтримувати свій статус і залучати нових клієнтів, на перше місце має ставити технологічний розвиток і доступність надаваних послуг, інакше кажучи «електронність».

Так протягом трьох тижнів на сайті «Інвестгазети» проводилося голосування за самий «електронний» банк країни, що передбачає оцінювання якості послуги інтернет-банкінгу безпосередніми користувачами. У голосуванні брало участь 25 банків України та оброблено більше трьох тисяч анкет. Так лідерами даного голосування стали наступні банки: ПриватБанк, ПУМБ, ОТП Банк, VAB Банк, Альфа-Банк, Укрексімбанк, Банк Форум [4].

Тільки 46% користувачів інтернету в Україні знають про послугу інтернет-банкінгу. Це говорить про те, що українці поки не готові проміняти посмішку живого клерка в своєму банку на зручність фінансових операцій онлайн. Така статистика спостерігається і в більш індустріально розвинених країнах. Дві третини опитаних у дев'яти країнах Європи та Північної Америки, а також в Японії, не вважають онлайн послуги важливими у своїх взаєминах з банком [3].

За даними дослідження, проведеного в серпні-жовтні 2011 року компанією GfK Ukraine, клієнтам банків найважливіше розвинена мережа банкоматів і відділень, через які вони отримують свою заробітну плату. Лідерами в цій сфері є ПриватБанк, Райффайзенбанк і Ощадбанк [5].

Інтернет-банкінгу буде потрібно час на завоювання довіри широкого кола потенційних користувачів. Фахівці вважають, що інтернет-банкінг в

Україні має великий потенціал, проте слід звернути увагу на проблематику недосконалості надання послуг і досить низький рівень застосування інтернет технологій в країні. Окреслені труднощі пов'язані насамперед з обмеженим територіальним доступом до мережі інтернет і досить великим відсотком технологічного неосвічення населення.

Список літератури: 1. Астахов М. Рынок ценных бумаг и его участники, М.: 1996. 2. Мишкин Ф. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков, 7-е изд., М.: «Вильямс», 2006. 3. Ковалишина Г. Реальность виртуальных банков // Институт финансовых исследований, 2011. 4. Инвестгазета. - №22, 16 июня 2011. 5. <http://ubr.ua/finances/banking-sector>.

Науковий керівник: к.е.н. Погасій С.С.

УДК 3399.13:629.33

М.Г. Елениди,
*Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
Marina.Yelenidi@jmail.com*

АНАЛИЗ АВТОМОБИЛЬНОГО РЫНКА УКРАИНЫ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Автомобильный рынок – это совокупность экономических отношений, благодаря которым происходит взаимодействие субъектов рынка с целью обмена готовых автомобилей на денежные средства или их эквиваленты [1].

Под автомобильным рынком в народе также подразумевается какое-либо территориально ограниченное пространство, предназначенное для торговли, в основном физическими лицами и индивидуальными предпринимателями, готовыми автомобилями и запасными частями к ним. В этом смысле часто употребляют слово «Авторынок».

Украинский автомобильный рынок последние 10 лет рос гигантскими темпами и увеличился за этот период почти в 10 раз. Рост наблюдался за счет прироста рынка новых автомобилей, в то время как

импорт поддержанных автомобилей фактически сошел на нет. Рост был не только количественным, но и качественным [3].

Анализ авторынка Украины за определенный период (например 2008 и 2009 годы), то можно сделать вывод, что купля – продажа автомобилей во многом зависит от конъюнктуры рынка, от тех условий, которые способствуют нормальному его функционированию [2].

За последние годы изменились и взгляды украинцев на автомобиль. Спрос от самых доступных автомобилей все больше смещался в сторону 10-20 тыс. евро. А средняя цена автомобиля от года к году увеличивалась и достигла 14 тыс. евро. В немалой степени эти процессы были обусловлены масштабным и относительно доступным автокредитованием и «автомобильной инфляцией». Однако в последующих годах ситуация на авторынке Украины крайне изменилась. Рынок коммерческих автомобилей в 2009 г., по сравнению с предыдущим годом, упал на 67,5%, и составил около 12 500 автомобилей.

Причин было несколько: во-первых, существенно снизились все макроэкономические показатели. В первом квартале этого года падение ВВП достигло 20%. В среднем, номинальная зарплата выросла на 5%, однако реальная заработная плата уменьшилась.

Во-вторых, практически исчез рынок кредитования – в 2009 г. он сократился на 96% по сравнению с предыдущим годом. Сегодня в кредит продается лишь 5% автомобилей. В начале года процентная ставка была очень высокой – до 27-30% годовых. Лишь к концу года она снизилась до 18-20% годовых. Но уже можно сказать, что финансовый рынок «оживает», банки предлагают новые кредитные программы, вернулись и беспроцентные кредиты.

Довольно значимую роль в падении украинского авторынка сыграли и изменения законодательства. В частности, повышение транспортного сбора и запланированное увеличение ввозной пошлины на 13% увеличивает расходы на покупку и обслуживание автомобиля.

Законом Украины от 05.04.2001 № 2371-III «О Таможенном тарифе Украины» (далее – Закон № 2371) были установлены ставки ввозной таможенной пошлины, которые ранее, независимо от возраста ввозимого авто, составляли 25% от его таможенной стоимости. Однако после членства Украины в ВТО эта ставка была снижена до 10%, после чего большинство импортеров автомобилей поспешили объявить о снижении отпускных цен на новые авто [4].

Таким образом, автомобильный рынок стал неотъемлемой частью экономики Украины, при этом экономическая политика государства остается одной из важнейших критериев конъюнктуры и развития автомобильного рынка. Говоря о прогнозах на будущее, можно надеяться на стабилизацию ситуации на авторынке уже к 2011-2013 гг.

Список литературы: 1. Автомобильный рынок. Википедия [Электронный ресурс] – режим доступа:<http://ru.wikipedia>. 2. Авторынок Украины. Итоги 2008 года [Электронный ресурс]- режим доступа: <http://www.autoconsulting.ua>. 3. Авторынок Украины. Итоги 2009 года [Электронный ресурс]- режим доступа: <http://www.autoweek.ua>. 4. Закон України "Про державний бюджет України на 2011 рік" [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://www.advokat-ua.com.ua/zakon-ukrainy-pro-derzhavny-budzhet-2011.html>.

Научный руководитель: к.т.н., доц. Затхей В.А.

УДК 331.56: 338.27

О.В. Зірко,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

zirko85@mail.ru

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ БРАУНА ПРИ АНАЛІЗІ СТРУКТУРНОГО БЕЗРОБІТТЯ

Для найповнішої реалізації робочої сили та росту добробуту населення країни та відповідно до цього розвитку країни в цілому необхідним є розробка ефективного механізму регулювання процесів зайнятості та безробіття в умовах, що змінюються. Такий механізм передусім повинен спиратися на передбачення потреб економіки у якості робочої сили, її прогнозування. Саме прогнозування рівнів зайнятості та безробіття як основних якісних характеристик ринку праці сприятиме регулюванню та гармонійному розвитку основних категорій населення на ринку праці України [1, с. 291]. За оцінками фахівців, в даний час нараховується більш 150 різних методів прогнозування, але на практиці як основні використовується близько 20 [2, с. 291–301]. Аналіз сутності методів прогнозування, їх переваг та недоліків дав змогу зробити

висновок, що при дослідженні структурного безробіття доцільно використовувати економетричні методи, тому що вони враховують вимоги системного підходу до аналізу об'єкта та його кількісних характеристик. Серед економетричних методів для аналізу структурного безробіття було обрано екстраполяційний метод. В основі екстраполяційних методів прогнозування лежить припущення про те, що основні чинники і тенденції, що мали місце у минулому, зберігаються в майбутньому [3, с. 216]. При аналізі та прогнозуванні рівня структурного безробіття необхідним є надання більшої ваги останнім реалізаціям досліджуваного процесу, які є більш актуальними для періоду прогнозування. Саме тому для прогнозування рівня структурного безробіття було обрано адаптивні методи прогнозування. Ці методи враховують нерівноцінність рівнів часового ряду. Адаптивні моделі прогнозування [3, с. 216] - це моделі дисконтування даних, які здатні швидко пристосовувати свою структуру і параметри до зміни умов. Для прогнозування рівня структурного безробіття було використано адаптаційну модель Брауна, яка представляє процес розвитку як лінійну тенденцію з параметрами, що постійно змінюються.

Використовуючи модель Брауна було побудовано прогнозну модель для показника рівня структурного безробіття за професійними групами. Розрахунки параметрів моделі, теоретичних рівнів показника рівня структурного безробіття та величин розбіжностей між фактичними та теоретичними рівнями ряду представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Розрахункові дані для моделі Брауна

Параметр часу	Фактичні значення рівня структурного безробіття, %	Параметр a_0	Параметр a_1	Теоретичні значення рівня структурного безробіття, %	Відхилення фактичних та теоретичних рівнів ряду
		23,94	1,986		
1	25,82	25,82	1,90	25,93	-0,11
2	28,10	28,10	2,21	27,72	0,38
3	29,85	29,85	1,84	30,30	-0,45
4	31,84	31,84	1,96	31,69	0,15
5	33,88	33,88	2,03	33,80	0,08
6	34,04	34,06	0,52	35,90	-1,86
7	29,58	29,63	-3,53	34,57	-4,99
8	24,65	24,66	-4,70	26,10	-1,45

9	23,55	23,51	-1,80	19,96	3,59
10	19,64	19,66	-3,48	21,72	-2,08
11	14,58	14,60	-4,78	16,18	-1,60
12	16,00	15,94	0,23	9,82	6,18
13		13,79	-1,76	15,94	-15,94

Параметр часу, рівний 1, відповідає рівню структурного безробіття у 1999 р., рівний 12 – 2010 р.

Аналіз випадкової компоненти дозволив визначити, що побудовану модель Брауна для показника структурного безробіття можна вважати адекватною. Прогнозне значення показника рівня структурного безробіття за професійними групами в Україні за побудованою моделлю Брауна, у 2011 р. складатиме 15,94%.

Список літератури: 1 Бараник З. П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка: Монографія / З.П. Бараник. - К.: КНЕУ, 2007. – 386 с. 2. Волкова О.В. Ринок праці. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 624 с. 3. Экономико-математические методы и прикладные модели: Учеб. пособие для вузов / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, Д.М. Дайитбегов и др.; Под ред. В.В. Федосеева. – М.: ЮНИТИ, 1999. - 391 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

УДК 658.15:005.934

А.О. Капліна,
*Харківський національний економічний університет
 м. Харків, Україна
 kaplina.92@mail.ru*

РІВНІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Держава - це формальний інститут, який є формою організації політичної спільноти під управлінням уряду [1].

Підприємство - це самостійно господарюючий суб'єкт з правом юридичної особи, що створений підприємцем чи об'єднанням підприємців для виробництва товару з метою задоволення громадських потреб та здобуття прибутку [2].

Потреба у безпеці – це базова та основна потреба як держави, так і підприємства. Належний рівень економічної безпеки підприємства є запорукою соціального та економічного розвитку держави, особливо в умовах прискорення процесів інтеграції України до міжнародних економічних організацій. Безпека – це стан захищеності. Поняття економічної безпеки було основане на безпеці інформаційній. Інформаційна безпека - стан інформації, в якому забезпечується збереження визначених політикою безпеки властивостей інформації. Економічна безпека держави – це властивість чи стан держави, який характеризується його здатністю нормально функціонувати для досягнення своїх цілей при існуючих зовнішніх умовах та їх змін у визначених межах [2]. Підтримка економічної безпеки підприємства повинна забезпечуватися не лише самим підприємством, а й регулюватися державою. У першу чергу, держава повинна створити зручний та сприятливий клімат для того, щоб вести підприємницьку діяльність [3]. Саме тут мова йде не лише про національне та регіональне законодавство, а й про правозастосовну практику, звичаї ділових взаємовідносин. Злодіяння, внутрішнє шахрайство, хабарництво, корупція – ці проблеми можуть та повинні вирішуватися державою та підприємством спільно. Проте окремо узятє підприємство не має досить можливостей, щоб змінити систему відносин. Це може та повинна робити держава [3].

Підприємство має шість рівнів забезпечення своєї економічної безпеки і всі ці рівні тісно пов'язані зі впливом держави на регулювання безпеки (рис. 1).

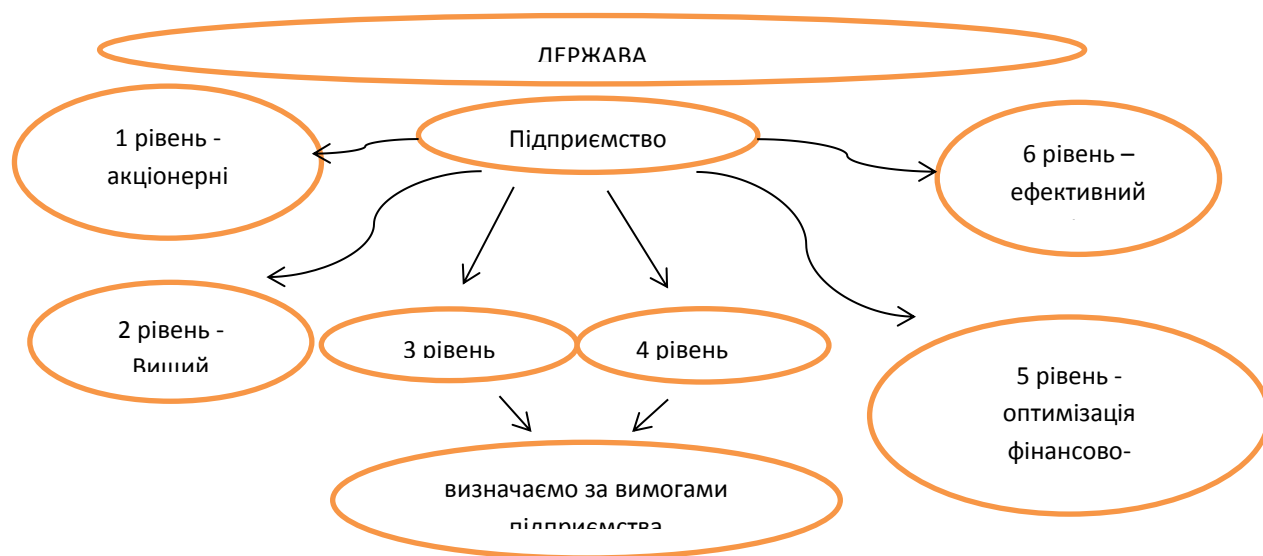

Рис. 1. Рівні економічної безпеки підприємства

Перший та другий рівні безпеки – акціонерні відносини та вищий менеджмент. У відносинах першого рівня (акціонерного) усередині підприємства велику вагу мають саме особистісні та правові аспекти. Основна загроза для підприємства на цьому рівні - загроза поглинання його контрагентом чи іншим підприємством [3]. Перший рівень тісно пов'язан з другим, тобто вищим менеджментом: «...у менеджмента отсутствуют мотивы, побуждающие их направить свободные средства акционерам, а не инвестировать их в проекты с низкой или отрицательной чистой приведенной стоимостью либо потратить на содержание компании, т.е. сохранить контроль над такими средствами» [3].

Стосовно третього, четвертого та п'ятого рівнів економічної безпеки необхідно зазначити, що підприємства можуть використовувати індивідуальні для кожного з них підходи.

Вони можуть бути спрямовані на підвищення економічної безпеки підприємства за рахунок модифікації системи управління. П'ятий рівень – це найчастіше оптимізація фінансово-господарської діяльності, а вона суттєво змінюється в залежності від галузевої спрямованості підприємства [3].

Щодо шостого рівня економічної безпеки, то він здійснюється за рахунок ефективного обліку, що в більшості регламентовано державою (чи міжнародними стандартами), що в значній мірі уніфікує його та робить у випадку дотримання встановлених вимог майже однаковим для будь-яких підприємств [3].

Список літератури: 1.О. Пометун, О. Дем'янчук, І. Ігнатова, І. Костюк, А. Мазак, П. Кандзьор. Ми - громадяни України. - Львів: НВФ «Українські технології», 2003,- с. 256. 2. <http://yurist-online.com> 3. Гапоненко В.Ф, Беспалько А.Л. Власков А.С. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы.- М.: «Ось - 89», 2007. - с.69-73.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

М.А. Кизилова,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
ri_ta_@mail.ru

БАНКРУТСТВО: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В Україні в умовах економічної нестабільності, ринкових перетворень, проблем неплатежів в процесі господарської діяльності часто виникає необхідність порушення справи про банкрутство, адже ринкова економіка висуває високі вимоги до діючих суб'єктів ринку і неминуче усуває нежиттєздатні елементи, звільняючи дорогу найефективнішим суб'єктам.

Враховуючи важливість та актуальність цього питання проблема оцінки схильності підприємства до банкрутства стоїть у центрі уваги досліджень і висвітлена в працях багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців, серед яких І.О. Бланк, П. Баренбойм, С. Брукс, Л.А. Бернстайл, Л. Гапенскі, В.Т. Савчук, Г.В. Савицька, Е. Контрумен, Н. Тримбел, М. Білик, М. Білух, О. Терещенко, Є. Мних, В. Загорський та інші.

Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Головною зовнішньою ознакою неспроможності (банкрутства) підприємства є незадовільна структура балансу, яка характеризується значенням коефіцієнта поточної ліквідності на кінець звітного періоду менше 2 та значенням коефіцієнта забезпечення приватними засобами менше 0,1 [1].

Для того щоб вчасно передбачити і запобігти банкрутство, необхідно систематично проводити аналіз фінансового стану підприємства. Основними причинами виникнення неплатоспроможності є:

1. Зовнішні фактори кризового розвитку:

а) соціально-економічні фактори загального розвитку країни: спад обсягу національного доходу; ріст інфляції; уповільнення платіжного обороту.

б) ринкові фактори: зниження ємності внутрішнього ринку; посилення монополізму на ринку; суттєве зниження попиту; нестабільність фінансового ринку та інші.

в) інші зовнішні фактори: політична нестабільність; негативні демографічні; стихійні лиха; погіршення криміногенної ситуації.

1. Внутрішні фактори кризового розвитку:

а) виробничі: неефективний маркетинг; неефективна структура поточних витрат; низький рівень використання основних фондів.

б) інвестиційні: неефективний фондовий портфель; висока тривалість будівельно-монтажних робіт; суттєва перевитрата інвестиційних ресурсів.

в) фінансові: неефективна фінансова стратегія; неефективна структура активів (низька ліквідність); надмірна частка позикового капіталу; висока вартість капіталу; перевищення припустимих меж фінансових ризиків [2].

У світовій практиці найпоширенішими моделями оцінки схильності підприємства до банкрутства є: двофакторна модель оцінки імовірності банкрутства; оцінка імовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана; модель Романа Ліса; оцінка фінансового стану по показниках У. Бівера; метод рейтингової оцінки фінансового стану (рейтингове число); прогнозна модель Таффлера; модель Спрингейта; узагальнена модель, розроблена на основі дискримінантної функції.

Отже, своєчасне виявлення кризового стану підприємства, його облік та всебічний аналіз дозволяють попередити неплатоспроможність підприємства на ранніх етапах, в рамках ще не збудженої справи про банкрутство.

Список літератури: 1. Захарченко В.О. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С.137– 144. 2. Терещенко О.О Фінансова санація та банкрутство підприємства: Навч.посібник.–К.:КНЕУ,2000. 3. Стельмашук Ю.А. Методи діагностики фінансового стану і схильності підприємства до банкрутства // Економіка АПК. – 2007. – № 2.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Стрижиченко К.А.

Ю.В. Кіях,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

juliya_kiyah@mail.ru

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПАСИВІВ БАНКІВ

На сучасному етапі розвитку національної економіки важливе місце посідає завдання формування ефективної банківської системи, так як вона є одним із головних елементів інфраструктури економіки і виконує одну з найважливіших функцій з акумуляції тимчасово вільних коштів підприємств та населення з їх подальшим спрямуванням у кредитно-інвестиційний процес. Та, слід зазначити, що банки будуть ефективно функціонувати тільки при необхідному обсязі ресурсів, тому в даний час виняткової важливості набувають процес формування банківських пасивів, оптимізація їх структури і, у зв'язку з цим, якості управління всіма джерелами грошових коштів, які утворюють ресурсний потенціал банку [2].

Дослідженням окремих аспектів проблеми формування пасивів банку займалися та продовжують займатися чимало науковців, серед яких варто виділити: Алексеєнко М.Д., Герасимович А.М., Кириченко О.А., Парасій-Вергуненко І.М., Примостку Л.О. та інших. Однак існує важлива необхідність систематизації їх досліджень та визначення пріоритетних джерел формування пасивів банків України.

В економічній літературі тлумачення категорії «пасиви» зводиться до ресурсів, за рахунок яких здійснюються кредитні, інвестиційні та інші активні операції банку.

Більшість вчених-економістів підкреслюють той факт, що пасиви представляють собою банківські ресурси. Їх визначають як сукупність зобов'язань та капіталу, що належать постачальникам коштів, або представляють ресурси банку, як сукупність грошових коштів, що надходять у розпорядження банку і використовуються ним для виконання своїх зобов'язань [1].

Сьогодні, українські банки постійно здійснюють пошук оптимального варіанту формування пасивів. З погляду стабільності ресурсної бази, і в цілому діяльності банку, необхідно, щоб велику частину його ресурсів складала строкові вклади. Але нестабільність економіки, що

має місце у нашій державі, не сприяє довірі вкладників вкладати свої кошти на тривалий термін в банк. Хоча по оцінках вітчизняних експертів, «на руках» у громадян знаходиться великий потенціал грошових ресурсів, що складають не малу частину грошового обігу, і можуть бути розміщені в банках України. Саме ця проблема підтверджує актуальність і своєчасність даної теми [3].

Основними напрямками вдосконалення операцій щодо формування пасивів банків України можна вважати:

- розвиток депозитних операцій з населенням на основі впровадження нової технології банківського обслуговування фізичних осіб;
- активне використання процентної політики як методу стимулювання розміщення коштів на різні види депозитів;
- розширення обсягів строкових депозитів шляхом використання коштів спеціального призначення, що містяться на рахунках підприємств;
- надання додаткових послуг при відкритті депозиту;
- створення позитивного іміджу банку;
- розвиток вітчизняної системи страхування депозитів.

Таким чином, аналіз формування пасивів банку та пошук шляхів вдосконалення управління ними являється основним завданням у подальшому статистичному аналізі пасивів банків України.

Список літератури: 1. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: навч. посіб. // О.В. Васюренко, К.О. Волохата – К.: Знання, 2006. – 463 с. 2. Парасій-Вергуненко. І.М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. // І.М. Парасій-Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с. 3. Стрілець Т.М. Використання чинника еластичності банківських депозитів при формуванні ресурсної бази банків / Т.М. Стрілець // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 1(79). – С. 203–209.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Молдавська О.В.

Н.С. Коваль,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

nadezhda_koval@mail.ru

ФОРМУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ

Для стійкого розвитку Української держави існує необхідність своєчасного передбачення й запобігання небезпечних тенденцій росту соціальної напруженості, що, у свою чергу, вказує на постійне вдосконалення всіх напрямків діяльності органів державної влади, включаючи контроль і керування. Конституція України, прийнята у 1996 році, формально зрівняла в правах всі суб'єкти, розмежувала повноваження країни, її суб'єктів і муніципальних утворень. Однак при цьому виник ряд проблем, пов'язаних з неоднаковим положенням регіонів, що істотно розрізняються за рівнем соціально-економічного й політичного розвитку [3]. Таке становище обумовлено реальними процесами, що пов'язані, в першу чергу, з погіршенням життєвого рівня населення, ростом злочинності, слабкістю влади тощо. У основної частини населення домінують негативні соціальні очікування, невір'я в позитивні зміни, що провокує зростання соціальної напруженості, тривоги, побоювання й страхів. Ситуація підсилюється певними непередуманими діями засобів масової інформації, які часто без підстав збільшують страхи у населення.

Соціальна напруженість – є деяка тенденція або пресинг, що обумовлює виникнення дисбалансу у відносинах між структурними елементами соціальної системи. Даний термін входить у категоріальний апарат соціології права, психології, соціології праці, соціології організацій, соціальної філософії, історії й політичних наук і може розглядатися як міждисциплінарне поняття [1].

Соціальна напруженість проявляє себе в суспільній психології, але веде до цілком конкретних дій людей. Мається на увазі:

ажіотажний попит на товари й продукти харчування, міграція в інші регіони країни, за рубіж, боротьба за владу й вплив у масах, загострення цієї боротьби, мітинги, демонстрації, страйки, часто не санкціоновані [2].

За наступною схемою розглянемо головні фактори соціальної напруженості та групи показників, що входять до їх складу (рис. 1):

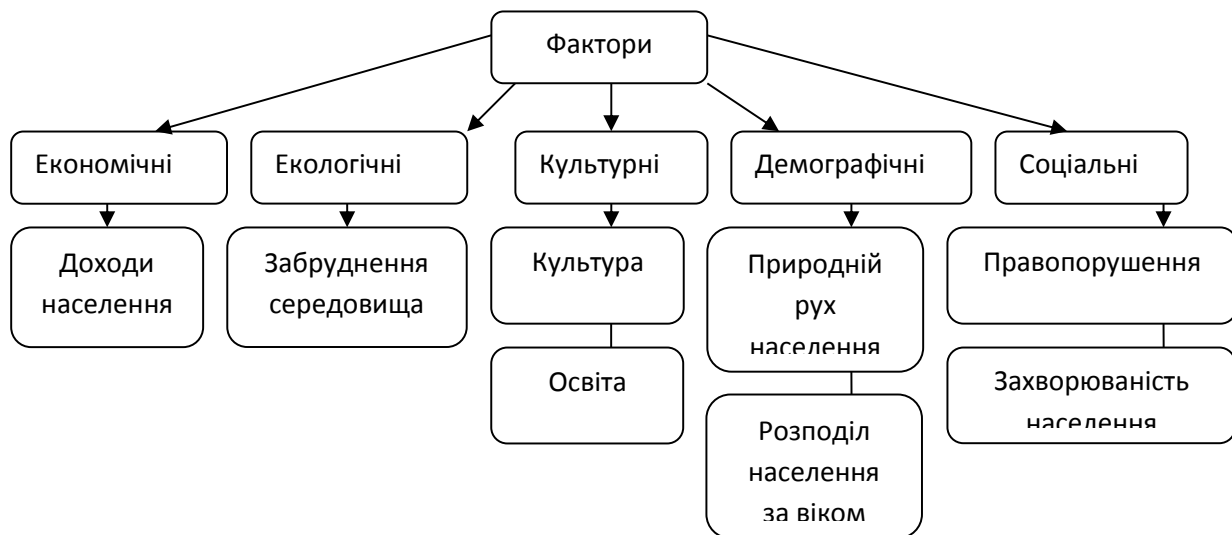

Рис. 1. Головні фактори соціальної напруженості в суспільстві

Наслідками соціальної напруженості з даної схеми можна вважати зростання заборгованості з заробітної плати населенню, в тому числі за видами економічної діяльності, зростання злочинності (кількості зареєстрованих злочинів, засуджених осіб та осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності), негативний природний приріст населення та неможливість одержати кваліфіковане медичне обслуговування (зростання кількості померлих від хвороб різного роду), збільшення викидів шкідливих речовин в повітря, та відходів в навколишнє середовище, зниження кількості загальноосвітніх та вищих навчальних закладів 1-4 рівнів акредитації та учнів у них, скорочення кількості концертних організацій та кількості демонстраторів фільмів [2].

Запропонована система показників дозволяє з системної позиції дати комплексну оцінку соціальній напруженості та зробити висновки про зміну даного показника в сучасному суспільстві.

Список літератури: 1. Митрохин В.И. Социальная напряженность: генезис и особенности развития / В.И. Митрохин. – М.: Владос, – 2004. – 236 с. 2. Рудкевич М.Н. Возрастание социальной напряженности к концу советского периода / М.Н. Рудкевич // Социологические исследования. – 2004. – № 7. – С. 62-70. 3. Иванов О.И. Социальная напряженность, конфликт: / О.И. Иванов // Вести Санкт-Петербургского университета. – 2005. – № 3. – 370 с. 5.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

Я.В. Крамаренко,

Харьковский национальный экономический университет

г. Харьков, Украина

sweetyana2008@mail.ru

МОТИВАЦИЯ И СТИМУЛИРОВАНИЕ РАБОТНИКОВ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Одной из главных задач современной компании является формирование эффективной системы управления, в реализации которой огромную роль играет управление персоналом. В настоящее время в экономике складывается достаточно непростая ситуация, которую можно охарактеризовать как «кадровый голод». В этих условиях качественно выстроенная система мотивации является важным элементом системы управления персоналом, особенно для быстрорастущих и динамично развивающихся компаний [4]. Рассмотрим более подробно, что такое система прямой материальной мотивации, косвенной материальной мотивации, система не прямой материальной мотивации, а также ответим на вопрос: почему необходимо построение эффективной системы прямой материальной и не материальной мотивации персонала в современной динамично развивающейся компании. Система прямой материальной мотивации персонала состоит из базового оклада и премиальных. Таким образом, система прямой материальной мотивации фактически есть ни что иное, как система оплаты труда. Эффективная система оплаты труда (система компенсаций) играет значительную роль в управлении персоналом, а именно в привлечении, мотивации и сохранении в компании сотрудников соответствующей квалификации, стимулирует работников к повышению производительности труда, что ведет к повышению эффективности использования человеческих ресурсов [2]. Неэффективная система оплаты труда, как правило, вызывает у наемного работника неудовлетворенность размером и способом определения компенсации за его труд, что может спровоцировать снижение производительности и качества труда, а также ухудшение трудовой дисциплины. Основная проблема в построении эффективной системы оплаты труда: найти оптимальное соотношение в вышеуказанном компромиссе между работником и работодателем таким образом, чтобы заработная плата персонала стала реальным денежным эквивалентом результата труда

каждого работника и стоимости его рабочей силы. Система косвенной материальной мотивации - это так называемый компенсационный пакет (соцпакет), предоставляемый работнику. Компенсационный пакет (соцпакет) – это бенефиты, предоставляемые сотруднику компании в зависимости от уровня его должности, профессионализма, авторитета и т.п. [1]. Система нематериальной мотивации - это совокупность внешних стимулов немонетарного характера, которые используются в компании для поощрения эффективного труда сотрудников. Необходимо отметить тот факт, что система нематериального стимулирования как один из компонентов системы мотивации персонала, будет адекватно восприниматься сотрудниками и, следовательно, эффективно работать, лишь в тех случаях, когда они получают справедливую рыночную заработную плату, на величину которой работник может влиять самостоятельно, в соответствии с достигнутым им результатом работы [3]. Эффективная система материальной мотивации должна поставить размеры материальных выплат сотрудникам компании в зависимость от статуса их должности, авторитета, результатов деятельности, анализа рынка труда и достижение целей. Система нематериального стимулирования включает в себя такие элементы, как: корпоративная культура, социальная политика, поощрение различными дипломами, предоставление новых возможностей (карьерный рост), создание благоприятного психологического климата в коллективе [5]. В конечном итоге грамотно выстроенная система мотивации персонала является инструментом, повышающим стоимость компании – через усиление эффективности работы всего коллектива в целом и значительное снижение затрат на подбор и адаптацию персонала при снижении текучести кадров компании.

Список литературы: 1. Каверин С.Б. Мотивация труда. – М.: Дело, 2000. - 257 с. 2. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Кондор, 2003. - 550 с. 3. Пугачев В.П. Управление персоналом организации: Учебник. – М.:Аспект Пресс, 2001. – 279 с. 4. Управление персоналом: Учебник / под редакцией Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремина. - М.: ЮНИТИ, 2002. - 342 с. 5. Широкова Г.В. Управление организационными изменениями: Учебное пособие. - СПб.: Издат. Дом. Санкт- Петербург. Гос.ун-та, 2005. - 463 с.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Милевский С.В.

І.В. Кузуб,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

ira.kuzub.89@gmail.com

ПРОБЛЕМА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Проблема працевлаштування молоді являється однією з найбільш важливих і складних вирішуваних соціальних проблем. Оскільки молодь у всьому світі є однією з найуразливіших груп на ринку праці, через те, що вони не мають досвіду роботи за спеціальністю; відсутністю навиків власного працевлаштування; низькою професійною орієнтацією молоді; дисбалансом попиту та пропозиції на ринку праці на різні групи фахівців.

Метою статті є теоретичне узагальнення проблем щодо працевлаштування молоді на ринку праці України.

В роботі було поставлено та вирішено наступні задачі:

проаналізувати ситуацію молоді на ринку праці України на національному та регіональному рівнях;

розробити етапи росту ефективності зайнятості молоді в Україні.

Ринок праці молоді стає найважливішою ланкою національної і світової ринкової цивілізації, на ньому формуються трудові ресурси творчого типу, здійснюючі повсякденну еволюцію суспільства [2].

Галузеві органи соціальної сфери беруть активну участь у формуванні системи державної підтримки становлення і розвитку молоді, їх програми враховують специфіку молодіжної проблематики. Проте, молодь відрізняється від всіх соціальних груп не тільки віком, але і тим, що їй властиві особливі соціальні функції, пов'язані зі вступом до життя.

Основними підходами, сприяючими підвищенню зайнятості молоді можуть бути: розвиток профорієнтації в школах і професійних навчальних закладів, безперервна освіта; створення системи прогнозування ринку праці і узгодження перспективних планів прийому учбових закладів; квотування робочих місць; організація практики студентів старших курсів на підприємствах, зокрема в рамках цільової підготовки; підтримка і розвиток молодіжного підприємництва [2].

Розробка щорічної доповіді про положення молоді не тільки на ринку праці, але і в соціальній сфері стимулює органів виконавчої і

представницької влади, працедавців, суспільній організації на вироблення єдиної політики у області молодіжної зайнятості.

До основних нормативно-законодавчих актів, що регулюють відносини на ринку праці в Україні та відносно основних положень яких здійснюється статистичний моніторинг належать такі: Конституція України; Кодекс законів про працю України; Закони України: «Про зайнятість населення», «Про оплату праці», «Про охорону праці», «Про відпустки», «Про підприємництво», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [1].

Для ефективного і планового управління процесами забезпечення працевлаштування молоді необхідно на регулярній основі здійснювати моніторинг процесів обігу, перепрофілювання, напряму і працевлаштування молодих громадян, що звертаються в служби зайнятості. Такий моніторинг, що проводиться у форматі щомісячних досліджень, дозволить оперативно впливати на процеси працевлаштування молоді [3].

Таким чином, нові аспекти в зайнятості молоді вимагають координації дій установ, пов'язаних використанням трудових ресурсів та ретельного обліку навчальних закладів на попит кадрів.

Список літератури: 1. Калібеков Д. Сучасні проблеми молоді. - «Питання економіки». – 2000. - №8. - С.18-25. 2. Лещинська Р. Молодіжний ринок праці. - «Економіст». - №8. - 1996. - С. 62-70. 3. Самойленко В.В. Формування напрямків підвищення рівня зайнятості населення // Економіка : проблеми теорії та практики. – Д.: ДНУ, 2005. – С. 758 – 768.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Гриневич Л.В.

І.М. Кузьменко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
innysik_2205@mail.ru

АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні соціально-економічні перетворення та процеси глобалізації вимагають вдосконалення економічної стратегії шляхом посилення інноваційного розвитку та оновлення механізмів трансформаційних процесів. Здійснення в Україні низки економічних реформ, в тому числі і структурних, сприяло подоланню кризи та початку етапу позитивних структурних змін в економіці [1]. В той же час, за умов здійснення міжнародних порівнянь, структура вітчизняної економіки залишалась неефективною. В зв'язку з цим перед вітчизняною економікою постало першочергове завдання широкомасштабної зміни структури виробництва, перебудови системи господарських зв'язків та формування дієвої системи мотивації, які нададуть можливість розраховувати на відбудову гнучкої економіки інноваційного типу, здатну своєчасно реагувати на ринкову кон'юнктуру і випускати конкурентоспроможну продукцію.

Теоретичним і прикладним питанням дослідження структури та структурних зрушень в економіці або в окремих її сферах присвячені наукові праці відомих українських вчених [1-3], проте питання трансформації структурних перетворень у показники економічної діяльності, проведення статистичного аналізу розвитку структури економіки залишаються ще до кінця не вирішеними [3].

Узагальнення процесу формування структури економіки та системних принципів статистичного структурного аналізу дозволяє розглянути багатоаспектну сутність та основні складові дослідження структури економіки та визначити на цій основі саме структуру економіки за видами економічної діяльності, як об'єкт дослідження. Перевагою аналізу структури економіки саме за видами економічної діяльності є можливість проведення міжнародних зіставлень статистичної інформації.

Аналітичну складову дослідження структури економіки визначає система оціночних показників, що формується відповідно до загально

визначених ознак дослідження видів економічної діяльності, якими є кількість підприємств, чисельність працюючих на підприємствах, вартість основних фондів, дохід підприємств та обсяг реалізованої продукції [2].

Базовою основою будь-якого дослідження повинно виступати статистичне спостереження. Виходячи із загальної схеми побудови плану спостереження, формується план спостереження структури економіки за видами економічної діяльності, що включає програмно-методологічні та організаційні питання плану.

На основі плану спостереження визначається система економіко-статистичних показників, що дає змогу оцінити структурні зрушення.

Використання статистичних даних державних структурних спостережень за економічною діяльністю підприємств та фізичних осіб-підприємців, що є суб'єктами господарювання, дає можливість провести всебічний аналіз структури економіки України за видами економічної діяльності.

Таким чином, дослідження структури економіки за видами економічної діяльності повинно включати:

теоретичне обґрунтування змісту понять, щодо характеристики структурних змін в економіці;

побудову плану статистичного спостереження за визначеною проблемою;

розрахунок базових узагальнюючих показників щодо дослідження особливостей розвитку економіки;

оцінку взаємозв'язку визначених показників та їх впливу на процеси економічного розвитку.

Список літератури: 1. Сивелькин В. А. Статистический анализ структуры социально-экономических процессов и явлений: Учебное пособие / В. А. Сивелькин, В. Е. Кузнецова. – Оренбург : ГОУ ВПО ОГУ, 2002. – 99 с. 2. Державний комітет статистики. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/> 3. Білоцерковець О. Г. Структурна гармонізація економіки України як чинник економічного зростання / О. Г. Білоцерковець, Т. В. Бурлай, Н. Ю. Гончар / за ред. д.е.н. І. В. Крючкової. – К. : Експрес, 2007. – 520 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сєрова І.А.

О.І. Кулинич,
доктор економічних наук, професор
Р.О. Кулинич,
доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри
Хмельницький університет управління та права,
кафедра математики, статистики та інформаційних технологій
Kulynych_Roman@ukr.net

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МЕТОДОМ КОМПЛЕКСНИХ СТАТИСТИЧНИХ КОЕФІЦІЄНТІВ

Результати соціально-економічного розвитку країн (регіонів) чи господарсько-фінансової діяльності підприємств (організацій) за визначений період або ж на певну дату характеризуються абсолютними, відносними та середніми величинами. Складність такої оцінки полягає у пошуку узагальнюючого показника соціально-економічного розвитку за допомогою якого можна було б раціональним способом об'єднати різнорідні показники в один – комплексний.

Застосування методу комплексних статистичних коефіцієнтів передбачає розрахунок комплексного коефіцієнта вагомості відхилень рівнів абсолютних, відносних і середніх показників соціально-економічного розвитку країни (регіонів) та господарсько-фінансової діяльності підприємств (організацій) за такими напрямками [3]:

1) комплексне оцінювання вагомості відхилень абсолютних, відносних та середніх величин показників статистики та динаміки, стандартизованих розмахом варіації¹ [1]:

$$K_{e_j} = \sum_{i=1}^n \frac{x_{\max} - x_{ij}}{x_{\max} - x_{\min}} + \sum_{i=1}^n \frac{x_{ij} - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}} ; \quad (1)$$

Перша формула комплексного статистичного коефіцієнта вагомості відхилень абсолютних, відносних та середніх величин показників,

¹ Постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 р. № 650 продовжено використання цієї формули для проведення міжрегіональних порівнянь результатів соціально-економічного розвитку, яка застосовується Державною службою статистики України при проведенні оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, починаючи з 2004 р. (згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 113 від 04.02.2004р.) [4Ошибка! Источник ссылки не найден., 5].

стандартизованих розмахом варіації застосовується у випадках відсутності середніх значень показників по сукупності країн (регіонів) чи підприємств (організацій), оцінки стійкості курсу валют тощо. Формула складається з двох частин, одна з яких застосовується для показників-стимуляторів соціально-економічного розвитку регіону (наприклад, приріст обсягу інвестицій), а інша – для дестимуляторів (наприклад, приріст індексу споживчих цін). Чим нижчий цей коефіцієнт, тим вищий рівень соціально-економічного розвитку країни (регіону), що свідчить також про високе місце цього регіону в їх сукупності.

2) комплексне оцінювання вагомості відхилень на основі стандартизації рівнів показників від середнього значення по сукупності країн (регіонів):

а) при позитивному значенні зростання показника [2]:

$$K_{e_j} = \sum_{i=1}^n \left(1 - \frac{x_{ij} - \bar{x}}{x_{\max} - \bar{x}} \right)_{x_{ij} > \bar{x}}^2 + \sum_{i=1}^n \left(1 + \frac{\bar{x} - x_{ij}}{x - x_{\min}} \right)_{x_{ij} \leq \bar{x}} ; \quad (2)$$

б) при негативному значенні зростання показника:

$$K_{e_j} = \sum_{i=1}^n \left(1 + \frac{x_{ij} - \bar{x}}{x_{\max} - \bar{x}} \right)_{x_{ij} > \bar{x}}^2 + \sum_{i=1}^n \left(1 - \frac{\bar{x} - x_{ij}}{x - x_{\min}} \right)_{x_{ij} \leq \bar{x}}^2 , \quad (3)$$

Застосування другої та третьої формули передбачає визначення рейтингу країн (регіонів) за показниками, що характеризують результати соціально-економічного розвитку, шляхом розрахунку відхилень індивідуальних значень показників від їх середніх рівнів по сукупності. Із зменшенням розміру відхилення значень показника моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів, які перевищують по сукупності середньонаціональний рівень при позитивному значенні зростання значень показника (менше або дорівнюють середньому по країні рівню – для показників-дестимуляторів), коефіцієнт вагомості відхилень зменшується, підвищуючи відповідно рейтинг такого регіону.

3) комплексне оцінювання вагомості відхилень відносних величин виконання завдань, планів та нормативів [1]:

$$K_{e_j} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{100 - x_{ij}}{100} \right)_{x_{ij} \leq 100} + \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_{\max} - x_{ij}}{x_{\max}} \right)_{x_{\max}, x_{ij} > 100}^2 . \quad (4)$$

У цій формулі рівень вагомості окремих відхилень значення процента виконання завдання чи планового (нормативного) показника

господарсько-фінансової діяльності, що перевищує 100% ($x_i > 100$), від максимального значення даного показника в сукупності регіонів підноситься до квадрату. Цим зменшується вагомість відхилень процента виконання показника, що перевищує 100%, від його максимального значення в сукупності регіонів в порівнянні з вагомістю відхилень, одержаних різницею від 100%.

Із зменшенням розміру відхилень показника по окремих регіонах від 100%, максимального значення показника при перевиконанні завдання, плану чи нормативу $x_{max} > 100$ в сукупності регіонів комплексний коефіцієнт вагомості відхилень зменшується. Чим нижчий цей коефіцієнт, тим вищий рівень ефективності організаційно-управлінської діяльності, що свідчить про високе місце цього регіону серед інших. По тих показниках, зростання значень яких має негативний ефект (наприклад, приріст рівня безробіття) слід прийняти обернені величини виконання завдання, плану чи нормативу.

Список літератури: 1. Кулинич О. І. Теорія статистики: [підруч.] / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2010. – 239 с. 2. Кулинич Р. О. Статистичні методи аналізу взаємозв'язку показників соціально-економічного розвитку: [монографія] / Р. О. Кулинич. – К.: Формат, 2008. – 288 с. 3. Кулинич Р. О. Статистична оцінка чинників соціально-економічного розвитку: [монографія] / Р. О. Кулинич. – К.: Знання, 2007. – 311 с. 4. Про запровадження проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 р. № 650 // Офіційний вісник України. – 2011. – №46. – Ст. 1885. 5. Про затвердження Методики визначення комплексної оцінки результатів соціально-економічного розвитку регіонів : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2004р. №113 // Офіційний вісник України. – 2004. – №5. – С. 234.

І.В. Лугова,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

irina.seeyou@gmail.com

ДЕПОПУЛЯЦІЯ ЯК НАСЛІДОК ПОГІРШЕННЯ УМОВ ПРИРОДНОГО ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Демографічний чинник є одним з визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави, а проблеми оптимального демографічного розвитку слід розглядати як першочергові інтереси держави, як фактор і, водночас, як результат її функціонування. Тому відстеження і дослідження результатів природного руху населення України, взаємозв'язків кількісної та якісної компонент його відтворення набуває особливої актуальності в сучасний період розвитку.

Проведений статистичний аналіз тенденцій та закономірностей розвитку демографічних процесів показав, що з 2004 року відзначається стійке позитивне сальдо міграції у розмірі 15–16 тис. осіб на рік, тому механічний рух населення (міграція) вже не має того впливу на показники чисельності, як це було у перше десятиліття незалежності України. Прогнозні розрахунки експертів свідчать, що тенденція до зниження чисельності населення країни збережеться, хоча цей процес і сповільнився. Тобто в житті українського суспільства як наслідок економічних і соціальних деформацій продовжують діяти деструктивні фактори у функціонуванні механізму природного відтворення [1]. З багатьох причин, які мають негативний вплив на народжуваність, слід відокремити, перш за все, соціально-економічні трансформації в суспільстві, падіння рівня життя людей (особливо молоді), невпевненість людей у майбутньому та інше. Соціально-економічні умови останніх десятиріч зумовили звуження матеріальної бази для реалізації потреби в дітях, внаслідок чого молоді подружжя почали відкладати народження дітей, очікуючи кращих часів. Як показують дослідження, молодь спочатку вирішує статусні і матеріальні проблеми (придбання житла, його благоустрій, отримання освіти за затребуваною спеціальністю, добре оплачувана робота), а потім вже – створення і розширення сім'ї [2]. Отже, факторами малодітності, особливо в періоди економічних криз, виступають нерозв'язаність

економічних і соціальних проблем, соціально-психологічний дискомфорт і, як наслідок, розвиток депопуляційних процесів.

Нині суспільство перебуває в моральному стані, про який раніше попереджували вітчизняні соціологи, виходячи з досліджень змін соціально-суспільного ладу – це зміна моральних орієнтирів в суспільстві. Спостерігається поглиблення деформації шлюбно-сімейних процесів, втрата частиною суспільства морального пріоритету великої родини, зниження статусу жінки-матері, а також зниження цінності дітей у житті родини [1]. Крім того, до негативних явищ у сфері шлюбно-сімейних відносин призводить відсутність реальних умов гармонійного поєднання професійних і сімейних ролей. В Україні діють спеціальні сімейні програми, спрямовані на поліпшення народжуваності. Одна з них передбачає істотне збільшення грошового забезпечення: з 2005 року – 8,5 тис. грн. за первістка, а з 1.01.2008 року допомога збільшена: на першу дитину 12,24 тис. грн., на другу – 25 тис., на третю дитину – 50 тис. грн. У 2011 році розмір допомоги при народженні дитини збільшено в 1,6 рази [2]. В цілому це позитивне явище, бо держава заохочує і матеріально допомагає родинам і самотнім матерям. Але, на думку багатьох експертів, такі виплати не в змозі докорінно поліпшити демографічну ситуацію, оскільки вони є лише штучним підвищенням виплат у вигляді трансфертів. Крім того, в акті державної грошової допомоги криються негативні явища, які пов'язані з виникненням так званих асоціальних сімей і окремих осіб з нижчих прошарків суспільства, котрі народження дітей використовують у корисливих цілях. Статистичні дані свідчать, що з 2006 року збільшилась кількість багатодітних сімей, в яких народжують 3, 4 і більше дітей. Причому окремі спостереження, особливо в селах, показують, що народжувати стали більше саме у кризових сім'ях [3].

Не останню роль у підвищенні рівня народжуваності відіграє поліпшення здоров'я населення, що є важливою складовою забезпечення соціально-економічного потенціалу країни. Нині зберігається негативна динаміка поширення захворюваності населення. Так з 1994 року рівень захворюваності зріс майже до 40,0%. Основними залишаються хвороби серцево-судинної системи (65,2%), новоутворення (12,5%), хвороби органів травлення (4,3%), зовнішні причини смерті (7,0%). Великої шкоди репродуктивному здоров'ю українців завдають алкоголізм, куріння та наркоманія. Ця проблема давно вже перейшла у ранг державних соціальних проблем [2].

Таким чином, статистичні розрахунки доводять, що депопуляція – це не тільки суто демографічна проблема, а й соціально-економічна. Вирішення даної проблеми полягає в поліпшенні умов природного відродження населення, а це, в свою чергу, вимагає акцентування уваги на створенні в країні гідних життєвих умов населення.

Список літератури: 1. Стешенко В., Рудницький О., Хомра О., Стефановський А. Демографічні перспективи України до 2026 року. // Інститут економіки НАН України // Київ, 2005. - 55 с.; 2. Яковенко Т. В. Оцінка здоров'я населення України з позицій потенціальної демографії // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства – 2010. - № 16 // <http://www.aif.ua>; 3. Міхеєва Л.Г. Особливості формування здорового способу життя у молодого покоління // Освіта регіону. – 2011. - № 3 // <http://umservice.net>.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

УДК 330.332

Д.М. Лядська,
*Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
darina_lay@mail.ru*

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Зараз ні в кого із суб'єктів інвестиційної діяльності не викликає сумнівів необхідність оцінки та аналізу інвестиційної привабливості підприємства - потенційного об'єкта інвестування - як обов'язкової процедури, що передуює розрахунку очікуваної ефективності будь-яких вкладень в цей об'єкт.

За останні роки з'явилося досить багато робіт зарубіжних авторів з питань оцінки об'єктів інвестування, до числа яких відносяться Ван Хорн, Беренс В, Бірман Г., Шмидт С., Шарп У., Норкотт Д., Хавранек П. Також слід відзначити велику кількість робіт українських та російських авторів з питань і проблем інвестиційного менеджменту, до числа найбільш відомих

відносяться Бланк І.А., Ідрісов А.Б., Крейнина М.Н., Мелкумов Я.С., Пересада А.А., Савчук В.П. та інші [1].

Мета статті – проаналізувати комплексний підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз наукової економічної літератури з питань інвестиційної діяльності дав змогу дійти висновку щодо послідовності та структурного змісту методичного підходу до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства (рис. 1)[2].

Рис. 1. Послідовність етапів оцінювання інвестиційної привабливості підприємства

Отже, щоб прийняти дійсно вірне рішення щодо інвестування у підприємство потрібно провести комплексну оцінку інвестиційної привабливості підприємства, яка складається з трьох складових: формування інформаційного забезпечення, аналіз інвестиційного клімату в регіоні та аналіз фінансової стійкості підприємств.

Відносно формування інформаційного забезпечення можна відзначити, що інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності передбачає зусилля по декількох напрямках. Це формування та підтримання в актуальному стані державних та муніципальних інформаційних ресурсів, організація системи збору і подальшої обробки інформації про всі аспекти вибору і супроводу інвестиційних проектів і діяльності інвесторів і підприємств, організація і розповсюдження інформації, забезпечення доступу до інформаційних ресурсів вітчизняних та зарубіжних користувачів, здійснення інформаційного обміну, інформаційний супровід інвестиційних проектів, створення стандартів інформаційних послуг, обов'язкових для всіх структур, що

займаються інформаційним забезпеченням, у тому числі забезпечення інвестиційної діяльності.

Для аналізу інвестиційного клімату в регіоні можна використовувати методику інвестиційної привабливості, яка розроблена такими науковцями, як О.Ф. Балацький, О.М. Теліженко, М.О. Соколов. Вони виділяють експертно-рейтингову систему для оцінки інвестиційної привабливості регіону. Експертно-рейтингова система враховує інтереси різних груп інвесторів: експортно-орієнтованих підприємств, місцевих ринково-орієнтованих підприємств, транснаціональних корпорацій, малих підприємств, іноземних інвесторів, місцевих інвесторів [4].

Аналіз фінансової стійкості підприємства можливий при використанні методики Бланка І.О., яка являє собою аналіз інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансових показників таких як: фінансова стійкість, прибутковість, ліквідність активів та оборотність активів [3]. Ця методика, як і всі інші, має свої недоліки та переваги. Отже, до переваг можна віднести зосередження уваги на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості. Недоліки підходу: Недостовірність інформації при аналізі фінансових показників, їх розрахунку у часі.

Загалом, комплексний підхід заснований на взаємозв'язку і комбінуванні істотної кількості економічних даних, що характеризують ключові аспекти функціонування внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. Отже, можемо зробити висновок, що інвестору, для вдалого вкладання грошей треба провести трудомістську роботу на мезо- та макрорівнях.

Список літератури: 1. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2000 .- 412 с. 2. Мордвінцева Т.В. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. 3. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент.- К.: МП "ИТЕМ" ЛТД, "Юнайтед Лондон Лимитед", 1995.-448 с. 4. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми, 2004. – 232 с.

Науковий керівник: д. е. н., проф. Раєвська О.В.

Д.В. Ляшенко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
dasha_shaktar@mail.ru

ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІЗУ ВАРТОСТІ ГРИВНІ

Встановлення дійсної вартості національної грошової одиниці є за необхідним, як для визначення пріоритетних напрямків здійснення зовнішньоекономічної діяльності, обґрунтування зміни монетарних режимів, так й попередження виникнення економічних ризиків. Це пов'язано з тим, що у відкритому економічному середовищі розвиток господарських зв'язків багато в чому залежить від ефективності діючих валютно-фінансових відносин [1].

В економічній літературі значна увага приділяється, як утворенню валютних курсів, так й обчисленню паритету валют [2, 3]. При цьому основу такого співставлення, як правило, визначає врахування ціни товарів споживчого кошику відповідно купівельної спроможності валюти однієї країни до іншої. Відтак складність обчислення паритету валют, яка визначається необхідністю співставлення товарів із споживчого кошику різних країн відповідно до можливої змінності ціни на такі товари, не дозволяє проводити оперативне співставлення паритету валют країн. Інший шлях обчислення паритету валют базується на врахуванні курсів валют, що утворюється під час торгів на валютному ринку, (міжбанківській валютний ринок), що дозволяє обчислити паритет між грошовими одиницями різних країн через, так званий, крос курс:

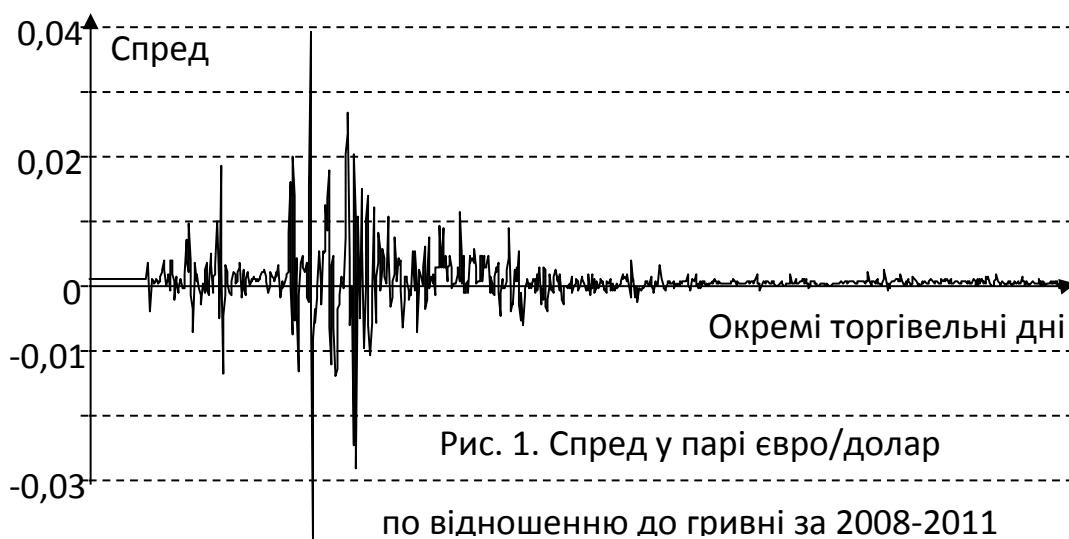
$$K(a/b/c), \quad (1)$$

де $K(a/b/c)$ – крос курс валюти a до валюти b через вартість валюти c по відношенню до валюти a ($V(a/c)$) та валюти b ($V(b/c)$).

Іншою особливістю торгів на валютному ринку є фіксація ціни продажу та покупки валюти. Це дозволяє визначити значення спреда на валюту з погляду відображення економічних відносин щодо попиту та

пропозиції на валюту як товар. При цьому окремі значення функції спреду між ціною продажу та ціною покупки валюти визначається завжди позитивно, що накладає обмеження до застосування статистичних оцінок. Таким чином, неоднозначність в значеннях існуючих оцінок функції спреду між продажем та купівлею валюти є свідченням порушення економічних відносин щодо попиту і пропозиції на валюту. Однак при цьому суттєвим є питання щодо визначення спреду крос курсів валют.

Слід зазначити, що аналіз функції спреду між продажем та купівлею національної грошової одиниці по відношенню до інших валют відміченого вище порушення не фіксує, проте традиційне обчислення спреду у парі євро/долар по відношенню до гривні відмічає (рис. 1, обчислено за даними сайту: mezhbank.org.ua, дані за 2008-2011pp.).

Отже, встановлене вище можна розглядати в якості інструменту аналізу вартості гривні, де ключовим питанням є обчислення спреду крос курсу валют.

Список літератури: 1. Шмелев В.В. Глобализация мировых валютно-финансовых рынков: Монография / В.В. Шмелев, О.В. Хмыз. – М.: Проспект, 2010. – 200 с. 2. Міщенко В.І. Монетарний трансмісійний механізм в Україні: науково-аналітичні матеріали / В.І. Міщенко, О.І. Петрик, А.В. Сомик, Р.С. Лисенко. – Вип. 9. – К. : Центр наукових досліджень НБУ України, 2008. – 144 с. 3. Tovar С.Е. DSGE Models and Central Banks / С.Е. Tovar // Economics E-Journal. – 2009. – Т. 3. – С. 1–31.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Серова І.А.

Ю.В. Майєр,*Харківський національний економічний університет**м. Харків, Україна**mayer312@mail.ru*

ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ УКРАЇНИ

Найбільш дієвою і ефективною стратегією інтеграції України у світову економіку є поєднання структурної перебудови економіки з її орієнтацією на активне зростання експорту і диференціацію його потенціалу. Цього можна досягти шляхом загального поліпшення інвестиційного клімату й залучення інвестицій у відповідні галузі, створення механізму стимулювання експорту та формування життєздатних конкурентоспроможних експортних виробництв [1].

Метою даної статті є визначення особливостей проведення експортно-імпортних операцій на сучасному етапі розвитку, їх динаміки протягом останніх років та виокремлення окремих шляхів щодо підвищення ефективності проведення даних операцій.

Проблемі зовнішньоторговельної діяльності, факторам розвитку українського експорту значну увагу приділено у наукових працях багатьох фахівців. Їх вивчали Н.В. Голованенко, С.Г. Лепеха, Б. І. Тарасюк, Ю.Г. Рубан Ю.Г та ін. Основною проблемою експортно-імпортних операцій залишається формування негативного зовнішньоторговельного сальдо. Для визначення основних причин, які сприяють цьому проаналізуємо табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягів експорту-імпорту в Україні протягом 2007-2010 років [3]

	2007 р., млн. дол.	У % до поперед -нього періоду	2008 р., млн. дол.	У % до поперед -нього періоду	2009 р., млн. дол.	У % до поперед -нього періоду	2010 р., млн. дол.	У % до поперед -нього періоду
Обсяг експорту у т.ч.:	58237,2	127,0	78648,7	135,0	49223,6	62,6	63067,1	128,1
товарів	49248,1	128,4	66954,4	136,0	39702,9	59,3	51430,5	129,5
послуг	8989,2	119,8	11694,2	130,1	9520,8	81,4	11636,6	122,2

Обсяг імпорту у т.ч.:	65548,2	134,2	92182,1	145,2	50604,4	54,9	66180,3	130,8
товарів	60670,0	134,7	85535,4	141,0	45435,6	53,1	60740,0	133,7
послуг	4878,3	128,0	6646,8	136,3	5168,8	77,8	5440,3	105,3
Сальдо	-7311,0	-	- 13533, 4	-	-1370,8	-	-3113,2	-

Проаналізувавши табл. 1, бачимо, що за 2008 р. обсяги експортно-імпортних операцій зростають. Так за даний період експорт товарів збільшився на 17706,3 млн. дол., послуг на 2705 млн. дол., а імпорт товарів за даний період зріс на 24865,4 млн. дол., імпорт послуг зріс на 1768,3 млн. дол. Станом на 2009 р. ситуація значно погіршилась. Експорт товарів зменшився на 40,7% порівняно з відповідним періодом 2008 року, послуг – 18,6%, а імпорт товарів зменшився на 46,9%, послуг – на 22,2% за аналогічний період. Це пов'язане із негативним впливом світової фінансової кризи, яка вплинула на всі сфери економіки. Проте за 2010 р. спостерігаємо поживлення експортно-імпортних операцій, та отримання результатів, які були у 2007 році. Так експорт збільшився на 28,1 % порівняно з аналогічним періодом 2009 року, імпорт – на 30,8%. За результатами 2010 року в Україні експорт товарів та послуг склав 63067,1 млн. дол., імпорт – 66180,2 млн. дол.. Розглянувши відповідний період 2009 року можна простежити, що експорт збільшився на 27,9% (на 13773,1 млн. дол.), а імпорт на 30,8% (на 15573,6 млн. дол.). Зовнішньоторговельне сальдо становило – -3113,1 млн. дол..

В Україні на даний час існує ряд структурних проблем вітчизняної зовнішньої торгівлі, до яких належать наступні: збільшення від'ємного сальдо зовнішньоторговельного обороту, низька диверсифікація товарного експорту, висока енергоємність експортованої продукції України, невідповідність значної кількості вітчизняної продукції міжнародним стандартам [2].

Список літератури: 1. . Інвестиційний клімат в Україні / [П.І. Гайдучий, Ю.В. Каракай, В.Е. Грамотнєв, С.М. Суярко, С.В. Трифонов]. – К.: Нора-друк, 2002. – 246с. 2. Україна в 2008 році: процеси, результати, перспективи. Біла книга державної політики / [За заг. редакцією Ю.Г. Рубана]. – К.: НІСД, 2008. – С. 186 3. <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

В.С. Мелешко,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
webdirect29@mail.ru

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Останнім часом Україна поступово виходить з фінансової кризи, яка охопила більшість країн світу. Але не дивлячись на те, що доходи населення з кожним роком зростають, ця тенденція не відображує реального економічного стану країни. У зв'язку з фінансовою кризою, зростанням курсу долара США по відношенню до гривні та стрімко зростаючого показника інфляції, життєвий рівень населення України ще знаходиться на досить низькому рівні.

Незважаючи на реалізацію певних заходів щодо підвищення доходів населення, зменшення нерівності розподілу загальних доходів населення не відбулося.

Метою роботи є статистичний аналіз динаміки доходів та витрат населення України за останній час та виявлення резервів покращення економічної ситуації в країні [1].

За 2010 рік загальний дохід населення країни склав 1101015 млн. грн, це на 206729 млн. грн. більше, ніж у попередньому році. Аналізуючи динаміку доходів з таблиці №1 можна зробити висновок, що загальний дохід населення збільшувався кожен рік.

Таблиця 1

Динаміка доходів населення України [3]

Показник	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Доходи населення (млн.грн.)	185073	215672	274241	381404	472061	623289	845641	894286	1101015

Але є інші показники, що представлені у табл. 2, які відображують більш реальний стан економічного положення населення країни. Це показники реального наявного доходу, у відсотках до відповідного періоду попереднього року.

Таблиця 2

Реальний наявний доход, у відсотках до відповідного періоду
попереднього року [3]

Показник	002	003	004	005	006	007	008	009	010
Реальний наяв. доход, у % до відповід. періоду поперед. року	118,0	109,1	119,6	123,9	111,8	114,8	107,6	90,0	116,2

Приведені в табл.2 дані показують, як не пропорційно змінюється реальний наявний доход, у відсотках до відповідного періоду попереднього року. У 2009 році цей показник склав 90,0%, у 2008 році – 107,6%, а у 2010 році – 116,2%. Це свідчить про те, що існують важливі фактори, які впливають на економічний стан країни, не дивлячись на те, що загальній доход населення з кожним роком постійно зростає.

Можна зробити висновок, що доходи населення України постійно зростають протягом 9 років, але це не покращує економічний стан держави та рівень життя населення країни. У 2009 році були найнижчі показники реального наявного доходу населення, у відсотках до відповідного періоду попереднього року, що говорить про те, як сильно економічна криза впливає на життя людей України [2]. З 2010 року країна почала виходити з економічної кризи і темпи зростання заробітної плати стали перевищувати темпи інфляції. Але незважаючи ці позитивні зміни, слід відзначити, що заробітна плата сільського населення залишається на найнижчому критичному рівні: у сільському господарстві та мисливстві -1372 грн, а в рибальстві та рибництві -1127 грн за місяць. Працівники останньої галузі отримують у чотири рази меншу заробітну плату, ніж робітники, що зайняті у фінансовій сфері діяльності [3].

Список літератури: 1. Саввов А. Доходи населення України та їх динаміка. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – №2. – С. 121 – 126. 2. Доходи населення// Про соціально-економічне становище України за 2009 р. – К.: Вид-во "Либідь", 2009. – С. 60. 3. Структура сукупних ресурсів домогосподарств за 2005-2010 рр. [Електронний ресурс] / Держ. ком. статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Науковий керівник: к.е.н., проф. Грачов В.І.

Т.С. Мілевська,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
milevskats@mail.ru

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОТИРІЧ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Використання інновацій як ефективного способу досягнення стратегічної конкурентної переваги компаній незаперечно. Однак, в Україні інноваційний процес характеризується певними протиріччями. Тому треба виокремлювати парадокси інновацій [2]. Для оцінки впливу таких парадоксів на результати інноваційної діяльності необхідно впроваджувати статистичний аналіз факторних навантажень.

Перший парадокс – «Демон інновацій». Явище, що називається «демоном інновації» – експонентне зростання темпів технологічного прогресу. Виявляється, що бути вузьким фахівцем, орієнтованим на одну технологію, вкрай складно. З одного боку, обраний напрямок може виявитися тупиковим. З іншого боку, необхідно бути постійно «у струмені».

Другий парадокс – парадокс задоволеності. Парадокс задоволеності – чисто маркетингове явище, що було виявлене наприкінці 90-х років, на ринку програмного забезпечення. В поточний час цей парадокс дуже яскраво виявився на технологічних і на споживчих ринках. Темпи усвідомлення споживачами потреб набагато більш повільні, чим темпи інноваційного процесу. Інакше кажучи, більшість технологічних новинок, модифікацій продуктів, які відбуваються, скоріше викликані необхідністю диференціації від конкурентів або підвищення інтенсивності повторних покупок, а зовсім не актуалізацією якихось нових потреб. Сутність парадокса задоволеності проявляється коли споживач задоволений наявним у нього товаром і пред'являє високо еластичний попит на відновлення, нові модифікації. І в ситуації задоволеності й незадоволеності наявним товаром еластичність попиту на його відновлення стає високою.

Третій парадокс – парадокс «флагмана». Той, хто створює ринок, той, хто впроваджує інновацію, формує певним чином попит, працює не тільки на себе, але й на тих, хто прийде слідом. Якщо підприємство не є

лідером ринку, то, формуючи новий продуктивний сегмент, новий ринок, актуалізуючи нову потребу, обов'язково подбає про створення бар'єра для входження інших конкурентів, але такі дії, у першу чергу, підсилять позиції лідера.

Четвертий парадокс – копіювання, як альтернатива інноваціям. В сучасних умовах скорочення періодів економічних циклів та виникнення кризових явищ в економіці, стратегія інновацій на багатьох підприємствах заміщається спостереженням за конкурентами і копіюванням їхніх дій. Проте сліпе копіювання найчастіше приводить до розмивання позицій окремих товарів і перебранованості ринку. Як результат, покупки стають найчастіше випадковими, а не заснованими на чіткій ідентифікації споживачем бренду.

Таким чином, в умовах сучасної конкуренції, скорочення життєвих циклів товарів і послуг, розвитку нових технологій однією з основних умов формування конкурентної стратегічної перспективи підприємства усе більше стає його інноваційна активність. Підприємства, що формують стратегічне поведіння на основі інноваційного підходу (ставлячи перед собою такі стратегічні цілі, як освоєння нових технологій, випуск нових товарів і послуг), мають можливість завоювати лідерські позиції на ринку, зберегти високі темпи розвитку, скоротити рівень витрат, домогтися високих показників прибутку. Оцінити ефективність впровадження інновацій та елімінацію впливу інноваційних парадоксів можна за допомогою методів статистичного багатовимірного аналізу.

Список літератури: 1. Денисов А.А. Постиндустриальный парадокс инновационной деятельности // Проблемы модернизации экономики и экономической политики России. Экономическая доктрина Российской Федерации / Материалы Российского научного экономического собрания. Москва, 19-20 октября 2007 г. – М.: Научный эксперт, 2008. – С. 2565-2575. 2. Длигач А. Парадоксы инноваций // <http://www.speakup.com.ua> 3. Крылов Е. Парадокс инновационной экономики // <http://rte.rte1.ru/economic/article/paradox.html>

Науковий керівник: к.е.н, доц. Гриневич Л.В.

С.М. Міненкова,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

svetlya4ek30@rambler.ru

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Ефективна діяльність банків та масштаби їх операцій залежать від обсягу ресурсів, якими вони володіють. Більшість ресурсів комерційного банку формуються завдяки залученню коштів, серед яких можна виділити: кошти клієнтів, більшу частину яких становлять депозити, та пасиви в управлінні – це отримані банком кредити, виставлені на грошовий ринок довгострокові зобов'язання. Саме депозитні вклади, відіграють важливу роль у формуванні ресурсної бази банку і служать мірилом довіри та визнання діяльності банку вкладниками.

Метою статті є аналіз депозитної діяльності банківської системи України за період 2006–2010 рр.

Проблеми розвитку депозитних операцій для формування ресурсної бази комерційного банку аналізували у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці: О.В. Васюренко, О.М. Дмитрієва, А.О. Єпіфанов, Р. Каплан, Р. Миллер, А.М. Мороз, Д. Нортон, І.В. Сало та ін.

Розглядаючи депозитні вклади юридичних осіб у банківській системі України, можемо спостерігати суттєві зміни в період 2006–2010 рр. (рис. 1) [2]. У 2006 р. вклади юридичних осіб у банках України склали 86 429,4 млн грн. З них строкові депозити перевищували суму коштів «до запитання» на 9 062,0 млн грн. За 2007 р. вклади зросли майже вдвічі і становили 140 726,9 млн грн. Обсяги строкових депозитів перевищують кошти «до запитання» на 16 775,2 млн грн. За 2008 р. відбулося значне збільшення депозитів юридичних осіб, вони склали 222 848,5 млн грн. За 2009 р. відбулося зменшення депозитних вкладів до 177 731,7 млн грн.

У 2010 р. спостерігаємо поліпшення становища, сума вкладів юридичних осіб у банках склала 196 096,5 млн грн. Слід відзначити, що строкові депозити і кошти «до запитання» становлять майже однакову частку. Розглядаючи вклади фізичних осіб, спостерігаємо подібну тенденцію (рис. 2) [1].

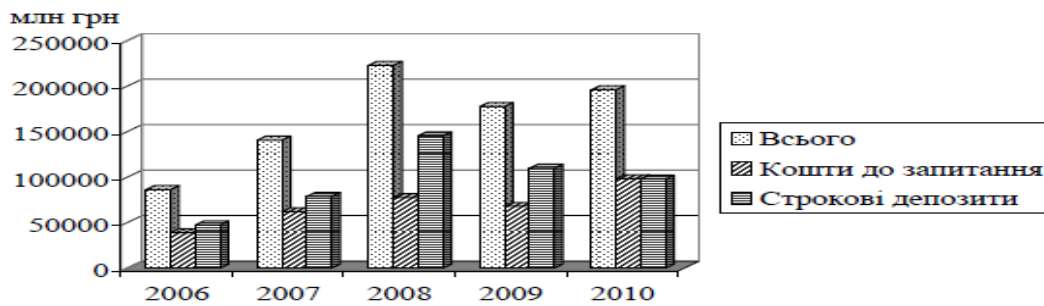

Рис. 1. Аналіз депозитних вкладів юридичних осіб за період 2006-2010 рр.

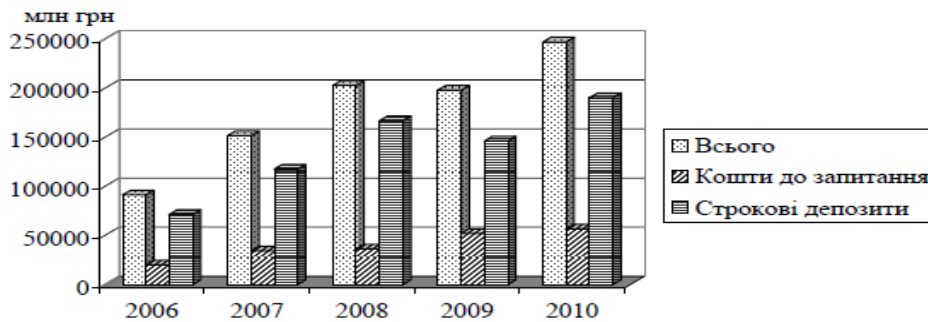

Рис. 2. Аналіз депозитних вкладів фізичних осіб за період 2006-2010 рр.

У 2006 р. вклади фізичних осіб склали 91 191,7 млн грн. За 2007 р. вклади зросли і становили 151 505,9 млн грн. За цей період значними темпами зросли строкові депозити, які склали 117 398,3 млн грн. У 2008 р. також відбулося зростання депозитних вкладів, вони становили 202 702,2 млн грн. У 2009 р. відбулося зменшення вкладів до 197 910,3 млн грн. У 2010 р. вклади фізичних осіб зросли і склали 246 818,8 млн грн, відбулося зростання строкових депозитів. Таким чином, спостерігається поступове відновлення довіри населення до банківської системи.

У цілому за результатами аналізу вкладів юридичних та фізичних осіб за період 2006–2010 рр. по банківській системі України динаміка змін була така: з 2006 по 2009 рр. спостерігається зростання вкладних операцій, а з початку 2009 р. спостерігається їх зниження. Так, станом на кінець 2009 р. вкладні операції становили 177 731,7 млн грн, а у 2008 р. – 222 848,5 млн грн, що порівняно з 2009 р. в 1,3 рази менше.

Список літератури: 1. Депозити фізичних осіб у банках України [Електронний ресурс] – Режим доступу / Finance. UA // <http://tables.finance.ua/ua/finres/depprivate>. 2. Банки України – Депозити юридичних осіб [Електронний ресурс] – Режим доступу / http://bank-ua.com/statistics/deposit_firms, вільний.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Стрижиченко К.А.

К.О. Мороз,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

katerina4773035@yandex.ru

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сьогодні Україна стоїть перед необхідністю розробки стратегії прискореного розвитку освіти і науки для створення найбільш перспективних основ впливу на інтелектуальні, моральні і духовні показники суспільства. До числа головних завдань, які сприяють рішенню визначеної проблеми слід віднести: формування обсягів місцевих бюджетів освіти повинно здійснюватися на основі розрахункових нормативів, визначених Міністерством фінансів України. На цей час місцеві бюджети освіти формуються на основі залишкового принципу і враховують лише мінімальні, обов'язкові витрати на утримання сфери освіти; залучення до фінансування сфери освіти інвесторів та використання податкових інструментів, що стимулюватимуть підприємців на вкладення коштів у гуманітарну сферу; оптимізація числа вищих навчальних закладів та спеціальностей, за якими здійснюють підготовку фахівців за кошти державного бюджету відповідно потребам суспільства.

Бюджетне фінансування галузі освіти стає все більш вагомим. Діюче законодавство спрямоване на те, щоб видатки на фінансування системи освіти з бюджетів усіх рівнів були значно вищими. Але практика показує оскільки обсяги фінансування освіти на цей час є недостатніми, місцеві органи управління застосовують різні заходи для пошуку коштів на покриття дефіциту. Наприклад, обласні органи влади спрямовують на розвиток освіти частину районних бюджетів для сплачування певного відсотка вартості підручників, залишкова частка плати за підручники здійснюється за рахунок коштів батьків тощо.

Величина видатків на вищу освіту в Україні за досліджуваний період за абсолютними обсягами зросла в 4,9 рази: з 2285,5 млн. грн. у 2000 році до 18615 млн. грн. у 2010 році. [3] Проте держава виділяє на освіту замість 10 % валового внутрішнього продукту, що передбачено в статті 61 Закону України «Про освіту», лише трохи більше за досліджуваний період

ніж 5,3 % [2]. Щодо частки видатків на вищу освіту у відсотках до валового внутрішнього продукту, то її значення коливається від 1,3 % до 1,7 % за 2000-2010 роки. Частка видатків на вищу освіту у відсотках до загальних видатків Зведеного бюджету за досліджуваний період коливалася від 4,7 % у 2000 році до 5 % у 2010 році.

Спираючись на щорічні дані зведених бюджетів держави за період з 2000 по 2010 роки була розроблена економіко-математична модель прогнозування розміру видатків на вищу освіту держави, яка має вид:

$$Y_t = 8901,5 + 1667,7t.$$

У представленій моделі видно, що середній рівень фінансування вищих навчальних закладів за досліджуваний період складає 8901,5 млн.грн. і щорічно в середньому зростає на 1667,7 млн.грн.. Прогнозні значення потреб фінансування ВНЗ на 2011 та 2012 роки відповідно складатимуть 18907,7 млн.грн. та 20575,4 млн.грн..

Український ринок освітніх послуг має всі передумови для розвитку, але обов'язковою умовою є реформи у фінансуванні освіти. Насамперед, за рахунок розвитку приватної освіти, скорочення кількості вищих навчальних закладів та спеціальностей відповідно до потреб суспільства, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

Таким чином, невиконання встановлених законодавчих нормативів щодо фінансування освіти в Україні ще раз підтверджує актуальність та необхідність проведення ґрунтовного дослідження даної проблематики.

Список літератури: 1. Величко А.В., Калько І.В. Питання бюджетного фінансування закладів освіти. //Освіта Донбасу - 2007 - №5. – С.75-84. 2. Про освіту: Закон України від 23.05.91 р. № 1060-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 34. – ст. 451. 3. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет статистики України.

Науковий керівник: к.е.н., проф. Грачов В.І.

Д.І. Мухина,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
darishka_mushka@mail.ru

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

З переходом економіки країни до ринкових відносин, підвищується самостійність підприємств, їх економічна та юридична відповідальність, що є наслідком зростання фінансової стійкості суб'єктів господарювання на базі аналізу їхнього фінансового стану.

В сучасних умовах господарювання правильно вироблена господарська стратегія, оптимально складений план економічного розвитку, продумана облікова політика й система управління в сукупності забезпечують фінансову стійкість, котра є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, а, отже, визначається сукупністю виробничо-господарських й фінансових чинників.

Фінансова стійкість є складовою частиною загальної стійкості підприємства, що характеризується збалансованістю фінансових потоків, наявністю засобів, котрі дозволяють організації підтримувати свою діяльність протягом певного періоду часу, у тому числі, обслуговуючи отримання кредитів та виробництво продукції [1].

Традиційно, дослідження фінансової стійкості підприємств включає наступні складові:

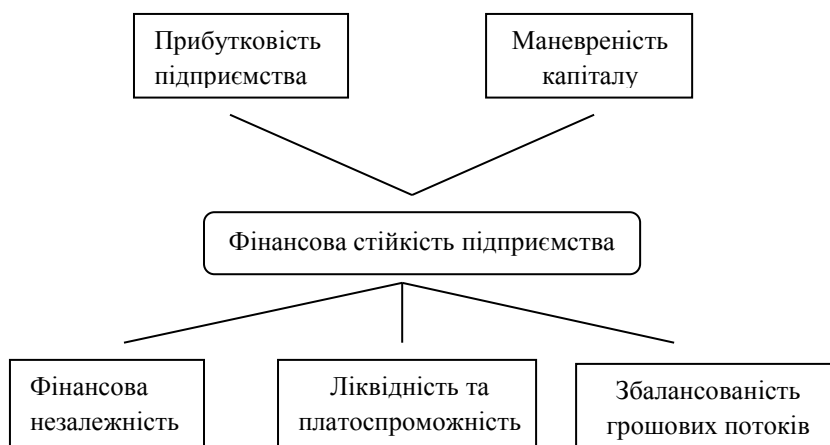

Рис. 1. Складові аналізу фінансової стійкості підприємства

В умовах ринку фінансовий стан підприємства розкриває ступінь його життєдіяльності та потужність чинників розвитку, яка акумулюється в його стійкості. Очевидно, що найстійкішим є статичний стан, тобто стан стабільності.

Стабільність фінансового стану підприємства виявляється у:

- ритмічності виробництва якісної і дешевої продукції, яка має сталий попит;
- міцному становищі підприємства на ринку;
- високому рівні матеріально-технічної оснащеності виробництва та відтворення;
- застосуванні передових технологій;
- налагодженості економічних зв'язків із партнерами;
- ритмічності кругообігу основного й оборотного капіталу;
- ефективності господарських і фінансових операцій;
- незначному ступені ризику в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності [3].

Виходячи з того, що суб'єкти господарювання мають різні масштаби та показники обігу, необхідно враховувати останні при проведенні економічно-статистичного аналізу фінансової стійкості підприємств.

Аналіз фінансової стійкості важливий, як для великих підприємств так і для малих, але їхні стратегії відрізняються.

Основні стратегії фінансової стійкості великого підприємства:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання;
- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів.

Основні стратегії фінансової стійкості малого підприємства:

- формування фінансових ресурсів та стратегічне управління ними;
- створення та підготовку стратегічних резервів;
- визначення головної загрози з боку конкурентів та розроблення заходів щодо усунення цієї загрози.

Таким чином, загальними питаннями в аналізі фінансової стійкості, як великих так і малих, є необхідність їх збалансованого зростання. Але, якщо великі підприємства прагнуть зростати, що гарантує підприємству

підтримку стійкості, то малі підприємства орієнтовані на пошук шляхів організаційного розвитку [4].

Список літератури: 1. Хелферт Э. Техніка фінансового аналіз: Пер. с англ. – М.: Аудит. ЮНИТИ, 1996. –664 с. 2. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С. Финансы предприятий. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 344 с. 3. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів.// Фінанси України. - 2005р. - №1. 4. Докієнко Л.Методологічні принципи управління фінансовою стійкістю підприємств.// Вісник КНТЕУ. - 2004р. - №2.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сєрова І.А.

УДК 339.734.

Н.С. Мыцык,
Харьковский национальный экономический университет
г. Харьков, Украина
natali_micik@mail.ru

ХАРАКТЕРИСТИКА ДОЛГОВРЕМЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЙ, ВЛИЯЮЩИХ НА ДИНАМИКУ ВАЛЮТНОГО КУРСА

Динамика валютного курса формируется под влиянием спроса и предложения, которые возникают на основе долговременных экономических тенденций, которые характеризуются:

5. Конкурентоспособностью – определяющей внимание оказывает, на динамику валютного курса данной страны, ее товаров на мировых рынках, изменение которой, в конечном счете обусловлено уровнем техники и технологии ее производства. Высокая конкурентоспособность обеспечивает форсирование ее экспортирования и тем самым стимулирует приток иностранной валюты. Такая ситуация содействует повышению валютного курса денежной единицы данной страны.

6. Инфляцией – воздействует на уровень валютного курса национальной денежной единицы данной страны, которая является отражением диспропорции между денежной массой и товарным предложением, складывающейся в стране в ходе развития

макроэкономических процессов. В стране с высоким уровнем инфляции курс ее денежной единицы будет снижаться относительно валют стран с более низким темпом инфляции. Обесценение национальной валюты стимулирует рост внутренних цен в течение продолжительного времени. Последовательное повышение внутренних цен по сравнению с ценами на рынках других стран уменьшает стремление иностранцев приобретать товары и услуги в стране с высокими темпами инфляции. Вследствие этого ослабевает приток иностранной валюты в данную страну и происходит обесценение ее валюты, то есть снижается ее валютный курс.

7. Национальным финансовым рынком – тесно связан с уровнем валютного курса. При сложной экономической ситуации в стране, когда иностранные инвесторы срочно выводят капитал за границу, то в этом случае обменный курс национальной денежной единицы данной страны упадет ниже паритета покупательной способности валюты. Если в данной стране при стабильной экономической ситуацией произойдет повышение процентных ставок и улучшится общее экономическое положение, то начнется приток иностранного капитала, что в конечном счете будет содействовать повышению валютного курса денежной единицы данной страны [3].

Деятельность любого государства предполагает выработку определенных норм и принципов организации национального валютного рынка и механизацией валютного курса. Иными словами, необходимо формировать валютную политику, устанавливающую приоритеты в валютно-кредитных отношениях внутри страны и за ее пределами.

Если государство проводит политику стимулирования экспорта, то ее результатом может стать положительное сальдо платежного баланса страны, что неизбежно скажется на повышении обменного курса национальной валюты этого государства [1].

При реализации государственной политики увеличения бюджетных затрат и денежной массы в обращении страны, произойдет к возрастанию дефицита платежного баланса, уменьшение резервов иностранных средств и в конечном счете приведет к удешевлению национальной валюты данного государства [2].

Таким образом, можно отметить множество долговременных факторов воздействующих на валютный курс, вызывает его резкое колебания, что оказывает большое влияние на внешнеэкономическую деятельность предприятий и организаций. Поэтому только

сбалансированная валютная политика государства может минимизировать кризисные тенденции, влияющие на развитие экономики страны.

Список литературы: 1. Бункина М.К., Скменов А.М. Основы валютных отношений. - М., 2000. 2. Шалашова Н.Т., Шалашов В.П. Валютные расчеты и бухгалтерский учет валютных операций при экспортно-импортных коммерческих операциях. 3. Лиховидов В.Н. Фундаментальный анализ мировых валютных рынков: методы прогнозирования и принятия решения.

Научный руководитель: к.е.н. Погасий С.С.

УДК 005.521

А.В. Нестеренко,

Харьковский национальный экономический университет

г. Харьков, Украина

a.b.nesterenko@mail.ru

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ЭЛЕМЕНТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМОЙ

Современный подход к стратегическому планированию признает взаимозависимость планирования и других функций и видов деятельности банка, указывая на необходимость учета этой взаимозависимости при проектировании систем планирования в банках, их информационных и других обеспечивающих подсистем, а также иных процессов и систем.

Схематически систему стратегического планирования можно представить следующим образом (рис.1).

Она полностью включает систему планов, процесс планирования, подсистему управления планированием и частично – три других элемента: подсистемы организационного обеспечения, информационного обеспечения и принятия решений.

Результатом процесса стратегического планирования, его выходом является плановая документация (так называемая “система планов”), в которой находят отражение все виды планируемых показателей на конец соответствующих периодов.

Рис. 1. Элементы системы стратегического планирования

Необходимость разработки системы планов, то есть совокупности взаимосвязанных планов, определяется тем, что решения сложных стратегических проблем также достаточно сложны. Они сложны в том смысле, что требуют учета таких столь разных по природе факторов, как научные, технические, технологические, финансовые и так далее, участия и поддержки самых разных клиентов организации.

Поскольку планы в качестве одного из важнейших элементов должны содержать предлагаемые “решения” сложных проблем, они сами должны быть не менее сложны, чем эти проблемы. Из этого следует, что простой план или их простая иерархия не могут служить адекватным средством решения проблем современного банка. Скорее, это должна быть система взаимосвязанных и взаимозависимых частных планов, отражающих и учитывающих различные аспекты тех сложных проблем, с которыми встретится банк в будущем, возможности их разрешения, влияние разных групп клиентов банка, а также связи между теми или иными элементами этих планов.

Можно выделить четыре вида взаимосвязанных планов, играющих подчиненную роль по отношению к сводному плану.

а) Основные направления развития и стратегия на обозримое будущее.

б) Перспективный план, выходящий за пределы одного года и обычно включающий перспективы совершенствования продукции и услуг, а также перехода к выпуску нового поколения услуг, выполняемых банком.

в) Производственный (краткосрочный) план, разрабатываемый обычно на один-два года и охватывающий в основном текущую деятельность банка.

г) Специальные планы (проекты), конкретизирующие такие особые цели, как разработка новых видов услуг, проникновение на новые рынки, внедрение новых технологий, перестройка организационной структуры путем объединения отдельных подразделений банка, слияний с другими банками и так далее.

Все эти взаимосвязанные планы служат формами материализации плановой деятельности банка и основой для увязки задач, целей и стратегий.

Список литературы: 1. Белых Л. П. Устойчивость коммерческих банков. - М., 1996. 2. Управление банком: организационные структуры, персонал и внутренние коммуникации // 2-е издание, испр. и доп.: "МЕНАТЕП-ИНФОРМ", 1998.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Стрижиченко К.А.

УДК 330.322

О.С. Оберемко,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

olgaoberemko@mail.ru

ТЕНДЕНЦІЇ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Передумовами підвищення економічного розвитку регіонів України є активізація інвестиційної діяльності, нарощення експортних можливостей та співпраця з економічними суб'єктами іноземних країн. Важливу роль у забезпеченні стабільного розвитку економіки держави відіграє позитивна динаміка капітальних інвестицій, які є витратами на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів.

Розвитку та проблемам інвестиційної діяльності присвячено багато науково-дослідницьких робіт таких науковців як: Д. Літвак, О.С. Ривак, Г.С. Стефанишин, С. Губанов, Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, М.І.

Крупка, П. Гайдуцький, О.М. Невелєва, В. Жаров, Н. Максимова, О.І. Амоша, С.М. Василенко, В. Василенко, К.Д. Гурова та багатьох інших.

Капітальні вкладення є визначальним фактором розвитку будь-якої економічної системи. Збільшення капітальних вкладень є необхідною умовою зростання виробничих потужностей на новій технологічній основі і, відповідно – підвищення продуктивності праці. Для наочності зобразимо динаміку капітальних інвестицій графічно, яка представлена на рис. 1.

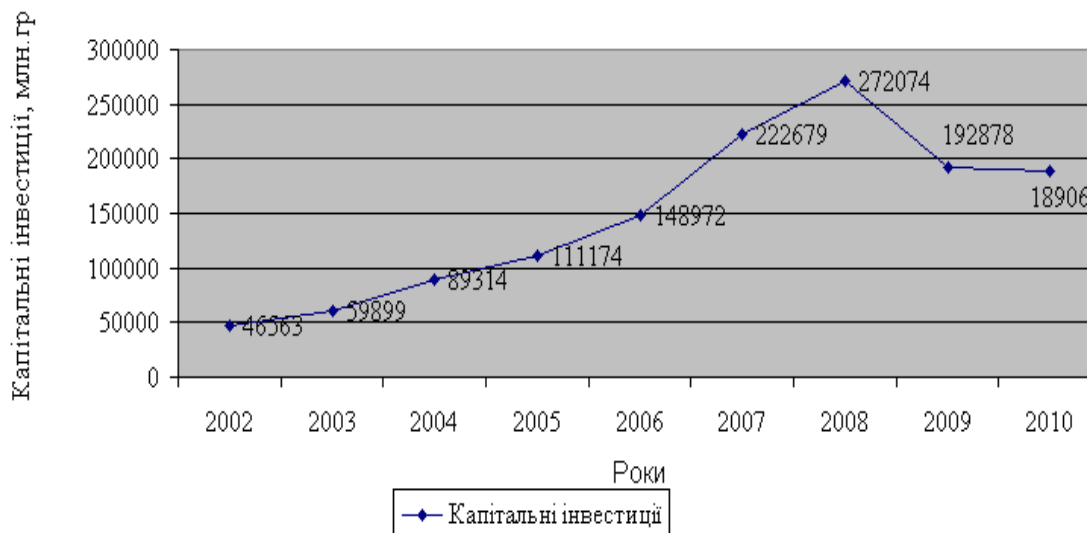

Рис.1. Динаміка капітальних інвестицій за 2002-2010 роки

З представленого графіка видно, що починаючи з 2002 року спостерігалось поступове зростання капітальних інвестицій, а вже починаючи з 2009 року вони почали скорочуватися. Так найбільший обсяг капітальних інвестицій був зосереджений у 2008 році, а саме 272074 млн. грн. А вже в 2009 році, порівняно з 2008 роком вони скоротилися на 29,11 %, та в 2010 році на 30,52 %. Це означає, що капітальні інвестиції мають тенденцію до зниження.

Таким чином, можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність в Україні відбувається у складних умовах, пов'язаних як із світовою фінансовою кризою, так і з певною низкою внутрішніх чинників. Враховуючи те, що залученню в інвестиційну сферу приватного національного та іноземного капіталу стримує, окрім суто економічних причин, у час кризи, політична нестабільність, недосконалість відповідного законодавства, податковий тиск на бізнес, вузькість внутрішнього ринку, інфляція, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення та низький рівень захисту інвесторів, відсутність чіткої інвестиційної політики з відповідними механізмами реалізації на державному та місцевому рівнях, нестача стимулів і механізмів для залучення інвестицій, а також

сповільнення інвестиційної активності у світ, для України надзвичайно важливим є застосування радикальних заходів щодо збереження привабливості української економіки для інвесторів, підтримки інвестиційної діяльності, надходження та дієвого захисту інвестицій.

Список літератури: 1. Ривак О.С. Інвестиційна діяльність в Україні / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20.13. – С.228-241. 2. Стефанишин Г.С. Інвестиційна діяльність в період кризи. / Г.С. Стефанишин / Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.9. – С.245-250. 3. Капітальні інвестиції. Держкомстат України, 1998-2010. – Офіційний сайт Державного комітету статистики України – [<http://www.ukrstat.gov.ua>]. 4. Соціально-економічний розвиток України за 2009 рік – К. : Вид-во Держкомстат України. – 2009. – 31 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

УДК 338(470)

В.В. Осипчук,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

osipchuk_vika@inbox.ru

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Сучасна економіка України надзвичайно залежна від впливу світових тенденцій, що відбуваються, як на ринках товарів, так і на ринках капіталу.

Після майже десятиріччя падіння реального ВВП, зумовленого трансформаційною внутрішньою кризою, у 2000 р. в Україні вперше з часів незалежності було зареєстроване зростання реального ВВП, яке насамперед було пов'язано зі стрімким збільшенням експорту. Цьому сприяла кон'юнктура на світових ринках сталі та продукції хімічної промисловості, які були залишаються базовими товарами українського експорту. Активізація експорту, а через кілька років і покращення доступу до зовнішнього фінансування, стимулювало внутрішнє споживання та інвестиції, що надало додаткових стимулів економічному зростанню.

Однак відновлення економічної активності в Україні пов'язано не лише з зовнішніми чинниками, але і з важливими змінами, які відбулись у країні. За оцінками, економічне зростання стало можливим внаслідок макроекономічної стабілізації, а також низки економічних реформ, зокрема підвищення бюджетної дисципліни, реформи в сфері енергетики, земельної реформи, регуляторної реформи, реформи державного управління.

Протягом 2000-2008 рр. середньорічні темпи приросту реального ВВП становили 6,9%. Протягом 2006 р. ситуація на світових товарних ринках стабілізувалась, що дало змогу Україні відновити експорт та пришвидшити темпи приросту реального ВВП у 2006-2007 р. до 7,5% в середньому (рис. 1). Крім того, значну роль у висхідній динаміці реального ВВП відіграло внутрішнє приватне споживання, яке зростало завдяки як вищому наявному доходу населення, так і стрімкому розширенню банківського кредитування. В свою чергу, банки залучали значні обсяги коштів на зовнішніх ринках, найчастіше у вигляді синдікованих кредитів.

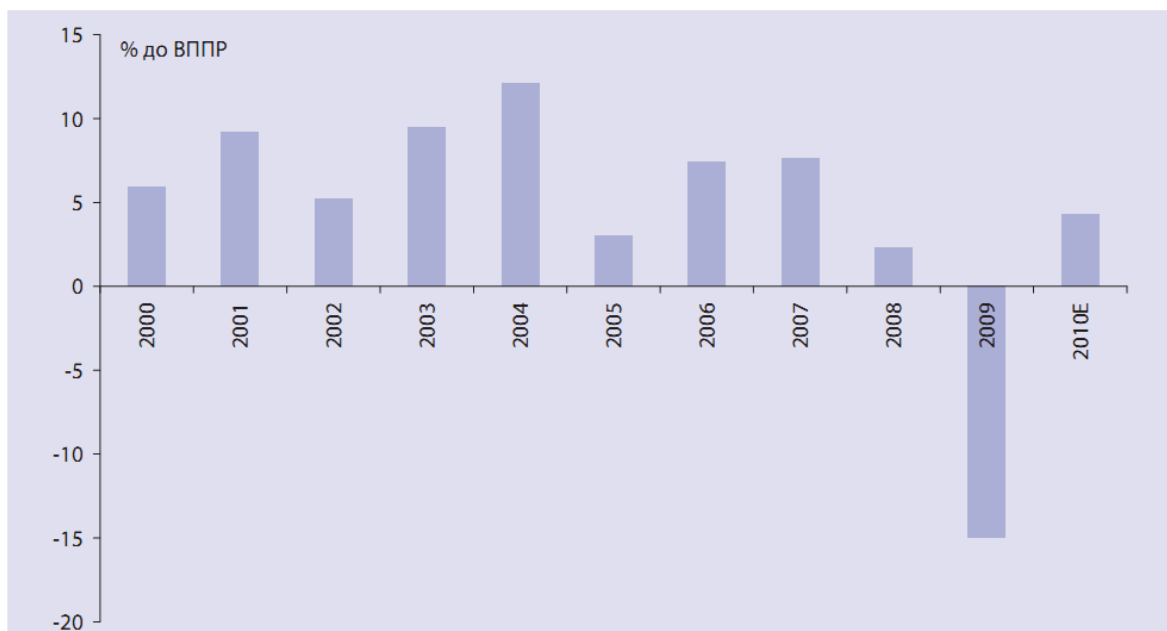

Рис. 1. Динаміка реального ВВП у 2000-2010 рр.

На тлі економічного піднесення та пом'якшення соціальних проблем відбулось гальмування структурних та інституційних реформ, необхідних для забезпечення стабільного довгострокового розвитку економіки. В результаті, коли зовнішня кон'юнктура змінилась в другій половині 2008 р., реакція економіки на негативний зовнішній шок була різкою. За результатами 2009 р. реальний ВВП України скоротився на 15,1%.

Необхідно зазначити, що різке гальмування економічного розвитку країни в умовах негативних зовнішніх шоків спостерігалось і раніше. Наприклад, темпи приросту реального ВВП України уповільнились до 3,0% у 2005 р. після 12,1% попереднього року. Це зниження темпів відбулось, головним чином, через падіння експорту, зумовленого кризою на світовому ринку сталі, де Україна є одним із провідних гравців.

Список літератури: 1. EBRD (2010) «Дослідження умов для бізнесу та ефективності підприємств 2008 - 2009 років», Європейський банк реконструкції та розвитку, квітень 2010. 2. EBRD-WB(2005)Business Environmentand Enterprise Performance Survey. – <http://www.ebrd.com/pages/research/analysis/surveys/beeps.shtml>

Науковий керівник: к.е.н. Погасій С.С.

УДК 334.012.82

М.А. Педорець,
*Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
pedorec_marina@mail.ru*

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО УГРУПОВАННЯ

Однією з найбільш ефективних форм інноваційного та економічного розвитку підприємств, на основі інтеграції, можна вважати кластери підприємств. Метою такого об'єднання є отримання синергетичного ефекту завдяки між фірмовому поділу праці та поглибленню спеціалізації про обов'язковій організації довготривалих відносин на плановій основі й використання досягнень науково-технічного прогресу [1].

М. Портер звернув увагу на те, що найбільш конкурентоспроможні підприємства галузі певної території не функціонують ізольовано, а активно взаємодіють в одній і тій же країні або регіоні. Досягаючи світової конкуренції та визнання, такі підприємства поширюють свій позитивний вплив на конкурентів, постачальників, споживачів [2]. Після об'єднання в кластер зацікавлені сторони отримують численні конкурентні переваги від

спільної діяльності та взаємодії, не втрачаючи при цьому своєї самостійності табл. 1.

Відбувається вільний обмін інформацією, швидке поширення інновацій, подолання замкненості на внутрішніх проблемах, інертності і змов між суперниками, сприяння великим капіталовкладенням і спеціалізації учасників, виникнення ефекту синергії.

Таблиця 1

Очікування сторін від впровадження кластеру

Зацікавлені сторони від впровадження кластеру	Очікувані результати від впровадження кластеру
Органи місцевої влади	Формування критичної маси підприємств у галузі машинобудування, здатних забезпечувати ефективний розвиток свого підприємства.
Підприємці	Підвищення ефективності діяльності підприємства шляхом забезпечення стабільної прибуткової діяльності за умов співпраці з великими, середніми або малими підприємствами.
Працівники підприємств	Забезпечення гідного рівня оплати праці, страхування, пенсійного забезпечення тощо.
Фінансові установи	Поповнення клієнтської бази, зменшення кредитних боржників як серед великих, середніх так і малих підприємств.
Споживачі	Отримання високоякісної вузькоспеціалізованої продукції, шляхом розширення номенклатури дрібної, специфічної, сезонної продукції тощо.

За останні роки кластеризація підприємств спостерігалася неодноразово. Так наприклад у Мелітополі функціонує підприємство «Машиностроительный Кластер АгроБУМ, ООО», яке включає у себе близько 20 підприємств машинобудування, у рамках Національного інноваційного кластеру «Нові машини», передбачається формування в Запорізькій області таких технологічних інноваційних кластерів: кластер «Сільськогосподарське машинобудування» (м. Мелітополь), кластер «Авіабудування» (м. Запоріжжя), кластер «Автомобілебудування» (м. Запоріжжя) тощо.

За результатами змін показників діяльності при кластеризації підприємств машинобудування можливо розглянути на прикладі об'єднання двох підприємств ВАТ «Запоріжтрансформатор» та ВАТ «Запорізький завод високовольтної апаратури» табл. 2.

В цілому об'єднання зусиль підприємств у кластер в результаті

оптимізації виробництва та координації виробничої діяльності дало змогу покращити результати діяльності підприємств машинобудування. Бачимо збільшення показників по кожному підприємству. По ВАТ «ЗТР» та ВАТ «ЗЗВА» обсяг виробництва збільшився на 5,2%, виручка від реалізації продукції збільшилась на 5,3%, фінансовий результат від операційної діяльності збільшився на 4,98% та чистий прибуток збільшився на 5%.

Таблиця 2

Зміна показників діяльності підприємств в результаті більш ефективного використання обладнання після об'єднання у кластер

Показники	ВАТ «ЗТР»		ВАТ «ЗЗВА»	
	До об'єднання	Після об'єднання	До об'єднання	Після об'єднання
1. Обсяг виробництва, тис. грн	2 005 498,8	2 105 773,7	97 896,3	102 791,1
2. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	2 080 714,8	2 184 750,5	95 415,5	100 186,3
3. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	605 515,9	635 791,7	2 996,4	3 146,2
4. Чистий прибуток, тис. грн	429 711,7	451 197,3	1 987,2	2 086,6

Об'єднання підприємств у кластер дає змогу підвищити їх фінансові показники діяльності, економніше витратити ресурси та контролювати цілеспрямованість і стратегічність використання залучених інвестицій, що дає підприємствам змогу вижити у період гострої економічної кризи.

Список літератури: 1. Семенов Г.А. Створення кластерних об'єднань в умовах нової економіки: монографія / Г.А. Семенов, О.С. Богма. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 242 с. 2. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей конкурентов / М. Портер. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 453 с. 3. Богма О. С. Кластер енергетичного машинобудування – шлях до вирішення проблем енергетичного господарства Запорізького регіону / О. С. Богма // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – № 1. – С. 21–25.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

Е.Н. Петрова,
Харьковский национальный экономический университет
г. Харьков, Украина
kat.terina2009@mail.ru

ВЗАИМОСВЯЗЬ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ: ОБЩИЕ ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

Для изучения состояния различных сфер жизни общества исследователи применяют систему оценочных показателей. В зависимости от цели исследования, показатели могут подразделяться на: социальные, экономические, демографические.

Основу социально – экономического развития общества составляют экономические показатели.

В общем виде экономические показатели – это величины, критерии, уровни, измерители, индикаторы, которые позволяют судить о состоянии экономики страны и изменении этого состояния, об экономическом развитии, росте, подъеме или спаде.

Само слово "показатель" говорит о том, что он показывает состояние экономической системы.

Экономические показатели целесообразно рассматривать на трех уровнях: макро-мезо-микро.

На макроуровне рассматривают показатели которые характеризуют экономическое состояние государства.

Мезоуровневые показатели отражают экономическое состояние отдельных территориальных объединений.

Микроуровневые – характеризуют экономическое состояние отдельного предприятия.

Макроэкономические показатели определяют обобщающие характеристики, среди которых основными и наиболее часто используемыми являются ВВП, инфляция и безработица.

Суть любого социально – экономического процесса отражает взаимосвязь показателей.

Под взаимосвязью экономических показателей понимают зависимость между двумя и более экономическими индикаторами страны,

то есть, как изменится один экономический показатель при изменении или под влиянием другого.

Анализ литературных источников [2,3] показал, что рассматривая зависимости между показателями ВВП и инфляции, имеет место проблема неточности отражения показателя ВВП. Реальную картину экономического состояния страны отражает показатель ВВП скорректированный на уровень инфляции который должен учитываться в социально – экономических расчетах.

Взаимосвязь между безработицей и инфляцией, имеет зависимость, отражающую неоднозначность и нестабильность развития экономики, которая характеризуется следующим: уменьшается объем неиспользованных ресурсов и расширять производство приходится за счет «переманивания» ресурсов от одной фирмы в другую, из одной отрасли в другую, путем повышения ставок заработной платы и цен на инвестиционные товары.

При рассмотрении взаимосвязи ВВП и безработицы, наблюдается логическая связь – с увеличением ВВП, уменьшается безработица (увеличивается занятость), так как ВВП - это совокупная рыночная стоимость всех конечных товаров и услуг, произведенных внутри страны за один отчетный период, (чем больше занятых, тем больше производится в стране материальных благ и тем больше ВВП).

Таким образом, рассматривая данную взаимосвязь показателей можно построить общую схему исследований макроэкономических процессов и отследить проблемы аналитической практики.

Список литературы: 1. М.И. Беляев, Милогия // Питер, 2005г. – 276с. 2. Седов В.В., Экономическая теория // Киев, 2002г. – 116с., 3. А.В. Бондарь, В.А. Воробьев, Л.Н. Новикова, Н.Н. Бондарь, И.И. Воробьева, НА. Дубенецкий, Э.В. Коломыс, СА. Константинов, А.К. Корольчук, Э.И. Лобкович, ГА. Примаченок, Н.Н. Сухарева, А.Н. Тур, А.М. Филипцов, Е.М. Чепикова // Макроэкономика : учеб. пособие / А.В. Бондарь, В.А. Воробьев, Л.Н. Новикова [и др]. – Минск : БГЭУ, 2007. – 415 с.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Серова И.А.

О.А. Петрова,

Харьковский национальный экономический университет

г. Харьков, Украина

silver8885@rambler.ru

СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Принято считать, что понятие "нововведение" является русским вариантом английского слова. Буквальный перевод с английского означает "введение новаций" или в нашем понимании этого слова "введение новшеств". Под новшеством понимается новый порядок, новый обычай, новый метод, изобретение, новое явление. Русское словосочетание "нововведение" в буквальном смысле "введение нового" означает процесс использования новшества. Таким образом, с момента принятия к распространению новшество приобретет новое качество - становится нововведением. Процесс введения новшества на рынок принято называть процессом коммерциализации. Период времени между появлением новшества и воплощением его в нововведение (инновацию) называется инновационным лагом. Инновации представляют собой новые либо усовершенствованные продукты или услуги, внедренные на рынке, новые либо усовершенствованные технологические процессы, используемые в практической деятельности, новые подходы к социальным услугам. Этот термин может иметь различные значения в разных контекстах, и выбор их зависит от конкретных целей измерения или анализа.

Изучение проблем инновационной деятельности, основанное Й. Шумпетером, осуществляли Дж. Брайт и его последователи. Сейчас эта проблема освещается в работах таких ученых, как В. Александрова, А. Амоша, Ю. Бажал, П. Беленький, А. Бодюк, А. Власова, Л. Водачек, А. Водачкова, В. Геец, Н. Гончарова, М. Долишний, Р. Иванух, С. Ильенкова, Н. Краснокутская, Л. Колобова, О. Кузьмин, А. Лапко, А. Кутейников, Д. Львов, Б. Патон, С. Покропивный, П. Перерва, Я. Плоткин, А. Перлаки, А. Пригожин, А. Савченко, Б. Санто, Б. Твисс, В. Терехов, М. Чумаченко, А. Чухно и другие.

Трактовка инновации Й. Шумпетером как изменений с целью внедрения и использования новых видов потребительских товаров, новых

производственных и транспортных средств, рынков и форм организации в промышленности является примером первого подхода. Этой точки зрения придерживается и ученый М. Хучек, который трактует инновации как "изменения в технике, технологии, организации, экологии, экономике, а также социальной жизни предприятия. Еще одним подтверждением данного взгляда является определение Кантера: инновация - "это процесс воплощения в жизнь любой новой идеи, которая предлагает решения какой проблемы". Новаторскими среди других есть идеи, направленные на реорганизацию производства и снижение его себестоимости, комплексный сбор сложно-технической продукции. Новаторство - это замысел, принятие и воплощение в жизнь новых идей, процессов, продукции и услуг.

Таким образом, инновационная деятельность - это вид деятельности, связанный с трансформацией идей (обычно результатов научных исследований и разработок либо иных научно-технических достижений) в новый или усовершенствованный продукт, внедренный на рынке, в новый или усовершенствованный технологический процесс, использованный в практической деятельности, либо как новый подход к социальным услугам.

Список литературы: 1. Б. Твисс. Управление научно-техническими нововведениями / пров. с англ. науч ред. К.Ф. Пузина М.: Экономика, 1989 - 89 с. 2. Гольдштейн Г. Я. Стратегический инновационный менеджмент: Учебное пособие. Изд-во ТРТУ, 2004. - 267 с. 3. Й. Шумпетер. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. - 120 с. 4. Жизнин С.З., Крупное В.И. Как стать бизнесменом. – Минск.: Издательская группа “Предприниматель”. – 1990. – С. 7. 5. П. С. Харив. Инновационная деятельность предприятия и экономическая оценка инновационных процессов. - М.: "Экономическая мысль", 2003. - 326 с. 6. Хучек М. Социально-экономическое содержание инновации на предприятии / / Вестник Московского университета. Серия экономика. - 1995. - № 1. - С. 62 - 71.

Научный руководитель: к.э.н, доц. Милевский С.В.

А.О. Половньюва,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

ptanjunechka@mail.ru

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Економічний розвиток будь-якої країни світу визначається досягнутим рівнем життя населення. У концепції «Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй» зазначається, що будь-яка держава світу в процесі свого економічного розвитку повинна в першу чергу створювати сприятливі умови для життя людей.

Термін «рівень життя» був введений ООН в 1961 році.

Вперше категорія «рівень життя» була введена К. Марксом і розглядалася як складна комплексна соціально-економічна категорія, що виражає ступінь задоволення матеріальних і духовних потреб людини [1].

Якісне оновлення суспільних відносин, що відбувається на етапі ринкових перетворень в Україні, зумовлює глибинні та масштабні зміни як економічної системи в цілому, так й всіх її структурних елементів зокрема.

Рівень життя постійно змінюється і залежить від стану економіки. На сьогодні, визначальним чинником, що впливає на рівень життя населення країни, є економічна ситуація, що склалася в певній країні на сучасному етапі її розвитку, системний аналіз якої дає змогу зрозуміти реальну масштабність макроекономічних диспропорцій, що виникли внаслідок гіперінфляційних потрясінь, і які в умовах кризової стагнації економіки призвели до значних втрат життєвого рівня населення України [2].

Відомо, що рівень життя населення є показником результативності соціальної політики держави. Проте, соціальна політика України базується переважно на категорійних принципах надання допомоги (без перевірки доходів). Обсяги допомоги, які надаються на виключно адресних засадах (з перевіркою доходів одержувачів) становлять менш ніж 1% від загальних видатків на соціальний захист [1]. Цей показник є надто малим порівняно з країнами ЄС, де він становить 12-15% у 2011 році.

В сучасних умовах господарювання, основною проблемою в Україні є і залишається проблема подолання бідності, тому що більша частина

працюючого населення країни має дуже низький рівень доходів, що є найважливішим показником добробуту.

Найважливішим пріоритетом соціальної політики держави є підвищення рівня життя всіх верств населення, що виражається в послідовності кроків забезпечення зростання доходів громадян.

Основною складовою доходів населення розвинутих країн є заробітна плата, що складає до 70% від загальної суми доходів.

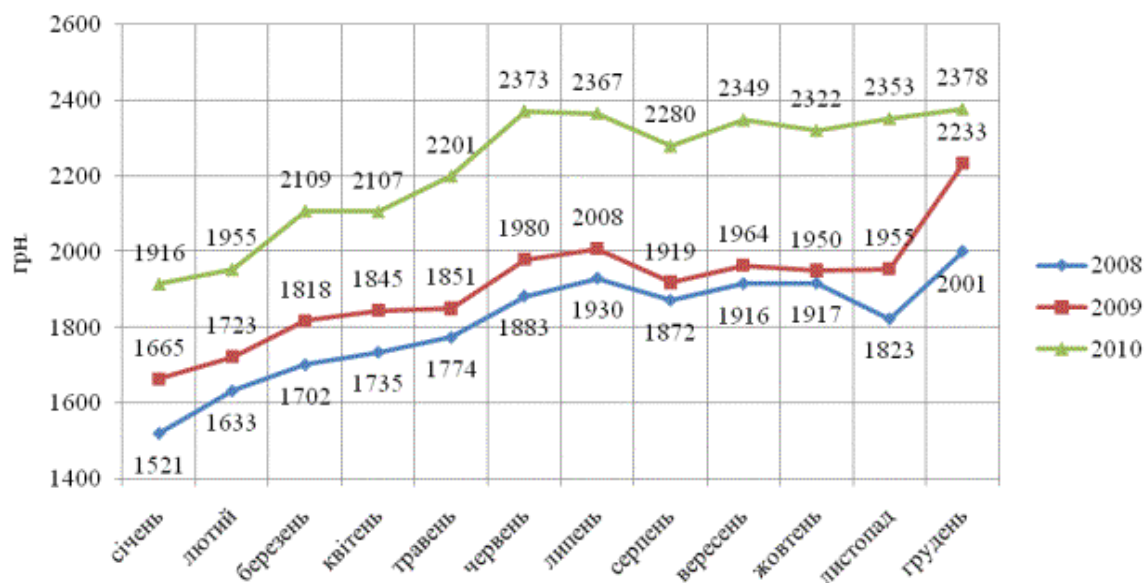

Рис. 1. Динаміка середньої заробітної плати в Україні у 2008-2010 рр.

За даними рис. 1 показник середнього рівня заробітної плати у січні-грудні 2010 р. становив 2205 грн, що значно менше не тільки порівняно з європейськими країнами, а й з країнами СНД, зокрема Росією, Білоруссю, Казахстаном [2].

Таким чином, виходячи з розвитку національної економіки на основі соціально-орієнтованої моделі, забезпечення істотного підвищення добробуту громадян України є можливим лише при збільшенні темпів економічного зростання.

Список літератури: 1. Проніна І.І. Аналіз рівня життя населення України: Зб. наук. пр. – Тернопіль: Економічна думка. – 2009. – Вип. 2. – С. 303-307. 2. Пухтаєвич Г.О. Аналіз національної економіки. Київ: КНЕУ, 2010, 148 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Серова І. А.

Я.А. Пузикова,
Харьковский национальный экономический университет
г. Харьков, Украина
puzikova.yana@mail.ru

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ИНФЛЯЦИИ

Изучение складывающихся тенденций в развитии современной рыночной экономики неразрывно связано с использованием информации об изменении уровня цен в государстве. Подготовка такой информации и разработка методологии ее анализа – одна из актуальных проблем в отслеживании и прогнозировании инфляции, особенно в условиях становления рыночных отношений.

Понятие «инфляция» трактуется как:

- долговременный процесс снижения покупательной способности денег [1];
- повышение общего уровня цен, сопровождаемого соответствующим снижением покупательской способности денег (обесцениванием денег) и ведущее к перераспределению национального дохода [2].

Для оценки и анализа инфляции в отечественной и зарубежной практике широко используется система показателей, разрабатываемая статистикой цен, банковской статистикой, макроэкономической и другими отраслями статистики. В системе показателей измерения инфляции особое место занимают ценовые индексы, в частности [3]:

- дефлятор валового внутреннего продукта (ВВП), в зарубежной практике этот показатель называется дефлятором национального продукта;
- индекс цен производителей;
- индекс потребительских цен.

Индекс-дефлятор ВВП – это отношение номинального ВВП (отношение стоимости всех конечных товаров и услуг, произведенных внутри страны за период, квартал или год, в текущих ценах) к ВВП этого же квартала/года, но в ценах базового периода. Индекс цен производителей (PPI) - индекс с фиксированным набором весов, отслеживающий изменения в ценах, по которым продают свои товары национальные производители на оптовом уровне реализации. PPI охватывает все стадии

производства: сырье, промежуточные стадии, готовую продукцию, а также все сектора: промышленность, добычу, сельское хозяйство.

Индекс потребительских цен (англ. Consumer Price Index, CPI) является одним из видов индексов цен, который создан для измерения среднего уровня цен на товары и услуги, приобретаемые населением для непроизводственного потребления за определенный период времени в экономике.

Он отражает изменения стоимости (удорожание или удешевление) фиксированного набора потребительских товаров и услуг в текущем периоде по сравнению с базисным.

Расчет индекса потребительских цен или индекса инфляции в Украине производится путем объединения двух информационных потоков:

- данных об изменении цен, полученных путем регистрации цен и тарифов на потребительском рынке;
- данных о структуре потребительских денежных расходов домохозяйств.

Индекс потребительских цен (индекс инфляции) в Украине рассчитывается Государственной службой статистики Украины, устанавливается централизованно и является единым для всех регионов Украины.

Список литературы: 1. Актуальные проблемы развития финансово-кредитной системы Украины-2008 [Электронный ресурс] – Режим доступа/
// <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2011/iem/prokopenko/library/tez5.htm>.
2. Шелест А. Л Проблемы в управлении инфляционными процессами в Украине [Электронный ресурс] – Режим доступа/
http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/16_85888.doc.htm.
3. Понятие инфляция [Электронный ресурс] – Режим доступа/
<http://www.grandars.ru/student/ekonomicheskaya-teoriya/inflyaciya.html>
4. Курс социально-экономической статистики [Электронный ресурс] – Режим доступа/
http://www.leasingworld.ru/kurs_soc_econom_stat/714-statisticheskoe-izuchenie-infljicii.html.

Научный руководитель: Зирко Е.В.

О.Є. Риженко,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

ryzhenko.2013@mail.ru

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вирішення питань підвищення національної конкурентоспроможності стає сьогодні політичним пріоритетом для багатьох країн, у тому числі і для України. Глибока трансформація соціально-економічних процесів, яка характерна для сучасного етапу розвитку світового господарства разом з процесами глобалізації та інтеграції призводить до переосмислення місця і ролі усіх суб'єктів господарської діяльності у світовій економічній системі, у тому числі і регіонів. Оскільки забезпечення конкурентоспроможності регіонів лежить в основі розробки стратегії розвитку країни, то виникає об'єктивна необхідність дослідження питань регіональної конкурентоспроможності.

Як вважають спеціалісти [1], під конкурентоспроможністю регіону слід розуміти обумовлене економічними, соціальними, політичними і іншими чинниками положення регіону та його окремих товаровиробників на внутрішньому і зовнішньому ринках, відбиване через показники (індикатори), що адекватно характеризують такий стан і його динаміку.

На сьогоднішній момент при оцінці конкурентоспроможності регіонів країни найширше використовується методика Всесвітнього економічного форуму, який проводить аналіз конкурентоспроможності регіонів, використовуючи методологію Індексу Глобальної Конкурентоспроможності. Дана методика полягає в складанні рейтингу, який є зведеною таблицею регіонів, ранжируваних за рівнем розвитку конкурентоспроможності. Засобом оцінки регіонів та країн є індекс, який розраховується на підставі 12 складових: якість інститутів; інфраструктура; макроекономічна стабільність; охорона здоров'я і початкова освіта; вища освіта і професійна підготовка; ефективність ринку товарів і послуг; ефективність ринку праці; розвиненість фінансового ринку; технологічний рівень; розмір ринку; конкурентоспроможність компаній; інноваційний потенціал. Рейтинг розраховується на підставі

доступних економічних даних і спеціального опитування експертів, яке проводиться Всесвітнім економічним форумом [2].

У рейтингу конкурентоспроможності регіонів України [3] лідируючу позицію займає м. Київ з оцінкою 4,25, що практично на 5% вище за середнє значення по країні. У порівняння з міжнародними показниками 134-х оцінених країн, м. Київ займає 53-є місце і йде за Хорватією. Дніпропетровська область практично не відстає від Києва (54 місце) зі значенням індексу 4,24 і розташована на 54-ій позиції, безпосередньо перед Кіпром. Закарпатська область, яка зайняла третє місце серед регіонів України і 57-є в загальному рейтингу, розташувалася між Казахстаном і Сальвадором. На 4-му місці - Львівська область зі значно меншим балом - 4,14. У загальному рейтингу Львівська область знаходиться на 63-му місці, між Росією і Ямайкою. На 5-му місці - Хмельницька область, розташована на 69-ій позиції в загальному рейтингу перед Бразилією і Азербайджаном. Сумська і Донецька області знаходяться на рівні середнього значення конкурентоспроможності по Україні, набравши 4,07 балів і займаючи в рейтингу 73-74 позиції, відповідно, йдучи за В'єтнамом. Незважаючи на всі існуючі розбіжності між регіонами, вони переважно мають схожі сильні та слабкі фактори, які впливають на конкурентоспроможність.

На сьогодні далеко не кожен регіон України має необхідну ресурсну базу та ефективну управлінську структуру і, як наслідок, такий регіон може характеризуватись низькою конкурентоспроможністю навіть порівняно з сусідніми регіонами, не кажучи вже про міжнародний рівень.

Саме тому актуальності набуває проблематика регіональної конкурентоспроможності як здатності регіону розвивати та захищати свої конкурентні переваги. Використання конкурентних переваг дозволяє регіонам не лише зміцнювати власний конкурентний статус, а й сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності економіки країни на зовнішніх ринках.

Список літератури: 1. Брикова І. Концепція міжнародної конкурентоспроможності національного регіону та її практичний вимір // Міжнародна економічна політика. - №4. - 2006. - С. 29-53. 2. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 312 с. 3. <http://www.feg.org.ua>

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

Н.І. Серебрякова,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

nadiyas88@mail.ru

ЕКОНОМІКО – СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМИСЛОВОСТІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Промисловість Харківського регіону представлена всіма основними видами діяльності, провідними з яких є виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів та машинобудування.

Протягом останніх 10 років спостерігалось щорічне нарощування обсягу промислової продукції за виключенням кризового 2009р., коли падіння випуску продукції проти попереднього року склало 20,3%. Загалом за 10 років випуск промислової продукції зріс у 1,8 раза.

У 2010р. порівняно з попереднім роком обсяг продукції збільшився на 5,8%. Із 12 основних видів діяльності зростання випуску продукції спостерігалось по 8.

У виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів випущено продукції на 6,5% менше, ніж у 2009р.

У машинобудуванні випуск продукції збільшився на 24,4%. У легкій промисловості приріст продукції становив 12,8%. Порівняно з 2009р. отримано приросту продукції в обробленні деревини та виробництві виробів із неї, крім меблів – 23,6%, металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів – 16,6%, хімічній і нафтохімічній промисловості – 4,9%.

Скорочення випуску продукції спостерігалось у виробництві іншої неметалевої мінеральної продукції, виробництві коксу і продуктів нафтоперероблення, целюлозно-паперовому виробництві, видавничій діяльності (на 5–13%).

За попередніми даними у 2010р. валовий регіональний продукт по Харківській області становив 99,9% рівня минулого року, індекс фізичного обсягу валової доданої вартості (ВДВ) порівняно з попереднім роком склав 100,2%.

По виробництву ВРП Харківська область займає одне з провідних місць серед регіонів України. У 2009р. на її долю припадало 6,5% всього

валового внутрішнього продукту держави. За цим показником область посідає 4 місце після м.Києва (18,6%), Донецької (11,4%) і Дніпропетровської областей (10,2%). У фактично діючих цінах валовий регіональний продукт, вироблений господарюючими суб'єктами області у 2009р., склав 58923 млн.грн.

Важливим показником, який характеризує рівень життя населення, є ВРП у розрахунку на душу населення. У 2009р. на одного мешканця області припадало 21228 грн. валового регіонального продукту (у середньому по Україні – 19832 грн.), що менше рівня попереднього року на 13,3%. Валова додана вартість (ВДВ) у фактичних цінах, створена господарюючими суб'єктами області в 2009р., склала 55129 млн.грн. Її обсяг, обрахований у цінах 2008р., зменшився на 11,9% (в середньому по Україні – на 12,6%).

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновокЮ що у виробництві ВДВ області домінує промисловість (добувна, переробна, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води), частка якої складала 21,6%.

Також вагомий внесок у створення валової доданої вартості області у 2009р. зробили підприємства, організації, установи, що належать до таких видів економічної діяльності як фінансова діяльність (16,2% від загального обсягу), торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (15,7%), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (11,4%), діяльність транспорту та зв'язку (9,7%).

Список літератури: 1. Гриньова В. М., Коюда В. О. Тлумачний словник економічних термінів: навчальний посібник. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003 – 184 с. 2. uprstat.kharkov.ukrtel.net – офіційний сайт головного управління статистики в Харківській області

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

А.С. Серeda,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
alina-sereda@ya.ru

МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ СТАНУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЕКСПОРТО – ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішнє середовище експортоорієнтованих підприємств ПуАТ «Харверст» та ПрАТ «Фінпрофіль» є нестабільним і характеризується високою мірою невизначеності. В зв'язку з цим лише якісний перспективний аналіз, тобто прогноз, який виступає важливим елементом діагностики може дати інформацію і визначити ймовірнісний стан в майбутньому з метою розробки ефективної стратегії розвитку та поведінки підприємства. Тому, метою роботи є представлений на рис. 1 алгоритм прогнозування стану зовнішнього середовища підприємства.

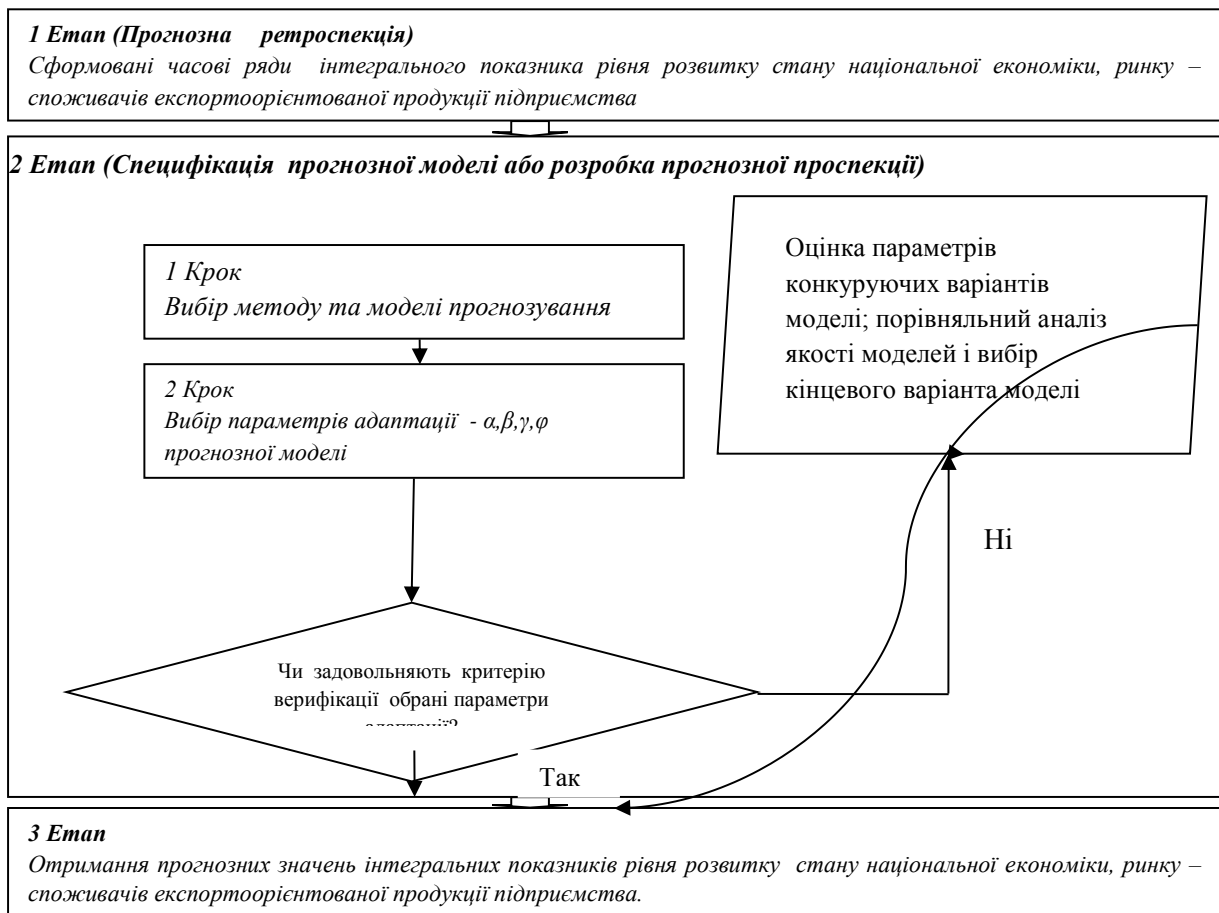

Рис. 1. Алгоритмічна модель прогнозування стану зовнішнього середовища підприємства

Вхідними даними першого етапу алгоритмічної моделі являються сформовані рівні часових рядів ретроспективних інтегральних показників рівня розвитку з 2000 - 2010 року національної економіки, ринку споживачів експортоорієнтованої продукції підприємства ПуАТ «Харверст» та ПрАТ «Фінпрофіль» – це ринку машинобудування та металообробки Білорусі та ринку будівельних матеріалів Білорусі, засновані на методі таксономії.

Специфікація прогнозної моделі орієнтована на розробку прогнозної перспекції (другий етап). Аналіз літературних джерел [1,2] підтверджує, що важливу роль в справі вдосконалення прогнозування грають адаптивні методи прогнозної екстраполяції, а саме метод експоненціального згладжування Брауна. Мета адаптивних методів полягає в побудові самоналагоджувальних моделей, які здатні враховувати інформаційну цінність різних членів часового ряду і давати досить точні оцінки майбутніх членів даного ряду. Оцінка і аналіз ретроспективних інтегральних показників стану зовнішнього середовища підприємства дає змогу висунути припущення про наявність трендової компоненти в рядах, але при цьому виникає необхідність будувати моделі, спираючись в основному на малу кількість найсвіжіших даних, наділяючи моделі адаптивними властивостями без можливості врахування сезонної складової. Важливим кроком специфікації прогнозної адаптивної моделі, згідно алгоритму, є вибір параметрів адаптації - α , β , γ , ϕ . Для формування висновку щодо можливості використання прогнозної моделі в дослідженні пропонується використання критерію *MAPE* по обраних параметрах адаптації. Конкуруючими методами є методи кореляційно-регресійного аналізу, за допомогою яких проводять аналітичне вирівнювання рядів динаміки, і слугують важливим інструментом передбачення значень майбутніх рівнів. Оцінка якості та вибір кращого варіанту моделі прогнозування здійснюється за допомогою таких критеріїв, як коефіцієнт кореляції, детермінації, критерій Стюдента, критерій Фішера [1,с.142-167].

Аналіз отриманих результатів свідчить про необхідність використання для прогнозування інтегрального показника рівня розвитку національної економіки та ринку будівельних матеріалів Білорусі - моделі експоненційного згладжування з демпфірованим трендом, бо значення *MAPE* (при $\alpha=0,5$, $\delta=0$, $\gamma=0,3$ $\phi=0,9$)=7,42% і *MAPE* (при $\alpha=0,2$, $\delta=0$, $\gamma=0,1$, $\phi=0,9$)=11,57% відповідно. За результатами середньої абсолютної відсоткової похибки підбір параметрів адаптації моделі прогнозування інтегрального показника рівня розвитку ринку машинобудування та металообробки Білорусі дав задовільні результати, бо значення *MAPE* >

20%, тому проводився підбір конкуруючих варіантів моделей прогнозування. Графічний аналіз даного показника в ретроспективі дав змогу висунути гіпотезу, про те, що в 2009 році спостерігається зсув у ряді, що може свідчити про вплив деякої якісної характеристики, тобто фіктивного фактору, який носить якісний характер, значення якого в спостереженнях не можливо виміряти за допомогою числової шкали. Побудована двох факторна лінійна економетрична модель з фіктивною змінною (1) являється адекватною в цілому по критерію детермінації і Фішера та може бути використана для прогнозування: критерій кореляції $R=0,86$ свідчить про тісний лінійний зв'язок між екзогенними та ендогенною змінними, параметри моделі значимі по критерію Стюдента.

$$Y=0,589760+0,023140t-0,367564d \quad (1)$$

Отже, в зведеній табл.1 представлені прогнозні значення інтегрального показника рівня розвитку стану зовнішнього середовища підприємства, отримані за допомогою адаптивних моделей та кореляційно – регресійного аналізу (третій етап).

Таблиця 1

Прогнозні значення інтегрального показника рівня розвитку стану зовнішнього середовища підприємства

Інтегральний показник рівня розвитку / прогнозне значення	2011 рік	2012 рік	2013 рік
I(національна економіка)	0,599224	0,603338	0,607041
I(ринок будівельних матеріалів Білорусі)	0,732229	0,750385	0,766726
I(ринок машинобудування та металообробки Білорусі)	0,384175	0,407315	0,42567

Аналіз отриманих прогнозних значень дає змогу ідентифікувати в майбутньому спадну чи висхідну тенденції розвитку на ринку споживачів продукції підприємства ПуАТ «Харверст» і ПрАТ «Фінпрофіль» та на вітчизняному ринку і, виходячи з цього, сформулювати стратегію подальшого розвитку підприємств, а також управлінські впливи щодо збереження висхідного розвитку підприємства.

Список літератури: 1. Ліbermanівські читання-2011: економічна спадщина та сучасні проблеми: Монографія / Під заг.ред. д-ра ек.наук, проф. Пономаренка В. С., д-ра ек.наук, проф. Кизима М. О. –Х.: ФОП Павленко О. Г.; ВД «ІНЖЕК», 2011.-336 с. 2. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: Монографія. –Х.: «ІНЖЕК», 2006.- 496 с.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвнева О.В.

Е.В. Серeda,

Харьковский национальный экономический университет

г. Харьков, Украина

slonik-sereda@mail.ru

СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ ПРЕДПРИЯТИЯ: СПЕЦИФИКА УЧЕТА

Развитие рыночных отношений в обществе привело к появлению целого ряда новых экономических объектов учета и анализа. Одним из них является капитал предприятия как важнейшая экономическая категория и, в частности, собственный капитал.

Собственный капитал – совокупность средств, принадлежащих хозяйствам предприятия на правах собственности, участвующих в процессе производства и приносящих прибыль в любой форме [1].

Собственный капитал образуется за счет непосредственного участия собственников в его формировании. При этом, создавая капитал предприятия, собственник частично теряет прямую связь с капиталом, и он фактически становится собственным капиталом предприятия, а не собственника. Собственный капитал предприятия включает различные источники ресурсов: уставный, резервный, добавочный капитал. Кроме этого в него включается нераспределенная прибыль, отдельные фонды целевого назначения и прочие резервы. К собственным средствам относятся все безвозмездные поступления и субсидии, выделяемые государством. Собственный капитал, как правило, вкладывается в долгосрочные имущественные ценности, а потому его капитализация достаточно высока, иногда приближаясь к 100% [1]. Формирование собственного капитала предприятия подчинено двум основным целям:

1. Формированию за счет собственного капитала необходимого объема внеоборотных активов. Сумма собственного капитала предприятия, авансированная в разнообразные виды его внеоборотных активов (основные средства; нематериальные активы; незавершенное строительство; долгосрочные финансовые инвестиции и др.), характеризуется термином собственный основной капитал.

2. Формированию за счет собственного капитала определенного объема оборотных активов. Сумма собственного капитала, авансированная в разнообразные виды его оборотных активов (запасы сырья, материалов и

полуфабрикатов; объем незавершенного производства; запасы готовой продукции; текущую дебиторскую задолженность; денежные активы и др.), характеризуется термином собственный оборотный капитал.

Собственный капитал предприятия может формироваться как за счет, внешних, так и за счет внутренних источников средств.

К внешним источникам формирования собственного капитала можно отнести:

- финансовые инструменты собственности,
- учредительные и паевые взносы,
- денежные средства государственного и местного бюджетов, а также внебюджетных фондов, используемые на безвозвратной и бесплатной основе,
- средства отраслевых целевых фондов, используемые на безвозвратной основе,
- средства ассоциаций, концернов, холдингов предоставляемые на безвозвратной основе,
- прочие виды безвозвратного и бесплатного предоставления средств.

К внутренним источникам формирования собственного капитала можно отнести:

- амортизационные отчисления,
- прибыль,
- прочие источники[5].

Позитивным моментом в учетной практике собственного капитала является:

- простота привлечения (зависит от собственников и не требует согласований с другими хозяйствующими субъектами),
- высокие возможности генерирования прибыли (не требует выплат ссудного процента),
- обеспечение финансовой устойчивости организации в долгосрочном периоде и снижение опасности банкротства.

К недостаткам следует отнести:

- ограниченность объема привлечений средств,
- высокая цена в сравнении с заемными источниками,
- неиспользуемая вероятность увеличения рентабельности за счет заемных средств [4].

Создание и нормальное функционирование предприятий любой формы собственности невозможно без формирования достаточного объема собственного капитала.

В целом, предприятие, использующее исключительно собственный капитал, является наиболее финансово устойчивым, но темпы его развития сдерживаются из-за неиспользования возможностей прироста прибылей на вложенные в основной капитал предприятия средства.

Список литературы: 1. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроэкономика. – СПб.: Питер, 2008. – 214 с. 2. Бугаян И.Р. макроэкономика. Ростов-н/Д: Феникс, 2006. 348 с. 3. Коюда П. М.: Макроэкономика. - Х., 2001. – 236 с. 4. Рабштина В.М. Макроэкономика. – Сумы, 2008. –311с. 5. Будаговская С.Микроэкономика и макроэкономика. – К., 2009. - 517с.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Серова И.А.

УДК 330.322.0.1

Т.А. Сокольська,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

tanya.soko00@yandex.ru

НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ

Дослідження проблеми інвестування економіки завжди знаходилося у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень [1].

Нинішня ситуація в Україні підтверджує ту відому істину, що коли назріла потреба у загальних змінах, тоді часткові перетворення зовсім нічого не дають, а то й ведуть до негативних результатів. Пожвавлення

економічної, у тому числі інвестиційної та інноваційної, діяльності і поліпшення, на цій основі, соціальних умов можливе тільки шляхом рішучих, комплексних, швидких, прозорих і послідовних ринкових реформ, які створять конкурентне середовище й нададуть економіці стимули ефективного розвитку. Проведення таких реформ неможливо без пожвавлення інвестиційної активності та діяльності країни. Основні напрямки економіко-статистичного аналізу інвестиційної діяльності країни включають: аналіз внутрішніх інвестицій через оцінку інвестицій в основний капітал та аналіз зовнішніх інвестицій через оцінку прямих іноземних інвестицій.

Проведений аналіз обсягів надходження інвестицій в основний капітал протягом останніх 8 років (рис. 1) [2], показав, що даний процес носить циклічний характер, який обумовлений кризовими явищами, які відбувалися в економіці країни. З рис.1. видно, що, протягом 2002-2010 рр. найбільша доля інвестицій в основний капітал надійшла в 2003 році – 131,3%, з них 5,5% за рахунок іноземних інвесторів. Найменше інвестицій надійшло в 2009 році – 58,5%, з них 4,5% іноземних. В 2010 році порівняно з 2009 роком кількість інвестицій в основний капітал значно зросла (з 58,5% до 99,4%). Найменша доля іноземних інвестицій надійшла в 2010 році і склала 2,3%. В Україні на сучасному етапі розвитку економіки необхідною умовою ефективності інвестиційної діяльності є відродження фінансово-кредитного та інвестиційного ринків. Економічного підсилення та активності інвестиційної діяльності можна досягти тільки шляхом створення ринку капіталів.

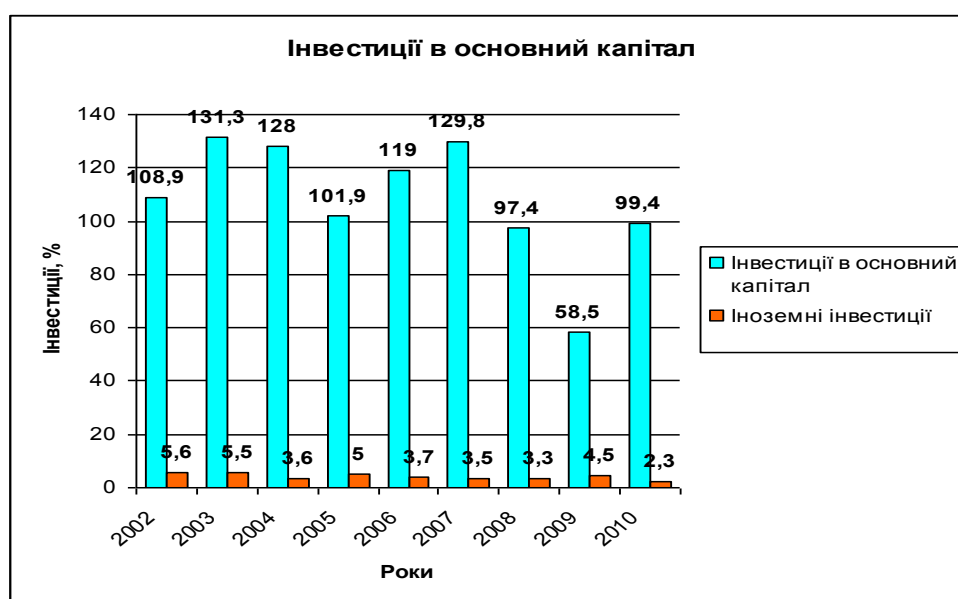

Рис.1. Інвестиції в основний капітал

Говорячи про іноземні інвестиції треба враховувати світовий досвід, головне тут: створення привабливого інвестиційного клімату; створення міжнародного образу країни як такої, що надає інвестору кращі, ніж інші країни, можливості.

Список літератури: 1. Гриньова В.М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності. Монографія / за заг. Ред.. Гриньової В.М. - Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. – 464 с. 2. Державний Комітет Статистики України [Електронний ресурс] - режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

УДК 314.13

Л.С. Тертишна,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
make-up.lili-t@mail.ru

ПРОГНОЗ НАРОДЖУВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Низький рівень народжуваності населення є одним з факторів, через які Україна щорічно посідає перші місця в п'ятірці списку країн з найбільшими темпами природного скорочення населення.

Демографічні тенденції та перспективи розвитку населення слід враховувати при розробці державної соціально-економічної стратегії. Передумовою розробки державної соціально-економічної стратегії є прогнозування чисельності та складу населення країни. Фахівці відділу дослідження проблем людського розвитку Ради з вивчення продуктивних сил НАН України розробили прогноз демографічного розвитку України до 2076 р. Він має кілька варіантів відповідно до вірогідних сценаріїв соціально-економічного розвитку України та можливих змін у державній соціально-демографічній політиці. При цьому прогнозом не передбачені варіанти стихійних лих, техногенних катастроф, широкомасштабних воєнних дій та інших катаклізмів в Україні або сусідніх державах.

Розробці прогнозу передував всебічний аналіз факторів, що впливають на демографічні процеси, глибокі дослідження перебігу

народжуваності, смертності, міграцій населення в Україні та глобальних світових тенденцій демографічного розвитку [2].

По даним дослідження відділу проблем людського розвитку НАН України для підтримування чисельності населення України на рівні 46 мільйонів необхідно досягнути показника сумарної народжуваності понад 3,3 уже в середині 2020-х років та постійного підтримування його на рівні вище простого відтворення (понад 2,2) до кінця 2030-х, що наразі мало ймовірно. Наближення народжуваності до рівня простого відтворення поколінь дозволить лише значно уповільнити темпи скорочення чисельності населення у першій половині XXI ст., а зупинити скорочення кількості жителів країни, за умови незмінності режиму відтворення та відсутності міграцій, - лише у 2080-х роках на рівні 33,3–37,5 млн., що також мало ймовірно [3].

Оскільки жоден із вітчизняних чи міжнародних демографічних прогнозів не передбачає істотного зростання народжуваності (причому не лише для України, а й для будь-якої країни світу), то чітко зрозуміло, що стимулювання народжуваності не може й не повинно бути єдиним інструментом демографічної політики. Зокрема зменшити гостроту демографічної ситуації можна завдяки зниженню рівня смертності, особливо серед молоді та осіб працездатного віку. Зниження смертності в цих вікових групах певний час сприятиме омолодженню вікової структури населення та покращенню співвідношення між працездатними і непрацездатними віковими групами [1]. Знизити деформованість вікової структури можна за допомогою проведення виваженої міграційної політики, наприклад сприяння імміграції в Україну осіб 1995–2005 років народження. Сучасна вікова структура українського населення дуже деформована. Результати демографічних прогнозів вказують на те, що події XX ст. настільки сильно позначилися на демографічному потенціалі України, що впливатимуть на динаміку чисельності її населення упродовж найближчих двох століть.

Список літератури: 1. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) / за ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007.– 328 с. 2. www.conf-cv.at.ua. 3. www.nas.gov.ua

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

Я.М.Турукало,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
turukalo_yana92@rambler.ru

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ПОВ'ЯЗАНИХ З ПІДВИЩЕННЯМ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Зростання масштабів безробіття, розвиток вимушеної, неповної та неформальної зайнятості, нелегальної трудової міграції є свідченням того, що в умовах ринкової економіки в Україні ще не створено ефективних механізмів перерозподілу робочої сили, в результаті чого формування національного ринку праці відбувається вкрай повільно. Отже держава зацікавлена у підвищенні рівня зайнятості населення.

Вирішення цього питання можливе за умови виходу стимулювання попиту. Серед основних напрямків проведення такої політики можна виділити:

- стимулювання зростання експорту. Це може призвести до зростання обсягів виробництва і, відповідно, - зайнятості на них;
- підтримка і заохочення інвестицій у реконструкцію підприємства з метою підвищення конкурентноздатності продукції.
- створення умов для скорочення пропозиції праці. Очевидно, що чим менше людей претендують на робочі місця, тим легше знайти роботу навіть за умови того ж числа вільних робочих місць.
- створення умов для зростання самозайнятості. Зміст такого роду програм полягає в тому, що людям допомагають відкрити власну справу, щоб вони могли прокормити себе і свою сім'ю, навіть якщо їм не вдається знайти роботу за наймом.

Реалізація програм підтримки молодих працівників. Для допомоги молоді можуть використовуватися різні методи: економічне стимулювання молодіжної зайнятості; створення спеціальних фірм, які пропонують роботу саме молоді, створення центрів навчання молодих людей тим професіям, шанси на зайнятість у яких найбільш високі.

Державна політика в сфері зайнятості повинна бути спрямована на створення нових робочих місць. Вона повинна сприяти росту зайнятості населення. За рахунок використання непрямих економічних важелів:

податкових пільг, розвитку малого та середнього бізнесу, залучення іноземних інвестицій тощо.

Однак запропоновані державою програми скорочення безробіття не можуть цілком його ліквідувати. Позитивний результат можна отримати лише при загальному поліпшенні економічної ситуації в країні.

Список літератури: 1. Аналіз стану ринку праці як необхідна складова прогнозування потреб кадрів робітників – <http://www.ukrdeti.com/firstforum/m6.html>. 2. Офіційний сайт Міністерства зайнятості та соціальної політики // <http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index>. 3. Указ Президента України №1124/2009 від 29.12.2009 р. "Про стан соціально-демографічного розвитку, охорони здоров'я і ринку праці в Україні" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.yurist-online.com/laws/10373>. 4. Региональный аспект безработицы в Украине // <http://www.kiev-diplom.com/14-regionalnij-aspekt-bezrobittya-v-ukrayini.html>. 5. Официальный сайт Госкомстата Украины - <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Гриневич Л. В.

УДК 314.114(477)

А. М. Удовиченко,
*Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
anne2302@inbox.ru*

ПРИРОДНИЙ РУХ ТА ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

У результаті народжуваності й смертності відбувається процес безперервного відновлення населення, що одержало назву «відтворення», яке охоплює природний рух населення, кількість зареєстрованих шлюбів, середню тривалість життя.

Природний рух населення – це зміна чисельності і складу населення в результаті народжуваності і смертності без врахування механічного переміщення (міграції). Основними статистичними показниками природного руху виступають коефіцієнти смертності, народжуваності, природного приросту населення.

Найважливішими факторами, що впливають на природний рух та відтворення населення є: соціально-економічні умови життя населення

(грошові доходи і витрати населення, забезпеченість постійною роботою, розвиток системи охорони здоров'я, забезпеченість житлом, рівень освіти); політичні чинники; екологічні умови життя; релігійні й етнічні особливості.

Однією з основних демографічних проблем сучасної України є зниження кількості населення. Демографічна ситуація в Україні є критичною. Так, за даними Держкомстату України у 1990 р. чисельність населення країни складала 51,5 млн. осіб, а станом на 01.10.2011 р.- 45,7 млн. осіб [1].

Якщо проводити ретроспективний аналіз чисельності населення, то можна відмітити, що у минулому сторіччі основним чинником зниження населення в Україні був зовнішній фактор, пов'язаний з війнами та стихійним лихом. В умовах сьогодення основні фактори зниження чисельності населення України інші. Безпосередньо зниження чисельності населення країни здійснюється за двома основними причинами: старіння нації через економічні проблеми у державі, а також через вплив екологічних факторів. Так, за даними офіційної статистики [1], у січні-жовтні 2011 року загальні коефіцієнти на 1000 осіб наявного населення склали: народжуваності - 10,9, смертності – 14,5, природного приросту – 3,6. За відповідний період минулих років аналогічні коефіцієнти склали: у 2010 році – 10,9, 15,3, -4,4; у 2009 році – 11,3, 15,3, -4,0; у 2008 році – 11,0, 16,3, -5,3 відповідно. Як видно з наведених даних, протягом останніх років спостерігається природне скорочення населення, тобто перевищення чисельності померлих над чисельністю народжених, але динаміка цього скорочення дещо уповільнюється у 2011 році, що свідчить про невелике поліпшення демографічної ситуації.

В сучасних умовах в Україні людина знаходиться під захистом держави з моменту її народження. Це здійснюється органами соціального страхування через виплати у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності у зв'язку з вагітністю та пологами; при народженні дитини (за черговістю народжень); по догляду за дитиною до досягнення нею певного віку, допомогу на дітей, які перебувають під опікою, допомогу дітям-інвалідам, допомогу малозабезпеченим сім'ям, одноразову допомогу дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування. Таким чином, є незаперечним, держава піклується про своє майбутнє і приділяє увагу вирішенню такого важливого соціального питання, як забезпечення відновлення населення [2].

Як зазначають фахівці, які займаються проблемами відтворення населення, Україна також знаходиться у скрутному положенні стосовно, рівня материнської смертності, дитячої смертності та кількості абортів. Але, за останні роки в Україні досягнуто вагомий прогрес по забезпеченню репродуктивних прав людини та забезпеченню відповідних медичних програм. Наприклад, діє державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» до 2015 року, спрямована на подолання глибокої економічної кризи. Мета даної програми спрямована на поліпшення репродуктивного здоров'я населення як важливої складової загального здоров'я, що значно впливає на демографічну ситуацію та забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

Список літератури: 1. <http://www.ukrstat.gov.ua>. 2. Шахман Н. В. Відновлення населення як складова внутрішньої функції держави / Н. В. Шахман // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 430–433 [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09snvvfd.pdf>

Науковий керівник: к. е. н., доц. Аксьонова І. В.

УДК 330.15

О. С. Филоненко,
Харьковский Национальный Экономический Университет
г. Харьков, Украина
fillena91@rambler.ru

АНАЛИЗ МЕТОДОВ СТАТИСТИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ

На сегодняшний день в мире нет практически ни одного государства, которое не пыталось бы в той или иной мере решить проблему защиты окружающей среды. Однако для этого необходима определенная статистическая информация. Существует множество методов анализа воздействия экономической деятельности на природную среду и обратного влияния природной среды на экономическую деятельность, а также оценки ущерба от загрязнения окружающей среды и эффективности природоохранных мероприятий.

Окружающая среда – природные условия в конкретно избранном месте и экологическое состояние данной местности.

Научный метод – совокупность основных способов получения новых знаний и методов решения задач в рамках любой науки.

Статистический метод – совокупность методов количественного определения общих свойств и характера взаимосвязи варьирующих экологических явлений и процессов с помощью специального математического аппарата.

Экологический мониторинг – это комплексная система наблюдений за состоянием окружающей среды, оценка и прогноз изменений ее состояния под воздействием природных и антропогенных факторов.

Природопользование – использование природной среды для удовлетворения экологических, экономических, культурно-оздоровительных потребностей общества.

Анализ литературы позволил выделить следующие методы исследования состояния окружающей среды (рис. 1).

1. Группы методов исследования состояния окружающей среды

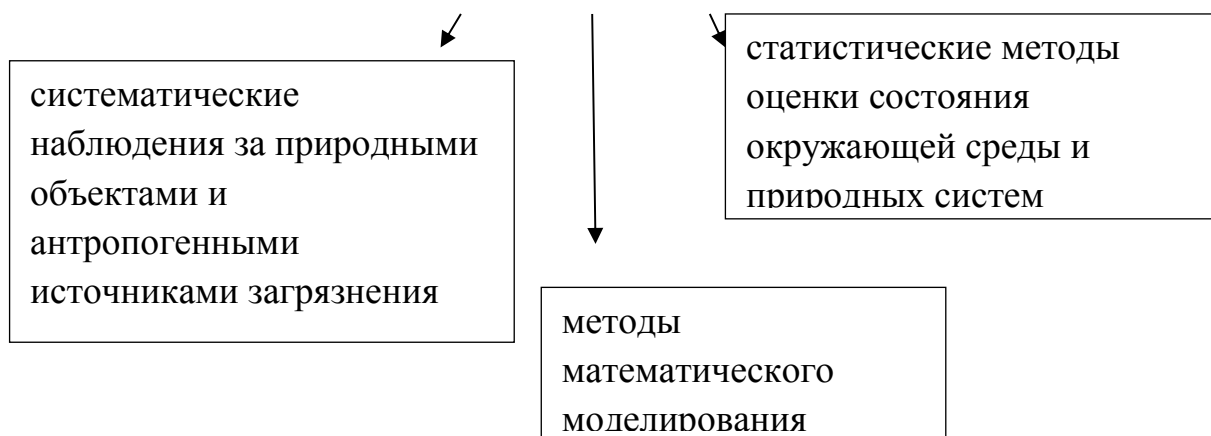

Рис. 1. Методы исследования состояния окружающей среды

Важным элементом исследования окружающей среды является непрерывное наблюдение за состоянием окружающей среды – экологический мониторинг.

Он включает в себя наблюдения за объектами природной среды, природными ресурсами, растительным и животным миром, природно-техническими системами и источниками техногенного загрязнения, а также оценку и прогноз изменений состояния природной среды и происходящих в ней под влиянием антропогенной деятельности процессов.

Стадии применения статистических методов представлено на рис. 2.

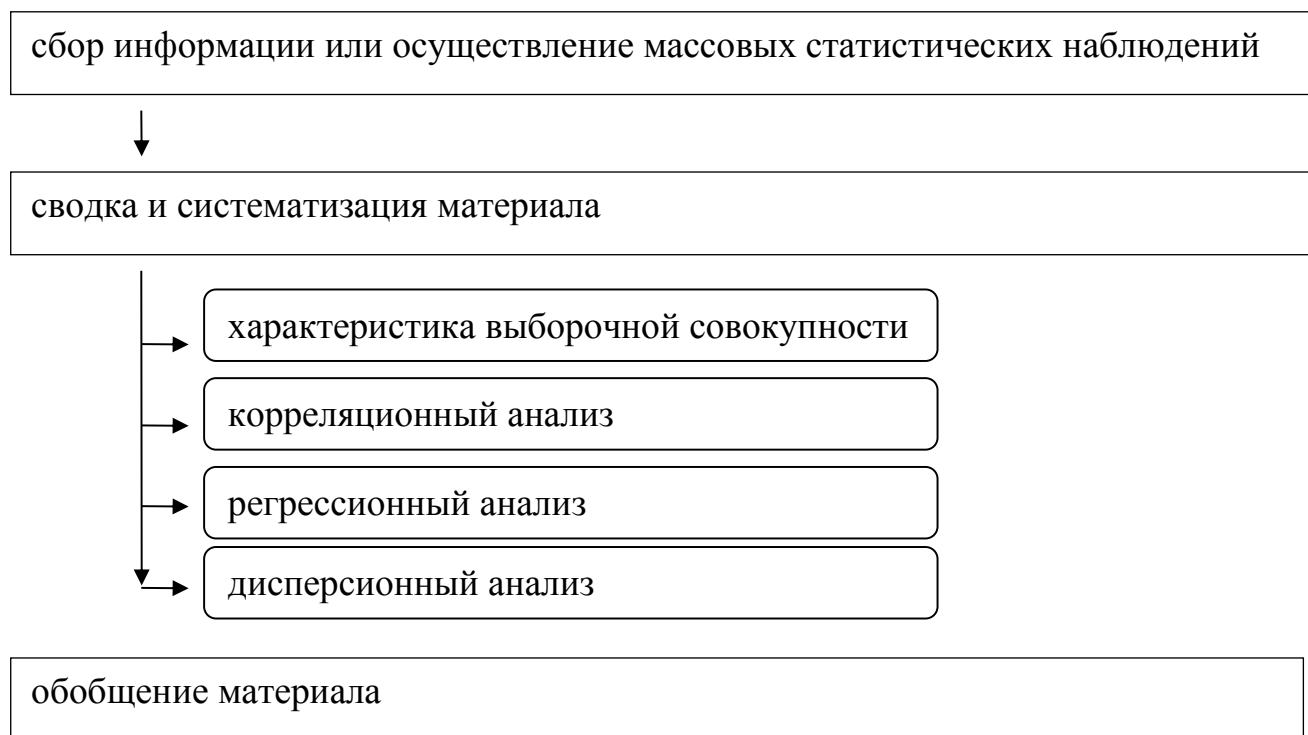

Рис.2. Стадии применения статистических методов

Применение данных методов позволяет получить реальную оценку состояния окружающей природной среды, динамику развития ее компонентов и выявить факторы, которые позволят обеспечить достижение целевых показателей. На основе полученной статистической информации вырабатывается и реализуется экономическая стратегия, направленная на совершенствование системы природопользования и снижение негативных последствий антропогенной нагрузки на окружающую природную среду и ее компоненты.

Список литературы: 1. Горлицкий Б., Бакуменко В. Методические подходы к формированию экологической статистики // Экономика природопользования/ Под ред. Хенса Л., Мельника Л., Буна Э. К.: Наукова думка, 1998.– с. 319. 2. Рыбалов Д.А. Качество окружающей среды: методические подходы оценки. М.: Экологическая экспертиза, 2001. 3. Экономика природопользования / Под ред. Л. Хенса, Мельника Л., Буна Э.. Киев: Наукова думка, 1998.– 480 с.

Научный руководитель: Шаповалова В.А.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Машинобудування - важлива галузь промисловості розвинутих країн світу. Воно значною мірою визначає не лише галузеву структуру промисловості, а й її географічне розміщення. Рівень розвитку машинобудування є одним з основних показників економічного і, насамперед, промислового розвитку країни. Велике значення машинобудування в народногосподарському комплексі визначається тим, що воно виробляє знаряддя праці як для галузей, що виготовляють засоби виробництва, так і для галузей, які виробляють предмети споживання, а також самі предмети споживання (легкові автомобілі, побутову техніку, телевізори, радіоприймачі, відеотехніку, годинники тощо). Крім того, машинобудування виробляє різноманітне устаткування для будівництва, транспорту, зв'язку, торгівлі, спецобладнання для невиробничих галузей, а також продукцію оборонного призначення. В розвинутих країнах світу машинобудування, як правило, визначає їх експортний потенціал і забезпечує від 32 до 40% всього експорту [2]. У табл. 1 наведено значення індексів продукції машинобудування. Бачимо, що у 2010 році порівняно з 2009 рівень обсяг виробництва продукції машинобудування зріс на 34,5%, окремо по видам: виробництво машин та устаткування зросло на 21,1%, виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування збільшилося на 21,1%, а виробництво тракторних засобів та устаткування збільшилося на 60,7%.

Таблиця 1

Індекси промислової продукції машинобудування

	грудень 2010 до лист. 2010	грудень 2010 до грудня 2009	2010 до 2009	2009 до 2008
Машинобудування	107,6	138,9	134,5	55,1
Машини та устаткування	102,7	125,4	121,1	62,4
Електричне, та оптичне устаткування	97,8	127,5	121,1	71,8
Транспортні засоби та устаткування	117,9	158,6	160,7	42,1

Та ці прогнози не надто позитивні, адже якщо брати до уваги те, що рівень виробництва у 2009 році порівняно з 2008 зменшився по усім видам виробництва в середньому на 44,9%, тож бачимо, що у 2010 році по відношенню до 2008 рівень виробництва основної машинобудівної продукції не зріс, а навіть зменшився. Враховуючи високу залежність машинобудівної галузі від традиційних зовнішніх ринків збуту продукції та низький рівень диверсифікації зовнішніх ринків, даний фактор виступає суттєвим обмеженням щодо розвитку машинобудування [1]. Машинобудівна галузь промисловості має значну вагу у загальному обсязі промисловості України (рис.1).

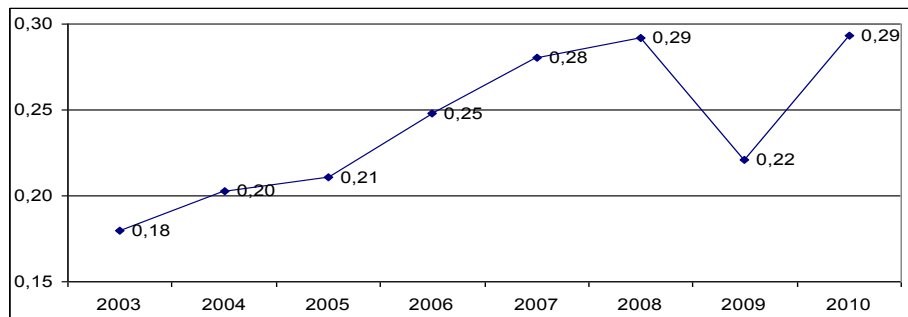

Рис. 1. Доля машинобудування у загальному обсязі переробної промисловості, %

Бачимо, що з роками доля машинобудівної промисловості збільшується, що свідчить про достатньо стабільний розвиток основних галузей машинобудування на території України. Отже, в Україні є багато передумов для розвитку машинобудівної галузі промисловості. У перспективі розвитку необхідно розширити асортимент продукції машинобудування, інтенсифікувати процеси оновлення машинобудівної продукції й технічного переоснащення галузей промисловості [4]. Важливим завданням розвитку даної промисловості є компенсація вибуваючи потужностей за рахунок завершення вже початого будівництва і реконструкцій ряду підприємств. Це дасть змогу дещо сповільнити спад виробництва, а потім стабілізувати випуск даної продукції і створити передумови для зростання завдяки будівництву нових підприємств.

Список літератури: 1. Розміщення продуктивних сил: Підручник / За ред. В.В.Ковалевського. 2. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник: А.А.Мазаракі, Є.М. Воронова - К.,2006. 3. <http://ukrstat.gov.ua> 4. <http://ukrexport.gov.ua>.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

С.О. Чеканов,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
simba.65@mail.ru

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок держави відіграє важливу роль у економічних перетвореннях, що відбуваються у світі й кожній країні. Він забезпечує функціонування всіх сфер економіки, а також усієї системи суспільно-економічних відносин. Аналіз цінних паперів та фондового ринку є індикатором економіки та успішного проведення ринкових реформ у державі. Він створює важливий компонент сучасного механізму економічного регулювання, надає економіці певної гнучкості та мобільності.

Проведемо дослідження випуску та обігу цінних паперів в Україні за 2008-2010 роки. В період 2007-2010 років на ринку цінних паперів України здійснювалися емісія та обіг таких видів цінних паперів: акції, облігації підприємств, облігації місцевих позик, похідні цінних паперів, цінні папери інститутів спільного інвестування, а також сертифікати фондів операцій з нерухомістю (рис. 1).

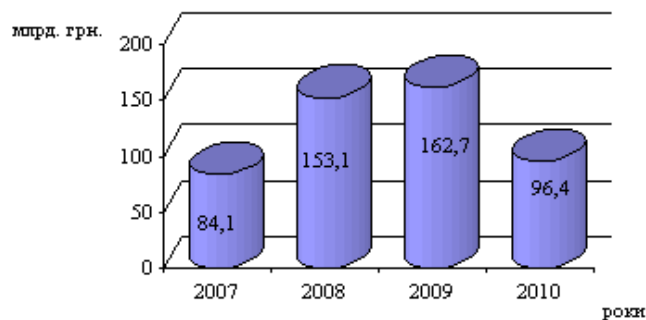

Рис. 1. Динаміка випуску цінних паперів в Україні за 2007-2010 роки

Як свідчать наведені на рис.1 дані у період 2007-2009 років на ринку цінних паперів України спостерігалася чітка тенденція щодо зростання обсягів зареєстрованих випусків цінних паперів. Так темпи зростання склали в 2008 році 182,0%, в 2009 році – 106,3% до попереднього року. Однак у 2010 році порівняно з 2009 роком обсяги випуску цінних паперів в Україні скоротилися на 40,7%, або на 66,3 млрд. грн., що, пов'язано, перш за все, з фінансово-економічною кризою [4].

Дані щодо зареєстрованих обсягів випуску цінних паперів в Україні за 2008-2010 роки свідчать про те, що в 2010 році порівняно з 2008-2009 роками відбулося скорочення випуску всіх видів цінних паперів. Так у 2010 році порівняно з 2008 роком обсяги випуску цінних паперів скоротилися [2].

Дані 2010 року свідчать, що найбільшу питому вагу в загальному обсязі емісії цінних паперів займали акції (43,0%), друге місце в структурі загального випуску займають інвестиційні сертифікати пайових інвестиційних фондів (38,0%). Облігації підприємств та акції корпоративних інвестиційних фондів в досліджуваному році в загальному обсязі емісії цінних паперів склали відповідно 9,8% та 9,2% [1].

У 2008 році найбільшу частку у випуску цінних паперів України займали інвестиційні сертифікати пайових інвестиційних фондів (42,7%), а питома вага акцій була 30,2% (друге місце). У 2009-2010 роках частка акцій в загальному обсязі емісії цінних паперів зростає (склала відповідно 62,1% та 43,0%) і вони зайняли вже перше місце в загальному обсязі цінних паперів. Аналізуючи структуру обсягів випуску цінних паперів в Україні за 2008-2010 роки слід також зазначити, що в даний період зберігається тенденція щодо частки кожного з інших видів цінних паперів в загальних обсягах їх емісії [3].

Отже, проведений аналіз випуску та обігу цінних паперів в Україні за 2008-2010 роки дає можливість визначити тенденції та характерні їх особливості в сучасних фінансово-економічних умовах. Останнім часом ми маємо можливість спостерігати позитивні тенденції в розвитку фондового ринку.

Список літератури: 1. Кубах Т.Г. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів України / Т.Г. Кубах // Держава та регіони. – 2009. - № 6. – С. 111-114. 2. Мигашко В. Ринок цінних паперів в Україні / В. Мигашко // Вісник Національного банку України. - № 3. – 2008. – С. 16-18. 3. Сушко Р. Біржовий ринок цінних паперів у 2010 році: зростання на фоні концентрації торгів / Р. Сушко // Україна Бізнес Ревю. – 31 січня 2011. - №5. – С. 5. 4. Фондовий ринок: аналітика від АРІФР // Економіст. – 2010. - № 1. – С. 10-11. 5. Звіт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – К., 2010. – 83 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ

Відомо, що у всіх країнах світу існує диференціація розвитку, це явище повністю природне, але все ж таки воно заважає нормальному розвитку економіки. Україна не є виключенням, уряд нашої країни також намагається боротися з цим процесом. Існує ряд індикаторів нерівномірності розвитку, таких як обсяг ВВП на душу населення, обсяг ВРП, заробітна плата та інші. Детальніше розглянемо заробітну плату. У ній відображуються стосунки виробництва і розподілу, взаємодії різних носіїв економічних інтересів, міра розвитку продуктивних сил і зрілості виробничих стосунків і багато інших аспектів життя суспільства.

Становлення в Україні економіки ринкового типу зумовлюється необхідністю формування нового по суті механізму регулювання заробітної плати, адекватного умовам перехідної економіки. За роки незалежності в нашій країні здійснювалися спроби по знаходженню оптимальної стратегії регулювання заробітної плати, розроблялись різні законопроекти постанови, проте, як свідчать факти, це так і не привело до бажаного результату.

На рис.1 представлено заробітну плату по регіонам України за період січень-жовтень 2011 року.

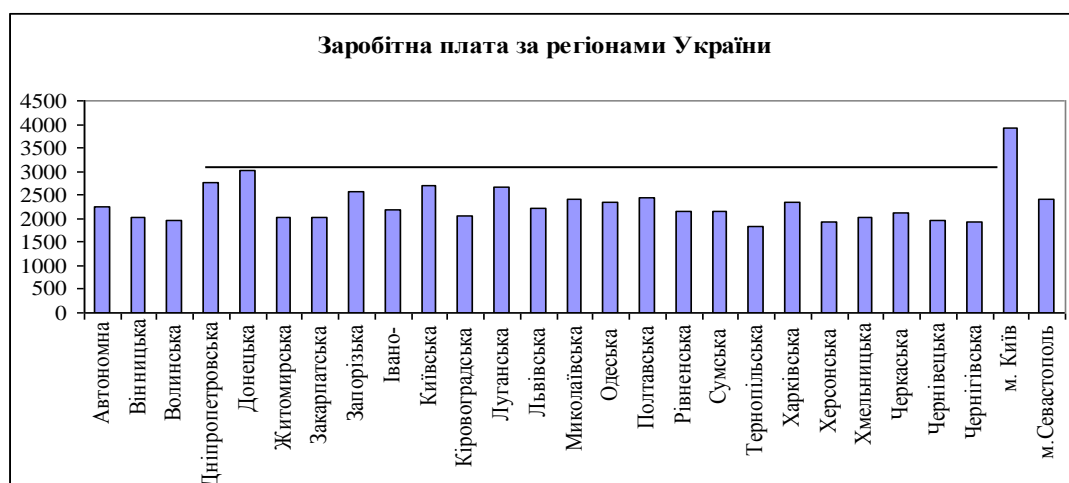

Рис. 1. Середня заробітна плата за регіонами України за період січень-жовтень 2011 року

З рис.1 видно, що перше місце за рівнем даного показника, серед 27 регіонів України, посідає місто Київ, на другому місці – Донецька область, а за нею йде Дніпропетровська, інші області значно не виділяються з поміж загальної картини. Також на графіку горизонтальною лінією зображено рівень середньої заробітної плати по Україні. Більшість регіонів не перевищують цей показник, навіть навпаки.

В світі існує стійка тенденція до того, що доходи в столиці країни перевищують доходи на периферії, незначне відхилення вважається нормальним та природім. За даними Держкомстату про середню заробітну плату, на рис. 2 розглянемо результати співставлення заробітної плати в столиці та регіонах.

Рис. 2. Співвідношення середніх заробітних плат по регіонам з середньою заробітною платою по м. Києву

Виходячи з графіку видно, що лише ті ж самі регіони- лідери, такі як Донецький, Дніпропетровський та Київський регіони, не перевищують відмітку в 1,5 рази, всі інші мають різницю в доходах в порівнянні зі столицею значно більшу. Це свідчить про нагальну необхідність в виваженій та точній політиці регулювання заробітної плати в країні, необхідно зупинити процес росту такої диференціації між регіонами.

Саме для цього в Україні створено програму розвитку депресивних регіонів та територій, якщо точніше, то ще в 2004 р. був розроблений проект Закону «Про стимулювання розвитку регіонів. А в червні 2006 р. на підставі Закону і ряду інших документів була затверджена "Державна стратегія регіонального розвитку до 2015 року". Якщо до 2015 року ця програма буде визначена урядом країни як пріоритетна і до неї будуть докладатися не тільки фінансові кошти, а й зусилля, то можливо вже на

кінець дії цієї стратегії Україна буде на шляху подолання не тільки диференціації заробітної плати в регіонах, а й диференціації регіонів в цілому.

Список літератури:1.<http://ukrstat.gov.ua/>2. <http://mojazarplata.com.ua>
3. Державна стратегія регіонального розвитку до 2015 року 4. Колот Л. Організаційно-економічний механізм регулювання заробітної плати в Україні: стан, шляхи вдосконалення.// Економіст. - 2002. - №9.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвська О.В.

УДК 65.011.332(477)

І.В. Чанкіна,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
ira_chankina@ukr.net

АЛГОРИТМ АДАПТАЦІЇ ІМІТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки України вітчизняні підприємства потребують формування таких управлінських рішень, що дозволяють оперативно реагувати на неоднорідний вплив зовнішнього середовища. З цією метою доцільно використовувати методи і моделі, що віддзеркалюють динаміку процесів які відбуваються як на самому підприємстві так і у зовнішньому середовищі. Саме методи імітаційного моделювання дозволяють аналізувати динаміку протікання процесів в ретроспективі та перспективі, а також розглядати різні сценарії розвитку підприємства. Метою роботи є формування адаптованої імітаційної моделі для побудови сценаріїв розвитку різних промислових підприємств.

В основу побудови імітаційної моделі доцільно покласти концепцію системної динаміки Форреста, тобто потокову концепцію [1, 2, 3]. Такий вибір зумовлений необхідністю отримання функціональних залежностей між показниками економічного розвитку підприємства, що в свою чергу дозволяє розробити універсальну імітаційну модель, яка може бути адаптована для прийняття рішень різних промислових підприємствах.

Розробка концептуальної моделі полягає в формуванні комплексу залежностей між рівневими, потоковими, додатковими змінними та системою коефіцієнтів (параметрів моделі). Класифікація змінних базується на аналізі літературних джерел [2, 3] та фінансово-економічної звітності підприємств [4]. Метою адаптації імітаційної моделі є розробка на основі базової моделі її адаптивної форми шляхом виявлення ступеня відповідності розроблених співвідношень між змінними, реальними процесами на конкретних підприємствах, що досліджуються. На основі алгоритму запропонованого в роботі [3] і з урахуванням мети дослідження було розроблено алгоритм адаптації імітаційної моделі (рис. 1).

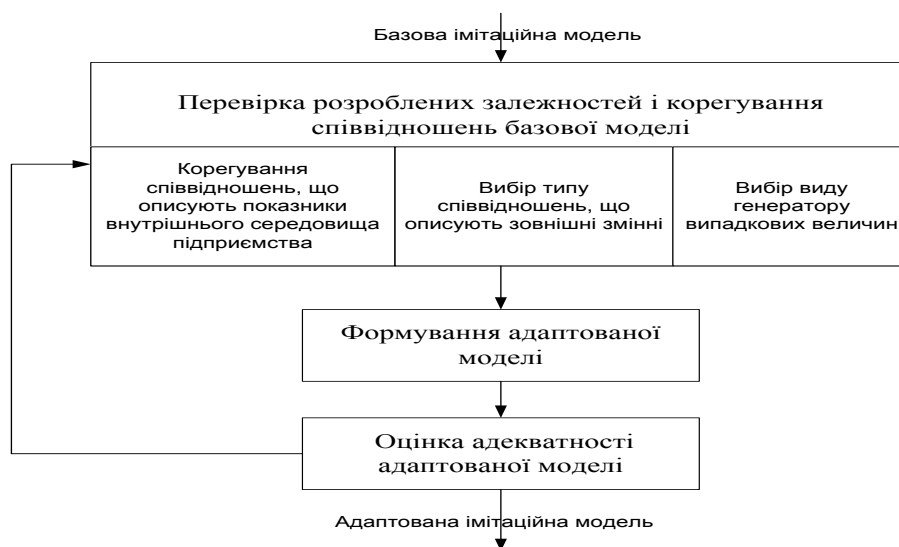

Рис. 1. Алгоритм адаптації імітаційної моделі

Запропонований алгоритм дозволяє сформувати адекватну імітаційну модель, що відповідає особливостям функціонування конкретного підприємства і є інструментом для формування коректних управлінських рішень.

Список літератури: 1. Мировая динамика: Пер. с англ. / Д. Форрестер. – М.: ООО «Издательство АСТ; СПб.: Terra Fantastica, 2003. – 379 с. 2. Моделирование финансовых потоков предприятия в условиях неопределенности: Монография / Клебанова Т.С., Гурьянова Л.С., Богониколос Н., Кононов О.Ю., Берсуцкий А.Я. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2006. – 312 с. 3. Раевна Е.В. Алгоритмическая модель формирования сценариев управления развитием предприятия // Бизнесинформ № 1-2'2007. – С. 113–122. 4. <http://www.smida.gov.ua/>

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раевна О.В.

И.С. Черный,

Харьковский национальный экономический университет

г.Харьков, Украина

Igor160292@mail.ru

ОЦЕНКА ТОЧНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ

Реформы, которые направлены на глобализацию и интеграцию в мировом сообществе, приводят к масштабным преобразованиям в структуре как экономики так политики. Происходящие одновременно качественные изменения: возникновение новых технологий, информатизация требуют внесения корректив в «классические» модели экономического развития. В этих условиях анализ и оценка точности экономических показателей приобретает особое значение.

В научных исследованиях существует различное понимание точности: в математике - это одна из характеристик качества измерения, отражающая близость к нулю погрешности результата измерения; в технике - степень приближения истинного значения параметра процесса, вещества, предмета к его номинальному значению, а в экономике - степень приближения результата расчета к действительному значению исследуемого показателя.

Как в теории, так и на практике каждый показатель выполняет определенную оценочно-аналитическую функцию, т.е. имеет определенное назначение, отражать те или иные экономические связи. По мнению А.П. Ковалева, точность определения экономических показателей целесообразно исследовать с позиций функционального подхода, сущность которого заключается в отражении взаимодействия элементов системы с точки зрения выявления их внутренних и внешних характеристик [1]. Очевидно, что чем лучше в методологическом смысле экономический показатель отражает действительные количественные отношения и связи в экономических явлениях, тем выше его достоверность, которая зависит от достоверности его составляющих и правильности методологии его исчисления.

Многообразие социально-экономических задач обуславливает существование множества неоднородных частных показателей, развивающихся в разных направлениях и имеющих различную значимость.

Следовательно, возникает необходимость определения точности и адекватности этих показателей. В экономических исследованиях точность показателей можно увеличить, используя агрегирование, т.е. объединение, укрупнение показателей по какому-либо признаку. Общая сущность агрегирования - в соединении однородных или принимаемых за однородные элементы, в более крупные. Базовыми способами агрегирования, являются: суммирование показателей; представление группы укрупненных показателей через их среднюю; использование взвешивающих коэффициентов в качестве весов.

В аналитической практике переход к агрегированной модели применяется с целью приближения важнейших результирующих показателей исходной модели к реальным ситуациям.

Использование агрегирования дает возможность с наименьшими потерями информации привести несравнимые пространственные и временные данные к сопоставимому виду. В этом случае возникает задача разработки и совершенствования методов получения агрегированных показателей, что успешно может быть решено с помощью статистических исследований.

Базой использования статистических методов, отражающих реальность социально-экономической ситуации являются: анализ существующих методов агрегирования экономических показателей с целью выявления их достоинств и недостатков; разработка методик построения агрегированных экономических показателей.

Список литературы: 1. Лившиц В.Н., Френкель А.А. Использование обобщенных показателей при оптимизации системы «отрасль - производственный объект». - Новосибирск: Наука, 1978. 2. Малинецкий Г.Г., Потапов А.Б. Нелинейность. Новые проблемы, новые возможности // Новое в синергетике. Загадки мира неравновесных структур. - М.: Наука, 2005. 3. Бессонов В.А. Методы исследования эволюционирующих парных взаимосвязей между социально-экономическими макроэкономическими показателями. - М.: ВЦ РАН, 2003.

Научный руководитель: к.э.н., доц. Серова И.А.

СТАТИСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Важливою умовою зростання економіки України є підвищення рівня зайнятості населення, оскільки завдяки трудовій діяльності людини створюється національне багатство та добробут країни. Зайнятість населення є невід'ємною складовою економічного устрою будь-якої країни, основою економічних процесів й економіки загалом. З переходом України до соціально орієнтованої економіки, формуванням нової стратегії розвитку державної статистики відбулися якісні зміни у підходах до сутності категорії зайнятості населення та її оцінки. Це активізує перегляд підходів до реалізації державної політики зайнятості та вимагає принципово нової статистичної інформації стосовно процесів, що відбуваються на ринку праці. Підвищення ролі зайнятості населення вимагає нових підходів до її статистичної оцінки [1]. Інформація про стан зайнятості населення є підґрунтям для розробки та втілення ефективної стратегії соціально-економічного розвитку окремого регіону чи країни в цілому. Показники зайнятості населення та їх динаміка характеризують ефективність структурних перетворень, а також використовуються для вивчення взаємозв'язків між соціально-економічною політикою та рівнем життя, демографічною ситуацією та диференціацією суспільства.

Оскільки праця є одним з найбільш динамічних факторів виробництва, це потребує формування нових наукових підходів до статистичного дослідження зайнятості населення, вивченні його методичних та організаційних засад, моніторингу та прогнозування. Наукове дослідження проблеми зайнятості населення складає одне з найважливіших завдань статистичної науки і практики на сучасному етапі розвитку держави [2].

Розглянувши зайнятість населення як об'єкт статистичного вивчення, виділимо ту послідовність дій, яку необхідно виконати для формування статистичного забезпечення аналізу зайнятості (рис. 1).

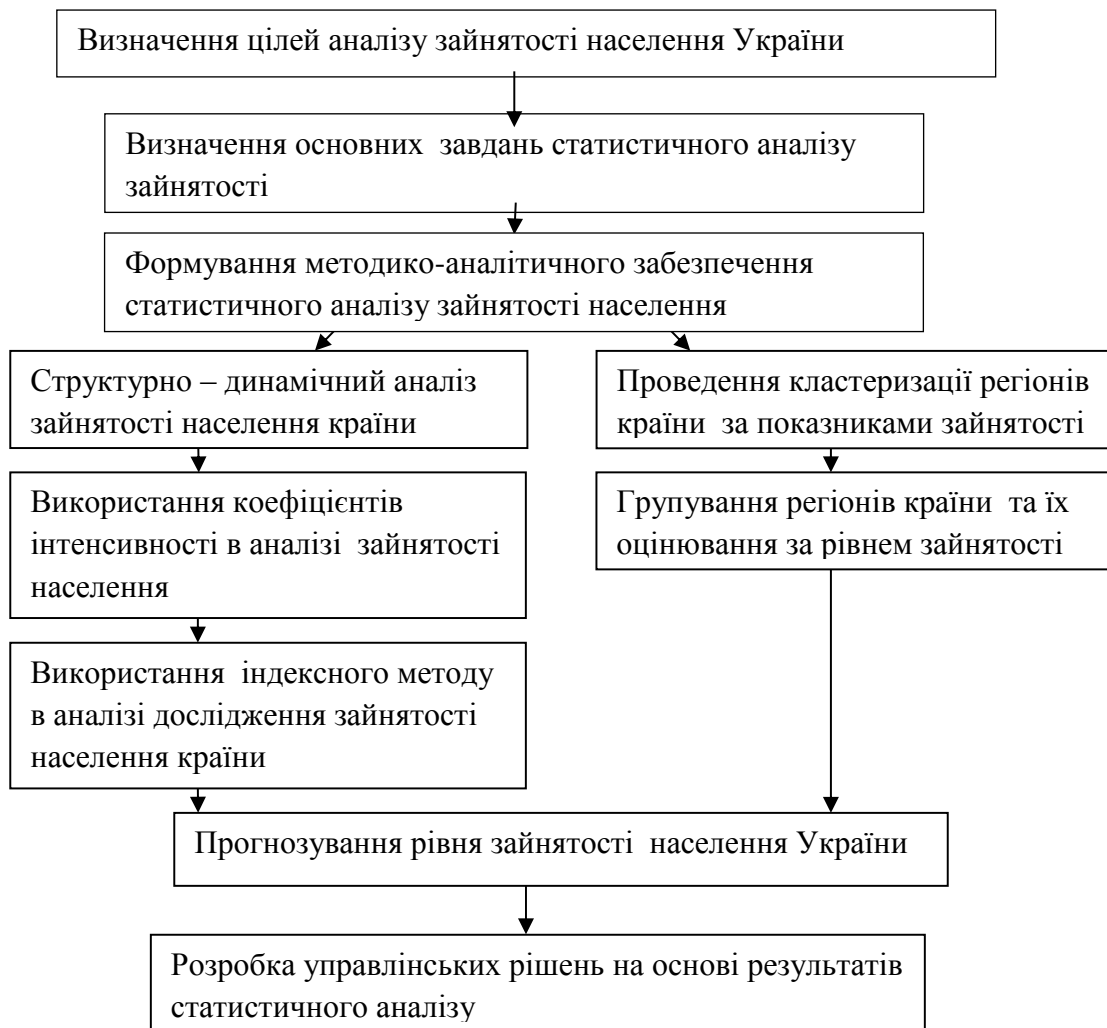

Рис. 1. Схема формування статистичного забезпечення аналізу рівня зайнятості населення країни

Як видно з рис.1, статистичне забезпечення аналізу зайнятості населення характеризує послідовність етапів, щодо визначення тенденцій та закономірностей розвитку зайнятості населення з використанням статистичного інструментарію.

В сучасних умовах Україні необхідна державна політика зайнятості, спрямована на забезпечення повної, продуктивної, вільно обраної діяльності і соціальний захист населення. В основі такої політики повинен лежати комплексний підхід, який передбачає збалансоване регулювання всіх елементів ринку праці.

Список літератури: 1. Бараник З.П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка. Монографія. – К.: КНЕУ, 2007. – 147 с. 2. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці. Навчальний посібник. - К.:Знання-Прес, 2006.-313 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Аксьонова І.В.

В.В. Шаповалов,

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

Shapik43@mail.ru

НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ СТАТИСТИКИ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Інвестування значною мірою визначає економічне зростання держави, зайнятість населення і складає істотний елемент бази, на якій ґрунтується економічний розвиток суспільства. Під інвестиціями розуміють сукупність довготривалих витрат фінансових, трудових і матеріальних ресурсів з метою збільшення накопичень і отримання прибутку [1].

Причинами, що обумовлюють необхідність вкладення інвестицій в основний капітал, є оновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів діяльності. Таким чином дослідження динаміки і складу інвестицій є актуальним питанням на сучасному етапі розвитку ринкових стосунків.

Для вирішення цієї задачі доцільно використовувати методи статистики, які дозволяють провести дослідження інвестицій, сформулювати аналітичні висновки, а також візуально представити подальшу тенденцію їх розвитку. Статистичне вивчення інвестицій спрямоване на рішення наступних завдань [2]:

1. Визначення обсягів інвестицій, їх структури і темпів змін;
2. Визначення економічної ефективності інвестицій і інтенсивності інвестиційної діяльності.

Комплексне економіко-статистичне вивчення інвестицій включає, як всебічну характеристику окремих її сторін і аспектів, так і виявлення і оцінку властивих їм загальних тенденцій.

Нині є необхідним не просто відстежування і оцінка динаміки і структури інвестицій за джерелами і напрямками використання але і виявлення і аналіз результативності використання інвестицій на різні цілі і їх впливи на науково - технічний розвиток. Серед основних напрямів розвитку статистики інвестицій можна виділити наступні [3]:

1. Перехід до розробки детальної і повної структури інвестицій в галузевому розрізі, адекватній прийнятій міжнародній практиці.

2. Насичення її показниками структури інвестицій в нематеріальні активи, тобто: патенти, ліцензії, ноу-хау, авторські права торгові марки і товарні знаки. Ріст об'єму такого роду вкладень і їх долі в сукупних інвестиціях є прямим свідченням прискорення процесів оновлення і структуризації виробництва.

3. Конкретизація статистики іноземних інвестицій зокрема включення в неї разом з показниками динаміки і показники структури інвестиційних прибутків, що отримуються від прямих, портфельних і інших інвестицій.

Таким чином, можна виділити самостійний напрям розвитку статистики інвестицій - інтеграція із статистикою підприємств, тобто характеристика і аналіз інвестиційної діяльності окремих груп підприємств.

Першим кроком в розвитку такої інтегрованої статистики може бути перехід до організації одноразових або регулярних вибірових статистичних обстежень конкретних груп підприємств по галузях промисловості, які б дозволили отримати інформацію про інвестиційну діяльність у взаємозв'язку з відтворювальним процесом і інноваційною діяльністю з ростом виробництва і прибутків.

Вимагає рішення проблема обліку прибутковості інвестицій. При тій, що спостерігається зараз в цілому низькій прибутковості інвестицій і наявності високого ризику перед статистикою встає завдання відстежування не лише динаміки сукупних інвестицій, але і обліку окремих категорій інвестиційних прибутків в різних сферах виробництва.

Список літератури: 1. Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. - К.: Генеза, 1997. - 384 с. 2. Лапко О.О. Джерело фінансування інноваційного розвитку економіки // Економіка і прогнозування. – 2007. – №3. – С.25-29. 3. Сербина І.М. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності: теоретичні і практичні аспекти // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №7. – С. 23-27.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриневич Л. В.

Т.В. Шевелєва,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
tatka2210@ya.ru

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Демографічна ситуація регіону є результатом і відображенням його соціально-економічної ситуації та впливовим чинником суспільного розвитку. Відтворення населення є основою його існування та обумовлюється показниками механічного та природного рухів, визначається показниками народжуваності, смертності та природного приросту. Оскільки Харківський регіон знаходиться в стані зменшення показника природного приросту, на що впливають показники народжуваності і смертності, актуальним залишається аналіз відтворення населення регіону, тому метою дослідження є аналіз тенденцій смертності населення Харківського регіону.

Одним із вагомих факторів, який впливає на природне скорочення населення, є смертність, рівень якої залежить від ряду чинників, смертність диференціюється за віком, причинами, місцем проживання, соціальними характеристиками [2].

За 2010 рік було зареєстровано 18038 померлих, що на 292 особи, або на 1,7% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Коефіцієнт смертності збільшився на 0,2 ‰ та складає 12,4 померлих на кожну тисячу жителів. Рівень смертності населення коливався від 10,6 осіб на 1000 жителів у Київському районі до 15,0 – в Ленінському районі. У 2010 році в м. Харкові народилось 12774 немовляти, що на 4,9 % менше, ніж у аналогічному періоді минулого року. До числа прямих втрат народжених відносяться мертвонароджені – за 2010 рік було зареєстровано 84 випадків мертвонароджень, та діти, які померли у віці до 1 року – 75 немовлят [3].

У січні-жовтні 2011 року було зареєстровано 14265 померлих, що на 883 особи, або на 5,8 % менше, ніж за аналогічний період минулого року. Коефіцієнт смертності складає 11,9 померлих на кожну тисячу жителів. Рівень смертності населення коливався від 10,1 осіб на 1000 жителів у Київському районі до 15,3 – в Ленінському районі м. Харкова.

У січні-жовтні 2011 року в м. Харкові народилось 10563 немовляти, що на 0,9% менш, ніж у аналогічному періоді минулого року. Коефіцієнт народжуваності складає 8,8 народжених на кожну тисячу жителів. Інтенсивність народжень коливалась від 8,4 народжених на 1000 жителів у Московському районі до 9,9 у Ленінському районі. До числа прямих втрат народжених відносяться мертвонароджені – у січні-жовтні 2011 року було зареєстровано 65 випадки мертвонароджень, та діти, які померли у віці до 1 року – 72 немовляти [4].

Аналіз еволюції структури причин смерті за останні роки показує, що вирішальний вплив на смертність населення мають і матимуть у перспективі два класи причин смерті – хвороби системи кровообігу і зовнішні причини смерті (рис. 1). Вони визначають як генеральну траєкторію динаміки смертності населення області, так і її короточасні кон'юнктурні зміни [1].

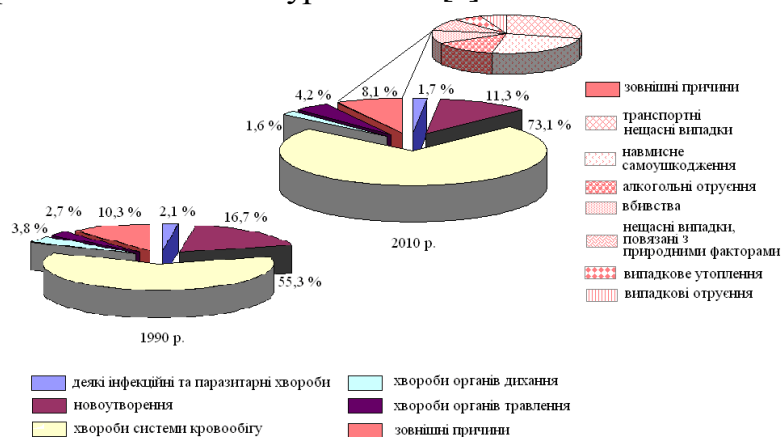

Рис. 1. Структура причин смертності населення Харківської області у 1990-2010 рр., у відсотках

Взагалі, останнім часом в Харківському регіоні склалася складна демографічна ситуація – останні два десятиліття народжуваність у регіоні весь час падала, а смертність носить хвилеподібний характер, тому необхідно звернути більш детальну увагу на проблеми смертності населення регіону.

Список літератури: 1. Демографічна криза в Україні./НАН України. Інститут економіки; за ред. В. Тешенко. – Київ, 2001. – 560 с.; **2.** Лібанова Е.М. Новітні тенденції смертності населення України / Лібанова Е.М. -Демографія та соціальна економіка – 2006. – с.23-38; **3.**<http://kharkivoda.gov.ua/uk/document/view/id/3693>; **4.**<http://kharkivoda.gov.ua/uk/document/view/id/6824>

Науковий керівник: к.е.н., проф. Грачов В.І.

Я.Р. Шириня,*Харківський національний економічний університет**м. Харків, Україна**shirinya_yana@mail.ru***НЕРІВНОМІРНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Перехід до стійкого розвитку України в цілому можливий в тому випадку, якщо буде забезпечений стійкий розвиток всіх її регіонів.

Динаміку і обсяги структурних зрушень в економіці регіонів України характеризує валовий регіональний продукт (ВРП), який є узагальнюючим показником економічного і соціального розвитку регіону. ВРП регіону складається із суми валових доданих вартостей всіх видів економічної діяльності, скоригований на величину непрямі вимірюваних послуг фінансового посередництва та податків за виключенням субсидій на продукти [1].

ВРП в Україні розраховується з 2004 року, а до цього часу по регіонам розраховувалась валова додана вартість (ВДВ) (табл. 1) [2][3].

Таблиця 1

ВДВ та ВРП у розрахунку на одну особу по регіонах України

Регіон\Рік	Валова додана вартість у розрахунку на 1 особу, грн					Валовий регіональний продукт на одну особу, грн					
	1996	1997	1998	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009
АРК	986	1124	1205	1576	1937	4951	6460	8101	10574	13898	13933
Вінницька	1145	1239	1326	1551	2104	4700	5966	7328	9159	12061	12145
Волинська	942	1024	1117	1417	2077	4771	6285	7397	9711	12340	11796
Дніпропетровська	1706	1858	2036	2568	3562	8609	11909	15239	20868	30918	27737
Донецька	1646	1799	1952	2552	3509	9713	12490	15725	20197	26028	23137
Житомирська	1199	1249	1304	1567	1987	4397	5554	6636	8485	11545	11419
Закарпатська	723	796	884	1216	1677	4238	5373	6576	8452	10626	10081
Запорізька	1821	2071	2305	2955	3795	8093	10683	13369	18022	23232	20614
Івано-Франківська	1012	1092	1216	1583	2142	5238	6916	8157	10055	12940	12485
Київська	1597	1751	1899	2301	3255	6652	8673	10918	15033	20593	21769
Кіровоградська	1069	1124	1190	1424	1860	5122	6394	7723	9546	13515	13096
Луганська	1253	1389	1437	1885	2439	5973	8131	10085	13628	18338	16562
Львівська	1095	1141	1229	1560	2159	5396	6657	8351	10915	13902	14093
Миколаївська	1299	1425	1484	1849	2563	6424	7801	9769	12227	16175	17050
Одеська	1371	1563	1651	2136	2828	7028	8619	10379	13827	19638	20341
Полтавська	1718	1936	2149	2696	3423	8841	11574	14330	18500	22476	22337

Рівненська	1171	1259	1338	1671	2118	4817	6269	7724	9695	12217	11699
Сумська	1364	1524	1600	1876	2631	5009	6497	7848	10249	13622	13631
Тернопільська	930	980	1066	1269	1605	3516	4603	5819	7510	9688	10240
Харківська	1410	1610	1763	2180	2799	7182	9025	11353	15645	21294	21228
Херсонська	1048	1288	1271	1507	1925	4546	5713	6744	8122	11944	12256
Хмельницька	1233	1347	1371	1624	2028	4549	5764	7023	9100	11932	11780
Черкаська	1357	1485	1526	1747	2203	4853	6681	8209	10331	14581	14393
Чернівецька	893	976	978	1142	1411	3589	4654	5650	7369	9771	9383
Чернігівська	1296	1385	1475	1845	2407	5163	6474	7714	10081	13213	13121
м. Київ	1937	2868	3146	4227	5965	23130	28780	35210	49795	61592	61088
м. Севастополь	843	968	951	1157	1682	5847	7452	10079	12961	16592	16966
Україна	1356	1532	1647	2081	2788	7273	9372	11630	15496	20495	19832

Одним із головних проявів нерівномірності регіонального розвитку є суттєві відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку між регіонами, що відображаються насамперед через показники ВРП на одну особу, або ВДВ на одну особу.

Так, у період з 1996 по 2000 роки співвідношення між максимальним та мінімальним ВДВ на одну особу зросло від 2,7 до 4,2 рази, що говорить про збільшення нерівномірності регіонального розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз ВДВ та ВРП у розрахунку на одну особу

Рік	Валова додана вартість у розрахунку на 1 особу, грн					Валовий регіональний продукт на одну особу, грн					
	1996	1997	1998	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009
max	1937	2868	3146	4227	5965	23130	28780	35210	49795	61592	61088
min	723	796	884	1142	1411	3516	4603	5650	7369	9688	9383
max/min, рази	2,68	3,60	3,56	3,70	4,23	6,58	6,25	6,23	6,76	6,36	6,51
вище серед. по Україні	10	8	8	8	8	5	5	5	6	7	8
нижче серед. по Україні	17	19	19	19	19	22	22	22	21	20	19

Співвідношення між максимальним та мінімальним ВРП на одну особу у період з 2004 по 2006 роки знизилося від 6,6 до 6,2 рази, що вказує на несуттєве зменшення нерівномірності регіонального розвитку, але вже до 2009 року ситуація погіршилась і співвідношення зросло до 6,5 рази. У 1996 році ВДВ на одну особу не була меншою за середній по країні

показник в 10 регіонах України, а в період з 1997 по 2000 роки лише у 8 регіонах. У 2004 році лише в 5 регіонах України ВРП на одну особу не був меншим за середній по країні показник. В наступні роки ситуація майже не змінилася, хоча з 2007 року починає просліджуватися тенденція збільшення кількості регіонів, ВРП на одну особу яких перевищує середній по Україні рівень. Так станом на 2009 рік доля таких регіонів склала 29,6% (8 регіонів).

Таким чином, аналіз показав, що характерними особливостями розвитку України є посилення міжрегіональної соціально-економічної нерівномірності, збільшення рівня диспропорції в розвитку окремих регіонів. Така неоднорідність і незбалансованість економічного простору країни призводить до економічного домінування одних регіональних систем над іншими.

Отже, важливого значення набуває проблема подолання нерівномірності регіонального розвитку.

Список літератури: 1. Статистичний щорічник України за 2006 рік. Державний комітет статистики України / за ред. О.Г.Осауленка. **2.** Статистичний збірник «Регіони України» за 2011 рік. Державний комітет статистики України / за ред. О.Г.Осауленка. **3.** Владимиров К.М., Чуйко Н.Г., Рогальський О.Ф. «Місцеві фінанси», 2005.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Раєвцева О.В.

УДК 314.58

Г.А. Юкальчук,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
anna271000000@rambler.ru

ПОБУДОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НОРМАЛИ ДЛЯ ОЦІНКИ ГАРМОНІЙНОСТІ РОЗВИТКУ ШЛЮБНОЇ СИТУАЦІЇ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ

Робити висновки щодо гармонійності розвитку шлюбної ситуації можна шляхом порівняння динаміки реальних показників розвитку системи з гіпотетичною соціально-економічною нормаллю. Соціально-

економічна нормаль – це теоретично обґрунтоване, оптимальне співвідношення темпів змін показників системи, яке забезпечує гармонійний розвиток й стабільну якість діяльності даної системи [1].

З метою побудови соціально-економічної нормалі була обрана система первинних абсолютних показників (табл. 1), що характеризують шлюбну ситуацію в Харківській області.

Табл.1

Система первинних показників [2]

Показники	Ум. познач.	2009	2010	Темп росту, %
Кількість шлюбів	Ш	18707	17637	94,28
Кількість розлучень	Р	8936	8187	91,62
Кількість населення	Н	2782400	2769100	99,52
Кількість народжених дітей	Д	27226	26286	96,55

Побудуємо матрицю вторинних відносних показників (табл.2) для кожного періоду окремо (табл.3, табл.4).

Табл.2

Схема побудови матриці вторинних відносних показників

Показники	Ш	Р	Н	Д
Ш	1	Р/Ш	Н/Ш	Д/Ш
Р	Ш/Р	1	Н/Р	Д/Р
Н	Ш/Н	Р/Н	1	Д/Н
Д	Ш/Д	Р/Д	Н/Д	1

Табл.3

Матриця вторинних показників для 2009 року

Показники	Ш	Р	Н	Д
Ш	1	0,48	148,74	1,46
Р	2,09	1	311,37	3,05
Н	0,0067	0,0032	1	0,0098
Д	0,69	0,33	102,2	1

Табл.4

Матриця вторинних показників для 2010 року

Показники	Ш	Р	Н	Д
Ш	1	0,46	157,00	1,49
Р	2,16	1	338,23	3,21
Н	0,0064	0,003	1	0,0095
Д	0,67	0,31	105,35	1

Побудуємо матрицю коефіцієнтів змін вторинних показників (табл. 5).

Табл.5

Матриця коефіцієнтів змін вторинних показників

Показники	Ш	Р	Н	Д
Ш	1	0,96	1,06	1,02
Р	1,03	1	1,09	1,05
Н	0,96	0,94	1	0,97
Д	0,97	0,94	1,03	1

Зіставимо коефіцієнти змін й оберемо ті, які в умовах покращення шлюбної ситуації мають тенденцію до росту:

$$k_{Ш/Р} > 1 \quad k_{Р/Ш} < 1 \quad k_{Н/Ш} < 1 \quad k_{Д/Ш} > 1$$

$$k_{Ш/Н} > 1 \quad k_{Р/Н} < 1 \quad k_{Н/Р} > 1 \quad k_{Д/Р} > 1$$

$$k_{Ш/Д} < 1 \quad k_{Р/Д} < 1 \quad k_{Н/Д} < 1 \quad k_{Д/Н} > 1$$

Перебудуємо матрицю коефіцієнтів вторинних показників. Залишимо в матриці лише ті коефіцієнти, які в умовах покращення шлюбної ситуації мають тенденцію до росту (табл. 6).

Табл.6

Матриця коефіцієнтів змін вторинних показників після перебудови

Показники	Ш	Р	Н	Д
Ш	1			$k_{Д/Ш}$
Р	$k_{Ш/Р}$	1	$k_{Н/Р}$	$k_{Д/Р}$
Н	$k_{Ш/Н}$		1	$k_{Д/Н}$
Д				1
Кількість показників, які мають тенденцію до росту	2	0	1	3

Перебудуємо стовпці матриці за зменшенням кількості таких коефіцієнтів (табл.7).

Табл.7

Остаточна матриця

Показники	Д	Ш	Н	Р
Д	1			
Ш	$k_{Д/Ш}$	1		
Н	$k_{Д/Н}$	$k_{Ш/Н}$	1	
Р	$k_{Д/Р}$	$k_{Ш/Р}$	$k_{Н/Р}$	1

З остаточної матриці бачимо, що основна нормаль має вигляд:

$$k_{Д} \geq k_{Ш} \geq k_{Н} \geq k_{Р}$$

Тобто, темпи росту кількості народжених дітей повинні перевищувати темпи росту кількості шлюбів, які, в свою чергу повинні перевищувати

темпи росту населення, які повинні перевищувати темпи росту кількості розлучень.

Зіставимо фактичні темпи змін з нормаллю:

$$k_D \geq k_{III} \geq k_H \geq k_P$$
$$96,55 > 94,28 \quad ! < 99,52 \quad ! < 91,62$$

Отримані дані свідчать про відставання темпів росту кількості зареєстрованих шлюбів від темпів росту кількості населення Харківської області (незважаючи на природне скорочення). Тобто поряд із проблемами скорочення кількості населення і зниження рівня народжуваності найгострішою виявляється проблема зменшення кількості зареєстрованих шлюбів, що є джерелом перших двох проблем. Проте позитивною тенденцією виступає зниження рівня розлучуваності.

Висновок. В роботі запроваджено використання методу соціально-економічної нормалі як інструменту для визначення якості розвитку шлюбної ситуації в регіоні. Проведене дослідження дозволяє кількісно визначити зміну якості соціальної системи по відношенню до шлюбу через виявлені ключові фактори, що впливають на гармонійність розвитку шлюбної ситуації в Харківському регіоні.

Список літератури: 1. Медков В. М. Демография: Учебное пособие. Серия «Учебники и учебные пособия». – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. – 448с. 2. <http://ukrstat.gov.ua>

Науковий керівник: к.е.н., проф. Грачов В.І.